

2

tuổi ngọc

TUẦN BÁO CỦA YÊU THƯƠNG

TUẦN LỄ TỪ 3-6

ĐẾN 10-6-1971

SỐ 2

BỘ
MỜI

giá 40đ.

tuổi ngọc

TUẦN BÁO CỦA TUỔI VỪA LỚN

CHỦ NHIỆM : DUYÊN ANH

THƯ KÝ : ĐÌNH TIẾN LUYỆN, TỪ KẾ TƯỜNG

QUẢN LÝ : ĐẶNG XUÂN CÔN

VĂN

búp bê kể chuyện mình
những lá thư cũ
những bài thơ hay phò nhạc
như hạt mưa sa
viết về khánh ly
tuổi trẻ và loài kên kên

nhật tiến
mai thảo
nguyễn xuân hoàng
ý đức
duyên anh — từ kế tường —
đương hùng cường
vũ thiên chương

THƠ

nguyễn bình ● nguyễn thức ngữ ● từ nguyên thủy

TRUYỆN

DÀI

ngựa chứng trong sân trường
huyền xưa
áo flieu thư
trong nhật ký của quỳnh

vũ mộng long
từ kế tường
duyên anh
đình tiến luyện

MỤC

ƯỜNG

XUYẾN

nhìn xuống cuộc đời
bống hồng cho tình đầu
sưu tầm
bệnh mới lớn
ngọc thân ái
chạp phở tuổi ngọc
tay ngà
tuần lễ của bạn

tòa soạn và bạn đọc viết
nguyễn đan trường
linh viết
bác sĩ tuổi ngọc
ngọc
kiến vàng
ngọc phượng
sao vân

Tòa soạn trị sự 38 Phạm Ngũ Lão Saigon — Đ.T. : 23.595

TUẦN BÁO RA NGÀY THỨ NĂM

thư đến

từ bạn ngọc

... Bây giờ nói về Tuổi Ngọc. Thành thật nhìn nhận nó đã đổi khác thật nhiều — đôi khi người ta phải thay đổi để phù hợp với hoàn cảnh — nhưng em mong rằng nó vẫn không ra ngoài chủ trương, hay nói đúng hơn, không mâu thuẫn với chủ trương ngày trước.

NGUYỄN KIẾN TẠO
(Sài Gòn)

Được tin Tuổi Ngọc « phục sinh », chúng cháu mừng lắm mà cũng ghét chủ vô vãn. Chủ đã làm chúng cháu mừng hụt và trông chờ biết bao lần rồi đó. Cũng tại chủ mà chúng cháu bị mấy bác bán báo ghét.

PHẠM THỊ HOÀI THƯƠNG
(Gò Công)

... Cháu cứ tưởng Tuổi Ngọc đã « ra đi không bao giờ trở lại » chứ. Không phải cháu « trù » mà cháu đang nói cái sự tiếc rẻ đó nhè ! Tuổi Ngọc trở lại đẹp hơn trước nhờ ở kích thước bé nhỏ như tuổi của nó, tuổi của cháu và của những người vừa lớn. Cháu muốn nói đến mục « Bông hồng cho tình đầu », chú biết cháu muốn nói gì chứ ? Mục đó là mục hấp dẫn cho tuổi vừa lớn.

MAI THANH CẦN
(Gò Vấp)

Đã đọc xong Tuổi Ngọc số 1, bộ mới của anh rồi, cũng như đã nhìn thấy lờ mờ con đường đầy cỏ mọc mà anh và các bạn đang kể cáo, người cuộc làm một sự khai quang, Tuổi Ngọc như thế, thật tình không dám phê bình gì.

THỤY CHÂM
(Sài Gòn)

Đã coi Tuổi Ngọc rồi, xuất sắc lắm. Xin có lời khen và chúc toàn ban biên tập được vui mạnh.

ĐINH HỒNG PHONG
(Chủ tịch Hội Đồng Thị Xã Vũng Tàu)

Từ trước tới giờ cháu chưa được đọc một tờ báo hợp với lứa tuổi, cảm nghĩ của mình. Có báo thì trẻ còn quá, có báo thì người lớn quá, họ không viết về lứa tuổi vừa lớn. Cháu hứa sẽ cố động thật nhiều để các bạn cháu đọc Tuổi Ngọc.

LÂN LAN
(Sài Gòn)

nhìn xuống cuộc đời

không, đừng, vâng, rồi gì nữa

Cái hiện tượng cô đại trong âm nhạc hôm nay thịnh hành đến cái độ phát nản. Và đừng hỏi tại sao những Cung Tiến, những Phạm Đình Chương chỉ cho phổ biến sáng tác mới của mình thật giới hạn. Gần đây có bản « Không ». Không, không, tôi không còn yêu em nữa. « Không » ăn khách — khách trong các chợ — bên có « Đừng ». Rồi « Vâng ». Nghe cô đào cải lương Bạch Tuyết hát « Vâng » bao nhiêu thiện cảm dành cho cô khi cô diễn tuồng cải lương tiêu tan hết. Quả thực, tôi muốn làm một bản nhạc, nhan đề « Thôi ». Lời như vậy: *Thôi, đủ rồi, không, đừng, vâng đã quá thối. Thôi không 2 đi, không 1 đã nặng mùi.* Rất tiếc tôi không biết làm nhạc. Tôi muốn nhắn nhủ các bạn ngọc của tôi rằng: Các bạn hãy tập khổ tính đi. Thường ngoạn nghệ thuật mà dễ tính, vườn nghệ thuật sẽ đầy cỏ dại. Các bạn khó tính, tự nhiên, những thứ lạc đà ca sĩ sẽ trở về với bãi cát hèn mọn của nó. (Thăm Âm)

ghi thật nhanh không nghĩ ngợi

Tuần lễ vừa qua là tuần lễ của tuổi trẻ. Thách thức và o bế. Vuốt ve và cảnh cáo. Trước hết, Đại Hội Nhạc Trẻ Quốc Tế Ngoài Trời đã thành công một nửa. Một nửa thất bại vì trời mưa và những đe dọa đập tan hip py đang điểm nhảy mùa trên đầu khô chiến cuộc. Nhưng không một sự đáng tiếc nào xảy ra, không một trái lựu đạn cay nào phải xử dụng. Trừ quan khách vắng vẻ và lãnh tụ cách mạng văn hóa Trần văn Tri không có quân giặc trận. Thứ đến, tổng thống và phu nhân, năm nay, chịu khó tới các trường trung học công lập danh tiếng thủ đô chủ tọa lễ phát phần thưởng. Ở trường Gia Long tổng thống ngồi ca tã áo tím. Dĩ nhiên, không phải Áo tiêu thư. Tổng thống kể chuyện ngày xưa còn bé, nhắc kỷ niệm không « dám chọc » nữ sinh áo tím. Tổng thống rất chân thành, đôi mắt ông vương đầy khói dĩ vãng, và mái tóc muối tiêu của ông, giầy lát, tuồng chừng xanh mướt tóc học trò, tóc cậu học trò Nguyễn văn Thiệu. Già tổng thống xưng là « tôi » hay là « bác » thì kỷ niệm của tổng thống còn thiết tha hơn là xưng cái chức vị cao quý do dân bầu. Trước đám học trò, không cần thủ đoạn chính trị. Hoặc chính trị đã bị quên lãng. Người ta thấy nụ cười của tổng thống thật tươi. Ước ao ông luôn luôn gần gũi với tuổi trẻ bằng kỷ niệm, bằng hình ảnh cậu học trò Nguyễn văn Thiệu để ông thương học trò, thương tuổi trẻ như thương dĩ vãng niên thiếu của ông.

(M. Hoa)

mai thảo đề tưởng nhớ mùi hương

Mai Thảo, tên ghi trong căn cước là Nguyễn Đăng Quý, sinh năm 1927 (hết bị đi quân dịch, lại ra khỏi tuổi bị đôn quân, khỏi căn trốn lính) tại Nam Định, một thành phố nhỏ

miền Bắc, được coi như thành phố văn nghệ tiền chiến. Bởi vì, những vụ tranh luận văn chương thường được các ông văn nghệ Hà Nội rủ nhau về Nam diễn thuyết, hội thảo. Mai Thảo viết từ khi bỏ kháng chiến về Hà Nội. Ông đã tham dự vào sinh hoạt văn nghệ kháng chiến. Tên tuổi ông rạng rỡ ở miền Nam kể từ ngày ông chủ trương tạp chí *Sáng Tạo* và được coi như một trong những lãnh tụ phủ nhận giá trị nghệ thuật của *Tự lực văn đoàn*. Ông đã cho xuất bản ngót ba chục tác phẩm. Người thì rằng Mai Thảo «chơi văn chương» chứ không phải viết truyện. Người thì rằng Mai Thảo «làm văn thể». Dù những ý kiến về Mai Thảo chống đối nhau, Mai Thảo có một lối hành văn riêng biệt mà, nhà xuất bản Nguyễn Đình Vượng gọi là lối văn Mai Thảo. Ông không quan niệm viết văn là cái gì ghê gớm. Trả lời một cuộc phỏng vấn, ông nói: nhà văn chỉ là kẻ lẳng du. Ông còn thành thật cho biết ông không hề gọt ghem tư tưởng gì trong tác phẩm của ông, ai muốn chụp tư tưởng gì, tùy ý. Cuốn mới nhất của

ông do Nguyễn Đình Vượng xuất bản và sắp tung ra thị trường chữ nghĩa ở đây là *Đề tưởng nhớ mùi hương* diễn tả tình yêu của người đàn bà tỉnh nhỏ và những đời người, qua những cái bé nhỏ ghê gớm và những cái dục dăng khốc liệt. Sách dày hơn 300 trang được quảng cáo là nồng nhiệt, lời cuốn từ chương đầu tới chương cuối cùng. Bạn nào chưa đọc Mai Thảo tưởng nên đọc *Đề tưởng nhớ mùi hương* để biết văn chương Mai Thảo. (Tường Vi)

một hình ảnh thê thảm của tuổi thơ

Tôi ít khi coi vô tuyến truyền hình. Một hôm, vặn máy thưởng thức chương trình phụ diễn của đoàn Dạ Lý Hương do ông Tùng Lâm điều khiển. Người ta dựng một phòng trà bệ rạc trên màn ảnh nhỏ. Ông lạc đà Chế Linh được giới thiệu là một chiến sĩ Hạ Lào vừa về, lên hát một bản giúp vui. Chiến sĩ Hạ Lào đã bị bôi bẩn một cách hỗn xược và vô giáo dục qua bộ mặt trác táng của một ca sĩ hạng bét. Chưa đủ, ông «thần tượng» Hùng Cường triết lý về cái sự say rượu và cảm ly rượu vừa uống vừa hát bài ngợi ca thú say sưa! Nhưng thê thảm nhất là bọn chủ show vô lương tâm đã đẩy hai em bé Ngọc Hoa — Chi Hùng lên hát những bài sắc mùi ái tình hạ cấp! Em gái Ngọc Hoa và em trai Chi Hùng múa may, lẳng lơ «em yêu anh, anh yêu em» y hệt cặp Mai Lệ Huyền—Hùng Cường. Cữ chỉ, điệu bộ, giọng ca bất chước không sai. Tuổi thơ bị khai thác như thế đó. Ông cách mạng văn

hóa Trần Văn Tri đâu? Nhờ ông một tí. Người ta bảo hai em Ngọc Hoa-Chí Hùng là thần tượng của tuổi thơ. Tôi có lời cảnh cáo ông Tùng Lâm và những ai bắt hai em Ngọc Hoa-Chí Hùng hát kích động nhạc kiểu Mai Lê Huyền—Hùng Cường. Các ông ăn cắp cả mặt ong của Tuổi Thơ thì lương tâm của các ông quả là lương tâm của loài gấu. (Ái Nhi)

nhạc trẻ ngoài trời tại sân hoa lư

Buổi sáng thức dậy, nghe tiếng mưa gõ trên mái nhà. Mở hé cửa sổ, nhìn đồng hồ tay, 7 giờ mà trời còn mù trong mưa. Chiều hôm qua được nhắc hôm nay sẽ đến dự đại hội nhạc trẻ ngoài trời. Hôm nay ngày đại hội nhạc trẻ ngoài trời. Nhưng trời lại đang mưa. Chưa bao giờ việc tổ chức một chương trình lại ổn định như lần này. Vì có rất nhiều màu sắc: chính trị, luân lý, xã hội... Khoảng 9 giờ 30 mưa tạnh, tôi rời tòa soạn. Khu vực tổ chức đông đảo nhân viên công lực, nhiều màu sắc trên y phục các «hip-pi». Người ta thấy những quần áo sặc sỡ, các đôi «bốt» cao, các quần short tới háng. Khu vực trở nên lạ mắt. Dọc khúc đường một chiều, các «hip-pi» xếp hàng, tay cầm vé nổi đuôi đề qua cổng vào. Sân khấu lộ thiên được thiết lập sơ sài giữa sân. Trên khán đài chính các «hip-pi» và người xem ngồi bên nhau. Chương trình tiếp diễn với các ban, các ca sĩ quen mặt trong giới nhạc trẻ cho đến 17 giờ. Về các phần đặc biệt đã không thấy diễn ra, đó là phần thi trình diễn thời trang mùa hè và bán đấu giá. Về những

câu chuyện nghe được, có nhiều «hip-pi» phê bình nặng nề người hoạt náo viên đã lớn tiếng nói xuống đám khán giả bên dưới là vô ý thức. Nhìn chung đại hội nhạc trẻ ngoài trời lần thứ nhất này đã diễn ra không hội đủ những gì trong chương trình và những gì thường có trong ấn tượng nhiều người. Về sự chờ đợi những xung đột theo dự luận, những người tham dự đại hội đã không thấy có gì đáng tiếc xảy ra. (Nguyễn Mai)

những bài ca tháng hạ

Cuốn băng nhạc mới nhất của Tú Quỳnh do Phạm Mạnh Cương thực hiện là băng nhạc chủ đề số 18 mang tên *những bài ca tháng hạ*. Có thể nói Phạm Mạnh Cương là nhạc sĩ

đầu tiên nghĩ ra sáng kiến làm băng nhạc chủ đề. Nhưng ở Việt Nam, sáng kiến không bao giờ được nghĩ ra để «sai» độc quyền. Do đó, cả nước làm băng nhạc chủ đề. Và thỉnh giả, sau thời gian dễ tính với băng nhạc Việt Nam, bắt đầu khó tính. Trung tâm sản xuất và phát hành băng nhạc Tú Quỳnh vội vàng mở một phòng đón thỉnh giả tới nghe băng nhạc của mình. Đề chọn lựa, so sánh. Phải khách quan mà nhận rằng những băng nhạc do Tú

(Xem tiếp trang 64)

những mụn nhỏ trên mặt

Thưa Bác Sĩ, cháu là nữ sinh Trung Học. Năm nay cháu sắp bước sang ngưỡng cửa của tuổi 18. Kể về nhan sắc tuy không hoa nhường nguyệt thẹn, cháu cũng không đến nỗi nào. Tuy nhiên từ 2 năm qua cháu rất dỗi lo sợ vì trên mặt cháu bỗng xuất hiện đều đều những mụn nhỏ, vừa kèm thêm mỹ vừa gây ngứa ngáy khó chịu, khiến lại bạn cứ chế diễu cháu hoài. Họ còn mách đùa là bệnh này rất nguy hiểm, chỉ có cách sớm lên xe hoa mới mong tuyệt nọc. Xin Bác Sĩ vui lòng chỉ bảo tận kẽ nguyên do và cách điều trị bệnh này 1 cách hữu hiệu không những riêng cho cháu mà cháu chắc còn chia sẻ 1 số rất đông chị em nữ giới. Thành thật cảm ơn Bác Sĩ.

THU HƯƠNG
(Bảo Lộc, Lâm Đồng)

Trước tôi, đã có quá nhiều Bác Sĩ khác giải thích tỉ mỉ bệnh này cho độc giả trên các báo, nhật cũng như tuần

báo. Ngày hôm nay tôi tạm thay thế BS Thế Nam 1 kỳ, đem tất cả những điều hiểu biết sơ môn của mình ra để gắng khôi phục lòng trông đợi của cô.

Bệnh « mụn mặt » mà cô thắc mắc thật ra không có chi là quá nguy hiểm và chỉ là 1 bệnh thông thường của tuổi mới lớn, của tuổi trẻ mộng mơ trong đa số thanh niên nam nữ. Người ta còn gọi là bệnh « trứng cá » (tiếng Pháp là Acné) gây ra bởi những vi khuẩn hình cầu (staphylococcus). Trong cuộc đời của người nữ, bệnh này bột phát đủ đôi trong 2 thời kỳ : thứ nhất là thời con gái « bỡ ngỡ » từ lúc là tuổi sắp trưởng thành (16-20) và thứ hai là thời kỳ « vòng đầy » nuôi tiếc những ngày xanh qua mau, trước khi về già nghĩa là sắp sạch kinh.

Bệnh có nhiều dạng khác nhau, từ hình thức nhẹ nhàng lấm chấm, lấm đốm tới trạng thái nặng nhất là nhọt nang mủ qua trung gian của những trứng cá khổng lồ. Trứng cá không chỉ mọc ở mặt mà còn hay xuất hiện ở gáy và ngực v.v...

Cách điều trị / Có 2 cách :

a) Điều trị tổng quát : Người bệnh nên ăn uống theo 1 thực đơn nhẹ nhàng nghĩa là ít mỡ, ít đồ gia vị như ớt, hạt tiêu để tránh kích thích, ít thịt và tuyệt đối kiêng rượu.

Ăn thật từ tốn, nhai cho kỹ, gắng hết sức tránh chướng táo bón.

Mỗi sáng trước khi lúi dạ uống 1 ly Solution de Hourget (10 ngày liên mỗi tháng) có công dụng hóa học rất dễ như như sau, mà tôi tin chắc với kiến thức khoa học của 1 nữ sinh như cô Thu Hương, có thừa sức hiểu

và đồng thời có thể nhờ bất cứ tiệm thuốc Âu Mỹ nào bán chế thuốc này 1 cách dễ dàng.

Bicarbonate Na 10g	{	= 1 gói hòa trong 1 lít nước đun sôi để nguội.
Sulfate Na 8		
Phosphate Na 6		
Citrate Na 6		

Đồng thời uống thêm 1 ống Amphovaccin hay 1 ống thuốc chống khuẩn cầu.

Đồng thời thêm Vitamine C và 1 chút kích thích tố nữ như Distilbene. Trong trường hợp trứng cá là các nốt bọc nang mủ phải dùng thêm trụ sinh như Ancéomycine, Terramycine, Erythromycine v.v., hay các thuốc kháng sinh.

Ngoài ra thỉnh thoảng nên đi nghỉ mát hay đổi gió. Điều này tôi nghĩ không cần thiết trong trường hợp của cô Thu Hương vì lẽ hiện tại cô đang sống tại Blao 1 nơi có khí hậu tốt vào bậc nhất trong nước. 17 năm trước, lúc mới di cư tôi có sống ít ngày thân tiên ở Blao. Và trong những năm tháng gần đây tuy vì sinh kế phải bon chen giữa chốn phồn hoa nhiều bụi bặm, lòng nhiều lần vẫn nhớ Blao tha thiết. Cách đây vài tuần tôi mới có dịp thăm lại chốn xưa, cảnh cũ tuy có khác nhưng khí hậu vẫn trong lành như thuở nào. Blao, thật đúng là 1 khoảnh trái đất lý tưởng cho những kẻ yêu thiên nhiên, thích có 1 thân thể trắng kiêu và có sức cảm độ kỳ lạ con người sớm rời bỏ thị thành để tới lập nghiệp và ẩn dật nơi đây l....

b) Điều trị tại chỗ.

Rửa mặt bằng nước ấm có pha chút acide boelgue rồi sau sức cần

pha long não (Alcool camphré) hay nước Lactacyd hoặc Selsun.

Trước khi ngủ sử dụng Dénisoline và thoa Pêlê de Lactacyd Soufré.

Mỗi tuần 3 lần rửa mặt bằng xà bông có chứa Ichtyol.

Ở các thiếu nữ dương thi và những thiếu phụ xuân sắc sắp tàn phải trứng cá thường do dự hoạt động trực trặc của noãn sào gây ra. Bệnh sẽ thuyên giảm mau lẹ bằng cách thoa các thuốc có chứa kích thích tố nữ lên các mụn trứng cá thí dụ như thuốc Oestroglandol.

Nếu trứng cá sưng mủ quá lớn phải rạch vỡ nốt lấy lõi cho mủ thoát ra.

Các trứng cá ở gáy thường để lại những sẹo lõm có gờ lớn — Muốn chữa đôi khi phải dùng tới quang tuyến mới đạt kết quả.

Tôi xin phớt qua vài hàng về những mụn trứng cá có tác dụng hại làm chết các tế bào xung quanh, gây ra những sẹo không bao giờ mất ở các miền giới hạn da đầu như thái dương và trán. Cách điều trị hoàn toàn do các BS chuyên môn các bệnh ngoài da quyết định.

Trang báo có hạn. Đã quá dài để cô Thu Hương có thể tự chọn lựa cách chữa thích hợp nhất. Mong ước 1 ngày nào đó, sẽ nhận được thư có báo tin cho biết sau khi « lên xe hoa » theo vị Hoàng Tử của lòng mình không bao lâu mà chẳng cần phải dùng tới thuốc men cho tốn bạc « bệnh mụn mặt của cháu nay đã khỏi hẳn rồi BS ơi ! Thật là kỳ diệu ! !... »

BS NGUYỄN TUẤN ANH

một nỗi thất vọng

Như Nga và Như Ngọc hai cô ký giả sắc đẹp của tuần báo *Tuổi Ngọc*. Ở hay, đã có ký giả kịch trường, ký giả thể thao, ký giả tân nhạc thì cũng phải có ký giả sắc đẹp chứ bộ. Như Nga, Như Ngọc tập sự viết báo, sẽ học nghề một mai khi Hội Đồng Báo Chí mở khóa huấn nghệ và do bà chủ nhiệm tuần báo danh tiếng *Phụ Nữ Ngày Mai* (hội viên Hội Đồng Báo Chí) hướng dẫn và sẽ trở thành ký giả chuyên nghiệp đề xuất bản tuần báo *Phụ Nữ Ngày Mới* ! Vậy thì, hai cô ký giả của *Tuổi Ngọc* đã trái lời Phụng, thay vì đi phỏng vấn những người làm đẹp bề ngoài cho con gái, lại đi mua vé ở Rex hôm 25-5, vào xem thi áo dài Việt Nam may vải Nhật do hãng Teijin Japan tổ chức đề... quảng cáo đồ ngoại hóa.

Như Nga theo dõi cuộc thi do những ông bà trần trẻ tinh thần dân tộc Việt chăm. Cô ký giả về tòa soạn buồn rầu nói :

— Em không thèm viết bài tường thuật đâu.

— Tại sao ?

— Vì áo dài may bằng vải Teijin thua xa áo dài may bằng vải nội hóa.

P H Ư Ợ N G

Cô ký giả cảm khái ngậm hai câu thơ của Nguyễn Sa :

— *Nâng Sài Gòn anh đi mà chốt mắt
Bởi vì em mặc áo lụa Hà Đông.*

Rồi lý luận :

— Chị Phụng nghĩ coi, áo lụa Hà Đông tức là áo may bằng vải nội hóa. Và áo ấy đi vào văn chương, đi vào nỗi nhớ nhung muôn đời của người Việt.

Cô ký giả ngậm tiếp hai câu thơ của Huy Cận :

— *Áo trắng đơn sơ mộng trắng trong
Hôm qua em đến mắt như lòng*

Và lý luận tiếp :

— Thưa chị, cái áo màu đỏ chói in trên áp phích AO DAI CONTEST đâu có phải là áo dài lý tưởng. Không ai làm thơ ca ngợi áo vải Teijin Tétoron. Áo vải Teijin đã làm chết những bài thơ tuyệt diệu của thi ca Việt Nam. Đâu rồi, người con gái hong tơ vàng. « *Già rồi cũng có tơ vàng mà hong* ». Hay « *Bến anh đọc sách, bên nàng quay tơ* ».

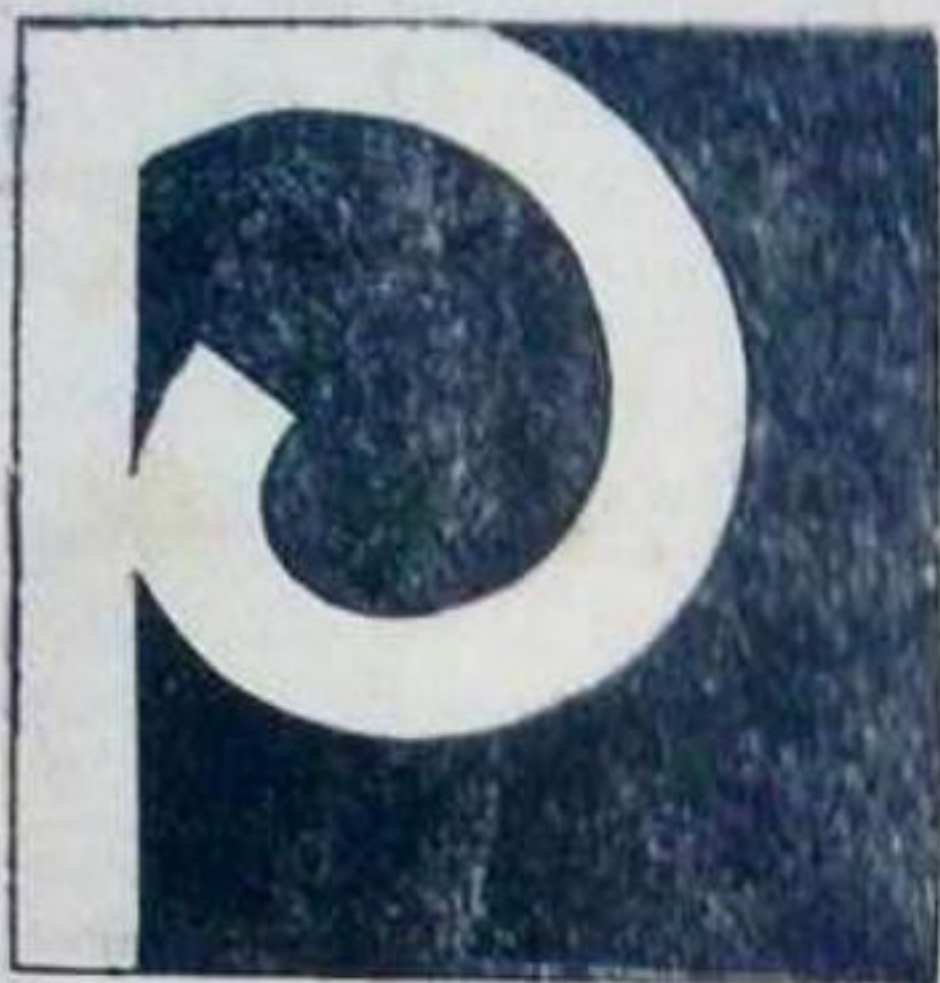
Phụng hỏi :

— Cô muốn nói gì ?

Như Nga đáp :

— Em muốn tuổi vừa lớn, tuổi học trò con gái tây chạy vải Teijin nói riêng và vải ngoại quốc nói chung. Em thất vọng cuộc thi AO DAI. Tại sao không thi mặc áo dài nội hóa. Vải nào đẹp bằng lụa Hà Đông ?

— Nếu chị là Tổng Trưởng Kinh Tế, sẽ phát cho em một huy chương gọi là Chấn Hưng Kinh Tế Bội Tinh. Nhưng chị chỉ là Phụng nên chị khen em nặng tình thần dân tộc. Thôi đi phỏng vấn bà Thanh Khánh. Như Nga, Như Ngọc bèn tuân lệnh. ■ ■ ■

*tuổi trẻ
và loài kèn kèn*

V Ũ T H I Ê N C H U Ũ N G T R Ì N H B Ầ Y

TRƯỚC KHI TÂM SỰ

Tôi muốn đứng ngoài, đứng trên cái mà nhóm tổ chức gọi là Đại Hội Nhạc Trẻ Ngoài Trời và nhóm chống đối gọi là Đại Hội Hippy Choai Choai đề trình bày những nỗi cô đơn của tuổi trẻ hôm nay. Dĩ nhiên, trình bày bằng những ý kiến hết sức chủ quan. Làm sao ta dám nhận mình vô tư, khách quan? Tôi nhận được giấy mời danh dự — nghĩa là khỏi phải mua vé vào cửa — đến tham dự Đại Hội Nhạc Trẻ Ngoài Trời tại sân Hoa Lư. Tôi đã không thể đi. Vì bận lo bài vở cho *Tuổi Ngọc* số 2. Nhưng tôi đã nhờ bạn Nguyễn Mai tham dự với tư cách một phái viên của *Tuổi Ngọc*. Bạn Nguyễn Mai sẽ có mẫu bài tường thuật. Khi tôi ngồi viết trên căn gác xép của nhà in bé nhỏ chỉ có một cánh cửa sổ đủ nhua một khoảng trời xanh. Buổi sáng mưa. Bây giờ đã tạnh. Sân

Hoa Lư chắc chắn sũng nước. Những gì đang xảy ra? Tại sao thiếu danh tài âm thanh Jo Marcel? Có chiến trận giữa quân giữa Mặt Trận Cách Mạng Văn Hóa và tuần báo *Điều Hứa* cùng « hip hy chúa » Phạm Duy, và đoàn quân tóc dài, áo quần diêm dúa? Tôi không biết. Không muốn biết. Vì, những gì tôi sắp trình bày chẳng phải để bênh vực hip py là can hay cứu rỗi họ. Tuổi trẻ Việt Nam không bao giờ lấy những câu tóc dài, quần ống voi làm điển hình. Chúng ta không chấp nhận hip py, thứ văn minh cận kề du nhập từ Tây phương. Nhưng chúng ta đứng hết hoảng cho rằng cái sản phẩm cận kề ấy nổi lên trên thân thể một số tuổi trẻ thành phố đủ khả năng làm bằng hoại một thể hệ, một dân tộc. Tuổi trẻ thành phố hư hỏng bởi nhiều nguyên do đau xót. Trong những nguyên do đau xót ấy, có cả nguyên do người lớn đã không tìm hiểu, không chịu tìm hiểu tuổi

trẻ. Khiến tuổi trẻ ngỡ ngàng, trở thành một đám người xa lạ với quê hương. Và khi người lớn bắt đầu nghĩ tới tuổi trẻ thì chỉ là báo động hốt hoảng, kết án nặng nề.

NHỮNG CON BÒ SỮA GẤM CỎ CHÁY

Trên tuần báo *Người* (một tuần báo chuyện dã kích, vô trách nhiệm, phá hoại, bất mãn nhằng, phớt bậy tội lỗi không giúp ích được ai, bán rất chạy nhưng tôi đã tự ý đóng cửa để làm một công việc gì có chút ý nghĩa với cuộc đời), trong mục *Phép Phũ*, tôi đã viết một loạt bài thiết tha, nhan đề *Những con bò sữa gặm cỏ cháy* lưu ý những người lãnh đạo thanh niên. Tôi nghĩ, phải có hạt giống tốt mới có cây tốt. Và cây cỏ xanh tươi, trái mới ngon ngọt. Muốn có một thế hệ thanh niên lý tưởng, xứng đáng nắm giữ lịch sử trong tay, phải gây dựng một thế hệ nhi đồng. Chúng ta bỏ bê nhi đồng, thả rông nhi đồng vào những cánh đồng cỏ cháy. Chúng ta để sâu đục ruỗng măng và chúng ta chôn tre xấu. Kể từ 1954, chủ quyền quốc gia thực sự về tay chúng ta, tính ra vừa đúng 17 năm. 17 năm ròng rã, chúng ta có Hội Bạn Thiếu Nhi, Hội Bảo Vệ Thiếu Nhi. Chỉ có bạn và bảo vệ. Còn gì nữa? Những cơ quan bảo trợ nhi đồng quốc tế đã giúp gì cho nhi đồng? Nhi đồng được phó thác cho các cô, các thầy ở những ngôi trường tiểu học. Tôi không muốn nói lên những cảnh thế thảm của những lớp tiểu học buổi trưa ở trường công, những cảnh lộn xộn của những lớp tiểu học ở trường tư và những cuốn sách giáo khoa đủ chỉ lên

nhem tái bản hết niên học này sang niên học khác. Tôi không muốn nói tới những thầy cô tiểu học non choẹt thiếu kiên nhẫn và đầy mặc cảm giáo viên tiểu học. Tìm đâu ra những bậc thầy Hà Mai Anh, Bùi Văn Bảo? «Thần tượng» của nhi đồng là Tùng Lâm! Lẽ đôi song ca oắt con Ngọc Hoa — Chỉ Hùng đủ đởn «em yêu anh, anh yêu em» bắt chước Hùng Cường — Mai Lệ Huyền từng cử chỉ, dáng điệu và giọng hát. Bấy tuổi đầu đã lắm nhảm «*Không, không, anh không còn yêu em nữa*» hay «*Vàng, vàng, em yêu anh*». Một chương trình Lê Văn Khoa, một chương trình Đỗ Vui Đẻ Học thăm tháp gì? Chẳng thể làm con nít quên câu hát phổ biến tới ngày «*Tình đời có nghĩa gì đâu...*» Phải, tình đời có nghĩa gì đâu. Vậy thì quê hương, dân tộc, tương lai cũng có nghĩa gì, một mai, khi lớn khôn.

THUỐC ĐỘC CHO TUỔI THƠ

Những năm còn chế độ của tổng thống Ngô Đình Diệm, tuổi thơ đã bị bỏ rơi Chế độ lo củng cố, lo ổn định tình hình quốc nội, quốc ngoại. Nhưng chế độ quên hẳn cái xương sống của dân tộc là thiếu nhi. Thiếu nhi chỉ được dùng vào việc đứng xếp hàng dưới nắng chang chang cả buổi, tay cầm tờ giấy hoan hô tổng thống hay quốc khách. Bấy giờ, quân đội Mỹ chưa dám thiết lập một đài vô tuyến truyền hình nên chưa có *Batman*, *Wild west west*, *Gunsmoke*, *Wrestling*. Song đã có rất nhiều *Ma cà rồng*, *Người lấy ma*, *Cô gái tóc rắn...* Khiến nhà phiếm luận Hiếu Chân phải than phiền trên nhật báo *Tự Do*. Điển hình nhất là thứ tuần báo

nhạm nhỏ gọi là bảo nhi đồng Công Đán của ông thi sĩ Tuấn Giang Hồ Bá Cao. Thiếu nhi thiếu cô tươi. Những con hồ cho sữa thiếu cô tươi. Mãi sau này, ông Ngô Đình Nhu mới nghĩ đến thanh niên và cho ra đời *Chính sách thanh niên cộng hòa*. Chính sách nào cũng hay, cũng tốt. Lý tưởng của người thanh niên cộng hòa là « *Đi xuống những người Việt Nam thiết thời nhất để cùng nhau tay nắm tay xây dựng một xã hội công bằng, tự do và dân chủ thật sự* ». Niềm ưu tư của ông Ngô Đình Nhu đối với tuổi trẻ rất đáng khen ngợi. Ít ra, ông cũng soạn thảo nổi một chính sách thanh niên. Nhưng ông Nhu hơi lười. Cây chỉ có thể mọc thẳng khi ta uốn nắn từ nhỏ. Thiếu nhi không nghĩ mà chỉ nghĩ đào tạo một thể hệ thanh niên thì, thanh niên cộng hòa của ông Nhu đâu được đoàn ngũ, vẫn chỉ là một thể hệ thanh niên làm cảnh cho chế độ. Thể hệ thanh niên ấy khoác áo màu xanh dương mà tâm hồn ngồn ngang bất mãn. Lại do thứ lãnh tụ bang bang Cao Xuân Vỹ hướng dẫn, thanh niên cộng hòa, thành thật nhận xét, chỉ là công cụ của chế độ chuyên dùng vào việc dâng kiến nghị mừng sinh nhật Ngô tổng thống và hoan hô, đả đảo. Thực chất của thanh niên là gì, sức mạnh của thanh niên dùng vào việc gì, không ai nghĩ tới, ngoài khẩu hiệu buồn tẻ « *Thanh niên là rường cột của quốc gia* ». Và thanh niên cộng hòa thì : « *Xây đắp chiến lược thành công, toàn dân tham gia chống ba thứ giặc, Xóm làng bình yên ca khúc chiến thắng, tiến lên kết tinh những trăm ngàn phương* ». Thể hệ thanh niên Ngô Đình Diệm đã vất đi vì không được nuôi dưỡng từ thể hệ thiếu nhi.

Chủ nhật này, 6-6-71, bạn hãy tới Crystal Palace lầu 1 số 75, quán sách Tuổi Ngọc để mua một truyện dài của Duyên Anh mà đọc từ trang đầu bạn đã thấy xao xuyến tâm hồn. Bản giấy đặc biệt giá bằng bản giấy thường, 150 đồng chưa đáng một cái vé xi nê.

tên một loài hoa quê hương

THIÊN HƯƠNG XUẤT BẢN
ĐỒNG NAI TỔNG PHÁT HÀNH

THẦN TƯỢNG GIẢ TẠO

Tuổi trẻ luôn luôn phản kháng. Tuổi trẻ không bao giờ ngủ yên trên một hạnh phúc được an bài, không bao giờ bằng lòng hiện tại, dù hiện tại huy hoàng. Tuổi trẻ không bất mãn là tuổi trẻ đã về chiều. Là không có tuổi trẻ nữa. Và dân tộc sửa soạn đi xuống vực thẳm của nô lệ, diệt vong. Tuổi trẻ đã vùng dậy lật đổ chế độ Ngô Đình Diệm. Tuổi trẻ chấp nhận gian khổ, tù tội, tra tấn. Tuổi trẻ nông nổi, bùng bột. Lịch sử nào không làm bằng sự bùng bột của tuổi trẻ ? Tuổi trẻ dễ tin, dễ gây thơ. Cho nên, người vô biên Tôn Thất Định cũng đã có thời là thần

tượng của tuổi trẻ! Rồi người Phạm Quang Dân, Trần Văn Đôn, Lê Văn Kim vân vân... Thần tượng của tuổi trẻ phù du quá. Khi lớp áo thần tượng bị lột, thân thể thần tượng đầy mụn ghẻ ruồi. Thần tượng cũ bị đập đổ, thần tượng mới dựng lên. Nay Nguyễn Chánh Thi, nọ Nguyễn Cao Kỳ, rồi cũng bị xô đổ. Một lãnh tụ thanh niên của nội các cách mạng Nguyễn Ngọc Thơ là Nguyễn Hữu Phi giả nua đọc diễn văn chữ tác đánh chữ tở, giọng nể oải com nguội. Kế tiếp toàn những lãnh tụ giả hình. Tuổi trẻ bằng chứng mình bị lừa bịp, mình đã gửi niềm tin không đúng chỗ. Từ đó, bùng nổ phản kháng, thở ra toàn giọng bĩ rĩ, nghi ngờ tương lai, chán nản hiện tại, khinh bỉ đàn anh. Hoặc vui đùa vào sách vở học kiếm com áo để trở thành công chức tầm thường. Hoặc lang thang đối nổi buồn bằng thuốc lá đen. Xã hội bằng sản sinh một lớp tuổi trẻ theo chủ nghĩa hiện sinh một cách bất đắc dĩ, theo chủ nghĩa hiện sinh được phổ biến bởi những ông nhà văn chưa đủ ngoại ngữ hiểu thấu triết triết lý hiện sinh. Lớp người đó mở miệng là buồn nôn, phì lý và tự cho mình lạc lõng, thối mữa. Quê hương mất đi một sức mạnh.

VĂN VÔ TÌNH NHƯ THƯỜNG

Nỗi cô đơn, chán nản của một thế hệ tuổi trẻ không làm thức tỉnh những người tự vỗ ngực nhận mình có trách nhiệm với tuổi trẻ. Cây thiếu nước héo cho trái thanh niên sùu đắng. Lãnh tụ không hiểu, không cần hiểu. Thay vì gieo thóc giống mới, lấy mạ xanh, cấy lúa, nhờ cô đại để trông chờ mùa lúa chín, người ta đi nhặt xác lúa mọc chung với cỏ dại. Chưa

có thời đại nào sách báo dâm ô, đồi trụy; âm nhạc dơ dáy bẩn thỉu; phim ảnh kích lệ tội ác đầy rẫy như thời đại này. Những tuần báo thể thao đều ngổ nguội, sống dở, chết dở. Nhưng những tuần báo phụ nữ khổ nạn nhất lại đồng loạt giả nhất nước. Những bài khảo luận văn học, khoa học công nghệ không « ăn khách » bằng những thiên điều tra « Trường dạy làm điểm » hay « Lâm tình kiều Mỹ » hay « Cách dạy đánh số đề »! Nhà nước đã trợ cấp bông giấy cho loại báo đó và coi giấy in sách giáo khoa, tiểu thuyết giáo dục như giấy gói thuốc bắc, giấy gói trà. Tôi ước ao, có hôm nào đó, ông Nguyễn Lưu Viên, ông Nguyễn Duẩn Đôn, ông Ngô Khắc Tĩnh, cụ Mai Thọ Truyền và ông đại tá Hiệp đồng cửa nằm nhà một tuần, đọc hết các báo phụ nữ, báo nhi đồng trá hình. Tôi chắc chắc quý vị sẽ khóc thét. Và quý vị phải nhớ những giọt lệ thành thật thương cho tuổi trẻ Việt Nam. Và không ngạc nhiên tại sao một số tuổi trẻ thành phố trở thành những kẻ hoang đường, trốn tránh nhiệm vụ, suốt ngày đêm ngồi lý trong những quán cà phê đốt thuốc lá và nghe nhạc Trịnh Công Sơn.

PHẢN KHÁNG VÀ HIPPI

Không có một nơi nào để « xả xú bấp » những nỗi buồn vô duyên cớ và để thoát ra cái sự ngửa ngáy chân tay thêm làm cái gì vì thể xác xang măn đòi hỏi, tuổi trẻ thành phố — dĩ nhiên là một số nào đó thôi — chỉ đợi dịp. Phong trào bíp py du nhập từ những anh chơi nhạc trẻ người Phi luật liên bằng cách ăn mặc lơ lửng, băng những mái tóc dài mà, có đạo, để chế diễu quái kiệt Trần Văn Trạch,

nhà phiếm luận Trọng Lang trên nhật báo *Đình Chủ* đã gọi là lông gáy! Những anh lông gáy Phi luật tân trông thật dễ ghét. Ở Tân Gia Ba, thành phố quốc tế, chính phủ này đã cấm bôn tóc lông gáy nhập cảnh. Muốn vào Tân Gia Ba, phải cắt tóc ngắn, dù là nghệ sĩ. Ở Việt Nam không có luật đó. Hội Bảo Vệ Luân Lý và kỹ sư Trần văn Tri đã không làm... cách mạng văn hóa sớm hơn. Nếu mấy năm trước, ông chủ tịch Hồ Thành Giáo Giới gửi thư khuyến cáo các Tòa đại sứ Phi, Mỹ, Đại Hàn, Trung Hoa và Úc. Thì đầu đến nỗi xứ này có hàng ngàn hip py choai choai. Người ta chỉ bảo vệ văn hiến vào giờ thứ hai mươi lăm. Gần đây, cảnh sát và quân cảnh đón đường xéo tóc gáy hip py lộ can. Ông nghị viên Như văn Ủy đã xuất hiện như một anh hùng, bảo vệ tự do lông gáy. Và bây giờ, khi lông gáy bị sinh viên đòi làm thật, nghị viên Ủy chưa chịu lên tiếng. Những nỗi buồn vô duyên cứ được biểu dương bằng hình thức hip py, được chui rúc vào hầm gió, được chen chúc nhau vào những buổi Hip pi à gô gô để hò hét, cuồng loạn. Còn sự ngứa ngáy chân tay thì được phá thủy chính trị lôi cuốn vào những cuộc xuống đường, phiêu lưu vô định. Để bị đàn áp thẳng thắn. Như thế mới đúng là tuổi trẻ phản kháng.

TUỔI TRẺ VÀ LOẠI KÈN KÈN

Tuổi trẻ không được học đường săn sóc, không được gia đình chăm lo, không được xã hội hướng dẫn, tự

ý phá sản nhiệt tình và gây xáo trộn. Nhìn vào cơ cấu não, người tuổi trẻ cũng thất vọng. Quốc hội thì nhảm nhõ. Giáo dục thì bị bôi bẩn. Lãnh tụ thì bị đem ra vật lông tơ trọi, bị lột cả quần xá lố. Những người làm văn nghệ gây được một chút tin nhiệm với tuổi trẻ, chỉ vì hiếm khích nhõ nhen, với đồng nghiệp cũng bị lôi ra vấy đồ dơ và vu khống những tội ghê gớm. Tuổi trẻ biết tin tưởng gì đây? Làm cái gì vì công ích cũng thấy bị lợi dụng. Đấu tranh cho quy chế tự trị đại học là kèn kèn chính khách nhẩy vào xúi dục, ăn có. Về thôn quê săn sóc đồng bào, bên có ông chuẩn ứng cử viên dân biểu theo sau xi phần để bắt phiếu. Tất cả đều lợi dụng tuổi trẻ. Nhưng khi tuổi trẻ sai lầm, tất cả đều bỏ rơi và chờ đợi tuổi trẻ sắp đứng trên vực thẳm là hùa nhau xô đạp. Người ta thiếu độ lượng, khoan dung với tuổi trẻ. Ngọn lao phản kháng của tuổi trẻ phóng ra là phóng luôn nhiệt tình và lòng tự ái. Không ai dùng đệm müt dày bọc nhưng để đỡ ngọn lao. Để nhiệt tình và lòng tự ái của tuổi trẻ còn nguyên vẹn sau một lần phòng đi lâm lẫm. Nhiệt tình và lòng tự ái của tuổi trẻ là sức mạnh phi thường để xây dựng và bảo vệ quê hương. Buồn thay tuổi trẻ Việt Nam, ròng rã mười bảy năm, chỉ gặp lãnh tụ giả hình, chỉ gặp phá thủy chính trị, chỉ gặp kèn kèn chính khách. Và những kết án tàn nhẫn của đàn anh hẹp hòi, ích kỷ! Phải làm gì cứu vớt tuổi trẻ, những số sau tôi sẽ bàn tiếp.

(29-5-1971)

trên bục gỗ dưới bàn học

NGUYỄN XUÂN HOÀNG

thầy giáo, ông là ai?

Trong những năm tháng gần đây người ta nhận thấy hình như có một cái gì trục trặc, không yên ổn, hơi lộn xộn trong thế giới học đường.

Không phải là cái trục trặc của những vụ xuống đường mà chính trị là một trong những yếu tố tạo thành sự bất yên đó.

Cũng không phải là cái trục trặc của một nền giáo dục không lối thoát mà những người còn chút lương tâm, còn chút nhân tính, còn chút thiết tha với đời sống của tuổi trẻ ray rứt (vì nền giáo dục hiện đại là một nền giáo dục loại nào, bản dân thiên hạ chắc chẳng ai là không biết: một nền giáo dục phi dân tộc, bất nhân và khép kín).

Cái trục trặc đó chính là mối tương quan giữa bục gỗ và bàn học đã bắt đầu nứt nẻ.

Bục gỗ là của ông thầy

Bàn học là của học trò.

Ông thầy đứng trên cao của bục gỗ.

Học trò ngồi dưới thấp của bàn học.

Mối rạn nứt đó vì có một khoảng cách quá lớn giữa người thầy và người trò.

Người thầy đến lớp học cung cấp cho người trò một số kiến thức cho ngày thi, số kiến thức mà ông đã nhai đi nhai lại như một con bò ngậm cỏ nhả ra và nuốt vào.

Người trò làm công việc của một cái máy và cái bao. Cái máy để ghi chép mà không suy nghĩ và cái bao để đựng kiến thức thi cử, vốn là thứ kiến thức sơ đẳng, ở cấp bậc thấp nhất, nó cần cho kỳ thi nhưng vô tích sự cho đời sống. (Vả lại nếu người thầy đóng cái vai trò của quyển sách giáo khoa,

thiết nghĩ Bộ Giáo Dục của Nhà Nước và Máy Ông Chủ Trường Tư của Tiền Hạc không cần mở kỳ thi tuyển Sinh Viên Vào Đại Học Sư Phạm cũng như đi quảng cáo tên ông giáo sư X hay Y to to bô bô trên những tấm bảng lớn màu sắc lòe loẹt trước cổng trường làm gì. Chỉ cần thuê một ông Z nào đó nói giời, lư loát, hoạt bát cho thu bằng những bài giảng của ông và giống như các băng nhạc người ta sẽ bày đặt *master tape* và mấy trăm ngàn cái *tape* con rồi cung cấp cho các chợ trường (tôi muốn nói thị trường). Đến giờ vào lớp học trò trường lớp sẽ cắm điện và cho máy chạy. Đứng giờ, băng nhựa hết. Chuông reo. Học trò vui vẻ. Bộ giáo Dục vui vẻ? Ông chủ trường tư vui vẻ. Và tiền bạc vui vẻ.)

Khi lớp học còn cần một giáo sư thì chắc hẳn là người ta (những người còn thiết tha với giáo dục thực sự) và người học sinh (những tâm hồn mới lớn ham hiểu biết, ham học hỏi, ham khám phá) muốn tìm kiếm mong ước một cái gì khác ngoài số kiến thức sơ đẳng trong mấy cuốn sách giáo khoa (vốn không được tốt mấy). Họ muốn nghe thấy bên cạnh cái kiến thức sách vở chật hẹp cho một vụ thi kia, còn là cái kiến thức sách vở lớn hơn (không có trong mấy cuốn sách giáo khoa đó) làm lớn tâm hồn vốn sẵn sàng lớn một tuổi trẻ, một thứ kiến thức của đời sống thực sự?

Vậy thì, thầy giáo ông là ai?

Và dĩ nhiên vấn đề này cũng sẽ đặt ra cho bàn học: học trò, cô cậu là ai vậy? Hẹn lần tới.

N H Ậ T T I Ế N

búp bê kể chuyện mình

Tôi sinh ra đời với một thiên chức cao quý. Thiên chức làm nẩy nở tình yêu thương mẫu tử của những cô bé xinh xắn trong cuộc đời.

Ở thế hệ trước, tôi chỉ là cục đất thật nhỏ nhoi, được nhào nặn bằng một bàn tay không mấy khéo léo, và người ta đã sơn phết cho một lớp sơn cục mịch.

Không quần, không áo, không giày mũ, nhưng chính trong hình hài thô sơ này, tôi đã làm trọn vẹn được thiên chức của mình. Tôi đã sống trong những ngày thật thần tiên trong vòng tay bé nhỏ của các cô bé, đang tập luyện làm người. Tâm hồn của họ trong suốt như pha lê. Nụ cười của họ hồn nhiên và tươi sáng như nắng đầu hạ. Và tình tình của họ dịu dàng, triu mến như làn gió thoảng buổi sớm thu. Dưới sự nâng niu của họ, tôi không còn là một cục đất vô tri. Tôi đã trở thành một người. Tôi có linh hồn, có cảm xúc, có ý tưởng và vô vàn sinh động. Một cơn gió lạnh thoảng qua, một tia nắng soi tới, những cơn mưa đầu mùa, những buổi tiết trời trời trở gió, những buổi sáng tinh mơ hay đêm dài hiu quạnh, bao giờ tôi cũng luôn luôn là một hình hài yếu đuối bệnh hoạn cần đến sự săn sóc, nâng niu và triu mến của những người bạn gái bé nhỏ.

Nhưng thế hệ ấy của tôi đã qua đi như một làn gió thoảng. Bây giờ theo đà tiến của thế giới tân kỳ, tôi không còn là một cục đất thô sơ. Ngay từ lúc sinh ra, tôi đã sống ngay trên nhung lụa. Những kiểu tóc đẹp, những bộ quần áo đắt tiền sang trọng, những nỗ lực thẩm mỹ ngoạn mục nhất đều đã được dành cho tôi. Và như thế, tôi đã bị đẩy khỏi vòng tay nồng nàn thương yêu của các cô gái bé nhỏ. Thiên chức của tôi đã bị tước đoạt. Tôi chỉ còn là một loại đồ trang trí chỉ để làm đẹp mắt mọi người. Trong lồng kính, tôi cô đơn hiu quạnh. Ánh nắng đơn điệu hắt qua khe cửa chiếu vào chỗ tôi ngồi, ngày này qua ngày khác, càng lâu càng đem lại cho tôi sự mỏi mòn. Tôi muốn khóc lên khi nhìn xuống cuộc đời. Tôi đã gập ánh mắt thêm thương của các cô bé mới lớn. Họ không còn cơ hội để nẩy nở lòng yêu thương cũng như tình mẫu tử. Giữa tôi và họ, mỗi đây liên lạc mỗi ngày một thêm xa vời, cách biệt.

Tôi muốn trở về với thiên chức của tôi để góp phần làm nẩy nở thiên chức của họ. Tôi muốn trở về với hình hài thô sơ thuở ban đầu. Tôi thù ghét những bộ quần áo diêm đúa, kiểu cách sang trọng này. Bởi bộ áo ngày xưa của tôi, do các bàn tay bé nhỏ may cắt, tuy vụng về nhưng biết bao ý nghĩa. Nó được tạo dựng lên với muôn ngàn tình cảm và chan chứa thương yêu. Chỉ với lòng thương yêu ấy tôi mới thực sự có một linh hồn phong phú, như sự phong phú mà các bạn gái bé nhỏ đã dành cho tôi khi họ tập sự làm mẹ, làm chị. Tôi mơ ước được trở về vị trí của mình. Tôi ước mơ được người lớn trả lời cho những người bạn gái bé nhỏ của tôi cái cơ hội làm nẩy nở tất cả những tình cảm tốt đẹp mà chính tất cả chúng ta đều mong muốn duy trì và gìn giữ.

khi đưa em về nhà mới

Những buổi sáng như thế này em có biết gì không
Con chim rất nhỏ của mùa mưa mới
Đã lới đậu trên tay anh cắn trong miệng một bông Mười Giờ
Mắt tròn xoe hai viên ngọc bích
Mưa suốt những đỉnh cây hiên ngang
Trên con đường hiu hắt của những năm qua
Anh nằm im dưới cỏ

Những buổi sáng như thế này em có hiểu gì không
Cánh cửa sổ mở ra với khoảng sân đầy cỏ
Mưa làm rối những sợi Tóc Tiên vàng
Mưa buồn.

Như chiếc áo khoác bỏ quên trên thành ghế của em
Những thanh gỗ phẳng lì không nhớ gì sự lãng quên
Và mưa như thế vẫn buồn
Tàn tạ trên lối đi gạch tàu đỏ

Những buổi sáng như thế này vườn sẽ trở trái xanh
Lá biếc vẫy xuống hồ
Hồ của một đời mùa thu
Khi anh đưa em về mặt trời theo dưới chân

trong nhật ký của quỳnh

truyện dài ĐÌNH TIỄN LUYỀN

Mưa đang hoàng nở ra dưới cát
Đàn ngỗng có vô số chim ngoan
Có vô số những điều ta mới biết
Ôi bỏ đi những mạng nhện bắn khoăn
Để nói lời yêu thương với đất

Những buổi sáng như thế này anh mới yêu thành phố vô tâm
Sài Gòn và một đêm mưa buồn
Trong đó có căn nhà mới
Đôi hài rạn vỡ bỏ trên thềm cửa
Tà áo, mái tóc và khăn choàng
Tiếng đàn Tây ban cầm khuất sau một bức tường rỉ rỉ
Những buổi sáng như thế này
Chiếc ghế trống đã có em ngồi sưởi nắng
Mưa đêm qua tan vỡ bình yên
Hạnh phúc ấm hai bàn tay chết đuối
Khi con chim ngoan bé nhỏ của mùa mưa
Đã về trong thành phố mới.

NGUYỄN THỨC NGŨ

9

Con bé Twinky mười sáu tuổi, đang học trung học, mết mết chàng viết văn xí trai lớn tuổi hơn gần hai con giáp. Hai người làm vợ chồng với nhau, nàng vẫn đi học, chàng vẫn viết văn. Nhưng nàng yêu con mèo và chàng yêu cái máy chữ. Kết cuộc là nàng ra đứng bên bờ biển, giang tay xoay ba vòng và trở về xin ly dị với chàng. Tôi nhớ nhất là tiếng phấn rít lên bảng đen của nữ sinh Twinky làm anh chàng nhà văn như tai và bỏ cả máy chữ, bỏ cả « vợ trẻ con », đau khổ mà đi lang thang. Tôi thích bài ca trong phim. Đông và tôi đứng về phe chàng văn sĩ xí trai, đối nghịch là « tam ca ba con bù lệt ». Ba tam ca ba con bù lệt « ca » hăng quá, Đông mới chỉ nói được vài câu, con bé ừc không biết làm sao bèn bỏ ra... khóc.

Buổi chiều tôi tính là sẽ đến nhà Đông chơi, nhưng trời bỗng mưa bất chợt. Tôi vừa ngồi vừa nằm ngoài sa-lông (cái tật của tôi vậy), có khi tôi còn ngủ quên ở trên sa-lông nữa. Bị bố la hoải. Anh Ủy thi

BUỔI TỐI HƯƠNG MẬT CŨ NGUYỄN ĐAN TRƯỜNG

HƯƠNG MẬT CŨ NGUYỄN ĐAN TRƯỜNG

Xưa em làm kiếp chim
Chết mục trên đường nhỏ
Anh làm cội bằng mai
Đề tang em mấy thuở.
P.T.T.

Hai tỉnh lỵ nằm cách nhau một con sông, muốn qua phải đi bắc hay đi bằng đò máy. Học trò bên Kiến Hòa sang Mỹ Tho học phải đi từ lúc sáng sớm, trời hãy còn mờ sương trên các đỉnh cây. Mỹ Tho có hai trường công, Nguyễn Đình Chiểu dành cho nam sinh, Lê Ngọc Hân dành cho nữ sinh. Hai trường nằm chéch nhau theo một góc của hình tam giác. Lê Ngọc Hân nằm ở góc Ngõ Quyền và Hùng Vương. Nguyễn Đình Chiểu ở khoảng giữa Hùng Vương ngó tới. Đạo đó tỉnh lỵ trù phú, yên lặng với những ngôi nhà mái ngói đỏ, tường quét vôi vàng nằm sâu trong lè đường. Hình như nhà nào cũng có vườn cây nhỏ phía trước. Nhà cất theo kiểu Tây, hai triển mái xuôi xuống, cái đẹp ấm

10

bảo, cái con mèo dữ tợn và nằm tởm lỏi tởm dậy), tôi ngốn hết một cuốn truyện, trong ba cuốn mà anh Uy mua tặng tôi hôm sinh nhật. Cái anh chàng Lâm trong truyện làm tôi nhớ một ông bạn của anh Uy, cái lối tán gái chép thơ mà tặng gái là nghề của các công tử ngày xưa, cũ rích, ấỵ thế mà anh bạn của anh Uy, ông Hiệp chứ ấỵ, hồi chị Oanh chưa yêu ông, cái màn đó đã diễn ra. Mỗi lần anh Uy có quần áo cũn giặt giũ hay ủi vẫn có điệp khúc : Em gái anh ngoan ngoãn đi, anh sẽ giới thiệu cho một ông bảnh-chai-con-nhà-rầu-học-rời. Tôi la to lên : Các bạn của anh í hử, cũ lần thí mở. Có ông nào mà chép thơ tặng em như ông Hiệp tặng chị Oanh, có lẽ em cười bò ra quá.

Buổi tối, cái con Thy làm tôi bực mình, có bài toán con mà nó làm tôi bị mẹ la, bắt từ chuyện này sang chuyện nọ : Lớn rồi đấy Quỳnh ấỵ.

Lớn rồi đấy Quỳnh ấỵ. Tôi vừa nhìn tôi trong gương.

cung và ngàn nắp. Những ô cửa cao thường có rất nhiều chim sẻ. Những buổi sáng trời mù nhìn chim sẻ bắn tung lên từng bầy nhanh như những mũi tên. Tôi yêu những ô cửa đó, và không thể nào quên hai hàng cây dài râm bóng mát thả lá suốt mùa của con đường Hùng Vương.

Học trò Nguyễn Đình Chiều học đệ tứ đã hách lắm rồi. Sắp sửa đi thi Trung học là sắp sửa trở thành người lớn. Tôi và hai đứa bạn ngồi cùng bàn học ngang nhau. Nếu giỏi môn này thì môn kia sụt một chút, nhường cho đứa khác và ngược lại. Nguyễn Đình Chiều đạo đó kỷ luật nghiêm không thể tả. Nghỉ một buổi không có lý do chính đáng và không người thân xin phép là bị « cồng sin » suốt bốn chủ nhật liền. Tôi là học trò từ dưới quận

lên tỉnh, học từ năm đệ thất, không có nhà, không có bà con. Mẹ tôi muốn cho một căn nhà nhỏ, mái lá, vách vôi nằm trên bờ sông Thanh Trị, thuộc con đường đẹp nhất của tỉnh lỵ. Đường Alexandre De Rhodes. Con đường chạy theo hình cánh cung bao bọc lấy bờ sông và những ngôi nhà thấp có vườn cây ăn trái. Nhà sàn, suốt ngày tôi nghe tiếng sóng đánh vào bãi làm rung những chân cột chống làm cử. Mùa nước nổi, gió lớn thổi cuốn tung mái lá bên trên. Những đêm mưa rào sáng ra có những tổ chim sẻ vỡ rơi trước thềm nhà. Vách vôi cứ hết một mùa nắng và một mùa mưa thì hờ ra thêm vài ly. Tại bàn tôi đứng bên ngoài có thể lấy một cái cây dài thọt vào chỗ tôi nằm những khi tôi tôi ngủ quên lỡ

11

thứ năm, 25-2

Con đường, sau trận mưa đầu mùa xanh lại mát rượi như một chén thạch. Tôi yêu những con đường hai bên trồng me như con đường Trần quý Cáp. Những cành lá me chạm đầu với nhau mang bóng mát suốt ngày. Sáng nay tôi đi học ngang qua, tôi ngần ngại theo sau một chiếc xe hơi màu trắng, có lẽ chiếc xe ấy đi qua đậu trên lề con đường này hay con đường nào đó có trồng me, những cành hoa me vàng bé tí rắc đầy trên mũi xe trông mới dễ thương làm sao. Có cả những giọt nước. Tôi nhớ tới những kỷ niệm năm trước, tôi với nhỏ Thục Oanh đi học buổi sáng, khi còn sớm chúng tôi thường rủ nhau vừa đi bộ vừa gặm khúc bánh mì (mười bốn tuổi, sao tôi vẫn còn đại thể không biết nữa) mỗi lần đi ngang qua một chiếc xe hơi đậu bên đường chúng tôi thường lấy ngón tay vẽ tên mình trên những mặt kính xe ướt sương. Nhỏ Thục Oanh bao giờ cũng tham lam, nó viết tên nó thật to, có khi giành cả kính sau kính trước hết

một cái hẹn. Thường là hơi qua hẹn kia sông hải trộm mận.

Mẹ tôi ít tháng mới lên tỉnh một lần, mang cho tiền, quả bánh, gạo, khô, củi, nước mắm v.v... Nghĩa là đủ thứ linh kinh lảng cẳng mà bà nghĩ rằng tôi cần dùng. Thật ra tôi không cần dùng những thứ đó, ngoài tiền để mua thêm sách vở, giấy viết, và bi thư gửi cho những cô học trò Lê Ngọc Hân. Tôi đã đi ăn nhờ nhà những thằng bạn, hoặc gặm bánh mì. Những thứ mẹ tôi mang lên cho khi bà về hôm trước hôm sau nó biến mất. Tôi đã vác sang nhà bên cạnh. Nhưng cũng không được một bộ ống lò về nhà xúc tro nhà bên cạnh để đẩy để mẹ tôi tưởng tôi vẫn có nấu cơm ăn hàng ngày. Tôi thường dậy lúc năm giờ sáng ở những ngày sắp thi để học bài. Khi tiếng sổng vỗ

mạnh vào những chân cừ lằm cằm nhà cùng tỉnh và hơi lạnh dưới mặt sông bốc lên làm tôi co ro trong chiếc chăn mà mỗi dịp mẹ tôi lên thăm mới mang ra giặt. Học bài sớm theo một thông lệ của học sinh ở tỉnh, và cũng để những nhũn xương quanh dóm qua cái nhà khen thăm cậu học trò ngoan. Thật ra tôi chỉ đọc cho thật lớn chứ không thuộc. Thường khi đồng hồ cao đồng sau giờ tôi lấy giấy viết một bức thư tỏ tình trong vòng mười lăm phút. Mười lăm phút rửa mặt, thay bộ đồng phục quần Tây xanh áo sơ mi trắng cột tay, chải đầu rồi xách xe đạp tới hai nhà thằng bạn. Bức thư tỏ tình nói một các bằng quơ không đề tên ai cả. Khi ba đứa gặp nhau cùng ra bến bắc đón học trò con gái từ Kiến Hòa qua học Lê Ngọc Hân mới đổi cho nhau ba bức thư.

12

cả phần tôi. Tôi thì có cái tật chẳng ngoan gì, là hay đổi. Qua một chiếc xe thấy tôi không thêm nói, không thêm nhìn, tôi chiếc xe kể Thục Oanh viết tên tôi to tướng trên một kính trước. Bằng lòng chưa Công Chúa hay đổi, Và tôi cười được ngay.

Giờ ra chơi, sau giờ của ông vụn vột (nhắc tới ông thầy vụn vột, ông thầy hay «hấp háy học trò sau lần kính trắng» thật có nhiều giai thoại, bao giờ bạn bè có dịp bỏ ra kể lại với nhau, không đứa nào nhận được cười), trong lớp đã định bụng sẽ kể cho nhỏ Thục Oanh nghe lại hình ảnh hai đứa hồi học đệ ngũ mà lúc ban sáng chơi nhớ, nhưng ra chơi tôi có chuyện đang nói với nhỏ Đông thì Thục Oanh ra vẻ không bằng lòng, con bé lạnh mặt tôi. Có lẽ tại Thục Oanh thấy tôi bắt đầu thân với Đông nên «ghen» chăng. Lúc tan học tôi đi sau Thục Oanh dọc hành lang lâu, xuống hết thang nó biết và cũng không quay lại nói chuyện với tôi. Nghĩ lại thật ức song cũng vui vui. Thục Oanh đầu năm học tôi thấy nó mặc cái áo dài trắng hip-pi rất nhí nhảnh, nhưng hai tuần trước đây bỗng nó

Đứa này có bốn phần đưa giùm đứa kia, nhưng phải lựa đứa con gái mà mình vừa ý. Thư nào cũng mang hai chữ « Thừa cô » ở giòng đầu. Và gửi tận tay (Nói gửi cho nó long trọng chứ thật ra thì dúi đại vào tay, rồi chạy). Không cần biết bức thư có được nhận và được đọc hay không. Nhưng hầu hết thư đều được nhận với vẻ hân học, lờm nguýt. Đề trưa về bị ném xuống cầu trôi theo giòng nước tanh mùi dầu nhớt.

Một lần thằng bạn tôi chơi ác đưa thư của tôi cho một đứa học đệ nhị Lê Ngọc Hân, nghĩa là trên tôi những hai lớp. Trên hai lớp là trên hai tuổi. Thông thường tôi phải kêu bằng chị. Đứa con gái tên là Hiền. Chị Hiền. Hai ngày sau, trong lúc tôi nằm ngủ khoèo ở nhà có mấy đứa trẻ con chạy vào đập cửa kêu dậy nói

có hai chị nào tới tìm. Tôi tỉnh như sáo. Chạy vào ăn mặc chỉnh tề trở ra. Hai « chị » đã đứng ngay trước thềm. « Chị » Hiền và một « chị » nữa tôi mới biết tên lúc sau này. Tôi ập a ập ứng mời Hiền vào nhà, nhưng « chị » Hiền lắc đầu dúi trả lại tôi bức thư tình cười mũi bảo giọng kẻ cả :

— Năm nay rần thi đậu Trung học và viết lại bức thư tình cho khá một chút.

Tôi ngượng cứng người. Thấy căn nhà trời lênh đênh trên mặt nước sóng. « Chị » Hiền và người bạn quay đi cười khúc khích. Hai tà áo dài trắng bay phất phơ trong nắng chiều vàng nhạt trở ra đường. Tôi xé nát bức thư ném xuống giòng nước và đuổi mấy đứa trẻ con đang ngo ngoe

(Xem tiếp trang 43)

13

dở chứng, tôi thấy Thục Oanh có vẻ « điều điệu » lắm sao ấy. Con bé ăn diện thấy rõ, sẫm sẫm và chau chuốt kỹ lưỡng. Tôi một tuổi nào đó, hồi người bạn thân ái và tàn nhẫn, thời gian, có phải bạn thường năng nói như thế, tôi một tuổi nào đó, ta mơ hồ thấy ta lớn lên, xa rời tuổi thơ. Tôi một tuổi nào đó, tình yêu, bước chân huyền diệu của lời hẹn ước, sẽ dẫn lên những trái tim hồng yêu dấu và thắm thì rằng, em đẹp lắm. Tình yêu, em đang thấp đèn đèn chờ chàng đến thăm.

(Ồ, hôm nay sao mình lại nhiều văn chương thế nhỉ)

Tôi không nghĩ là Thục Oanh sẽ giận tôi lâu. Tôi mà nói vậy với nhỏ Đông, chắc con bé « phái » lắm. Tôi sẽ chép cho Đông xem một bài thơ trong tập thơ anh Uy cho tôi hôm nào. Tôi nghĩ là Đông cũng thích thơ như tôi.

(Xem tiếp trang 43)

BA NHÀ VĂN VIẾT VỀ MỘT GIỌNG HÁT

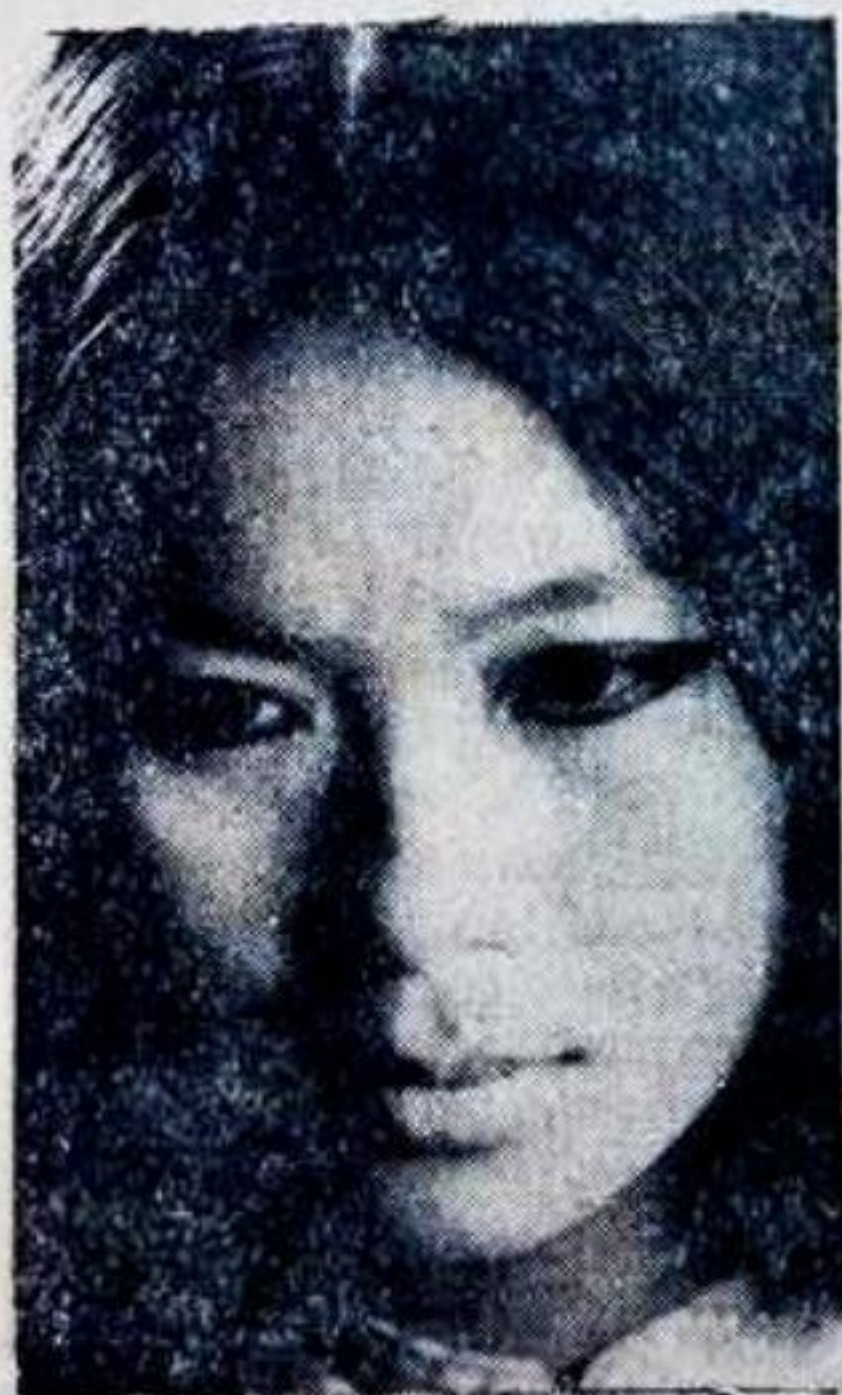
KHÁNH LY
trên bãi cỏ ngày nào

T Ừ K Ế T Ừ Ờ N G

Sài gòn biết Khánh Ly bắt đầu từ những đêm thứ sáu ở quán Văn. Người con gái ấy với tiếng hát chứ không phải là một ca sĩ như bây giờ. Đã làm không khí của quán Văn nói riêng và không khí Sài gòn nói chung có một chất âm, có một sinh động. Tiếng hát ấy thật gần. Tiếng hát của tuổi trẻ. Đêm đó Khánh Ly hát quên cả giờ giấc, hát liền một mạch. Hát với cả say mê và tha thiết nhất của đời mình. Tôi nghĩ thế và đắm đồng ngồi phía dưới cũng say mê và tha thiết không kém. Tiếng vỗ tay vẫn rào rào thúc giục sau mỗi một bài hát. Khánh Ly đã cởi cả áo mưa và giày, đắm đồng ngồi xích lại gần nhau hơn và càng sát bên bục gỗ. Không còn sự cảm thông nào hơn, và không còn một nơi nào để tiếng hát Khánh Ly bay cao như thế nữa. Dưới mắt tôi Khánh Ly dạo đó như một cô học trò. Cô học trò nhỏ bé như con chim cần trong miệng một bóng mười giờ với vẻ ngơ ngác dễ thương giữa một nền trời nghiêng xuống. Người ta yêu những tình khúc của Trịnh Công Sơn qua giọng hát Khánh Ly và ngược lại Khánh Ly chỉ có thể gắn liền với nhạc họ Trịnh mà thôi. Rồi cũng bắt đầu từ đó Khánh Ly và nhạc họ Trịnh đi xa dần bãi cỏ của quán Văn. Con chim chỉ dễ thương khi nó đáp xuống bãi cỏ một cách tình cờ. Con chim khi đã bay khỏi bãi cỏ để lên đậu trên cành là nó đã thành thạo đời sống ở phía dưới. Đôi mắt không trong như một phiến mây trời nữa. Đôi mắt đã vàng những cơn gió mùa thu của khôn lớn và phối pha. Khánh Ly và nhạc họ Trịnh tiến tới những đêm trình diễn trên bục gỗ của các quán cà phê mệnh danh là « văn nghệ »

dần dần mọc lên như nấm ở thành phố này. Rồi băng nhạc. Khánh Ly và nhạc họ Trịnh trở thành một cái mốc thời trang cho những căn phòng, thịnh hành đến nỗi, ở một quán cà phê Tàu, quán bán bún ốc, cũng vẫn nghe Khánh Ly. Tiếng hát đó không còn gần gũi nữa. Nó thấy ra cho khắp mọi người. Thành một hiện tượng quấy động cái sinh hoạt vốn đã quá xô bồ của đời sống, và nghe nhạc, không phải nghe ở những nơi ồn ào đó. Tiếng hát Khánh Ly qua băng nhạc phải khác với tiếng hát Khánh Ly trên bãi cỏ với đám đồng bằng hữu ngồi chung quanh, với tiếng đệm

(Xem tiếp trang 60)

KHÁNH LY
không phải là ca sĩ

D U Y Ê N A N H

TÔI CŨ THÍCH NÓI DĨ VĂNG. BẮT đầu mỗi bài viết về một người nào. Chẳng hạn Khánh Ly. Mười sáu năm trước, tôi sống đối rách trên căn gác sếp trong một hẻm không tên của khu Hai Mươi. Nhà tôi trọ đối diện với nhà bà nội Khánh Ly. Hồi ấy, dĩ nhiên, Khánh Ly nhỏ xíu, mảnh mai và dễ thương như con chim khuyên chưa dám rời khỏi đôi cánh ấp ủ của mẹ. Con bé Mai ngày xưa còn bé, sống với mẹ và dựng ghề ở đường Trần Bình Trọng (đúng không?) và, mỗi chủ nhật tôi thăm bà nội, nhí nhảnh ngáy thơ, khờ dại y hệt *Con bé quảng khăn đỏ*. Mai về, cả buổi sáng, chơi với Ngọc Anh. Có ông anh chưa đủ khôn để an ủi em gái. Hai đứa thường sang nhà tôi trọ, nghe bạn tôi, Đồng Văn Khải, đọc tiểu lục huyền cầm Y pha nho một bài *Lettre à Élise* tử. Và Ngọc Anh bắt tôi kể cổ tích để Mai nghe phở. Bấy giờ, Mai mặc jupe trông dễ thương ghê lắm. Bạn tôi đã ước ao giá Mai lớn hơn để nói yêu con bé. Tôi cũng đã ước ao giá không thất nghiệp, có tiền mua nhiều kẹo cho chị em Mai. Và ở đây mãi, chờ đợi con bé Mai lớn khôn yêu bạn tôi.

NHƯNG TÔI ĐÃ GIÃ TỪ CĂN GÁC sếp, giã từ ngày tháng năm dài nhìn dân bỏ và nghe thạch thùng tiếc nuôi. Rồi tôi có vợ, có con, có một số tiểu thuyết bày bán, có những chỗ làm lương hậu. Và Mai đã lớn, đã hát ở Nha Trang, Đà Lạt. Mai đã trở thành Khánh Ly. Tôi vẫn chưa biết. Sau biến

cổ Mậu Thân, tên tuổi Khánh Ly được một tờ báo nhắc nhở cùng với tên tuổi Trịnh Công Sơn. Người bạn tôi, anh Phạm Huân, đã viết một loạt bài trên nhật báo *Tiền Tuyến* đả kích nhạc phản chiến của Trịnh Công Sơn và coi Khánh Ly như ranh con! Đó là thời Khánh Ly được xưng tụng là « nữ hoàng du ca chân đất » hát nhạc chống

đối chiến tranh một cách tiêu cực của Trịnh Công Sơn cho sinh viên nghe tại các trường đại học. Rồi Khánh Ly bị cảnh sát vỗ trên xe hơi của ông cô Ly với bàn đèn thuốc phiện. Nàng đã gây tai tiếng.

Rồi chuyện tai tiếng không mấy ai khai thác. Chỉ vì Khánh Ly chưa

(Xem tiếp trang 60)

Vóc dáng Khánh Ly

Tôi yêu tiếng hát Khánh Ly đã từ lâu. Vóc dáng Khánh Ly đứng dưới ánh đèn sân khấu, mới đúng là vóc dáng của một nghệ sĩ. Tôi ghét người ca sĩ diễn xuất. Ca sĩ đến với thính giả bằng lời ca. Làm một bộ mặt đau khổ, chìa tay ra dang trước như một đệ tử Cái Bang thì dù bài ca Mùa thu chết có tha thiết tới đâu chăng nữa, cũng chẳng làm tăng thêm lòng ái mộ cho một ca sĩ. Bởi vậy, tôi không thích khuôn mặt sầu thảm Giao Linh...

Tôi thích nghe ca sĩ trình bày trên phát thanh hơn là truyền hình. Vì ở phát thanh, chỉ có giọng ca. Còn ở truyền hình, tôi phải nhìn thấy mặt ca sĩ, nhìn thấy phong cảnh giả tạo kèn cồng dựng ở đằng sau... Nhưng với Khánh Ly, dù nghe Khánh Ly hát hay nhìn thấy Khánh Ly hát, cảm tình của tôi vẫn trọn vẹn. Khánh Ly không diễn xuất. Chính bài ca và tiếng hát Khánh Ly đã diễn xuất cho Khánh Ly rồi. Tiếng hát thật đã được đóng đầy chân nân. Như một kẻ sống lạc loài trên hoang đảo thấy thấp thoáng bóng con tàu đang xa mà không làm sao cho tiếng mình vang vọng được tới chân mây. Tiếng hát Khánh Ly khắc khoải như thế.

Những buổi tối, tôi ghé qua phòng trà có tiếng hát Khánh Ly thì sinh hoạt phòng trà đã bắt đầu có không khí về khuya. Lúc đó, tôi có thể yêu cầu Khánh Ly hát cho nghe những bài mà tôi thêm được nghe. Và tiếng hát ấy rót từng giọt vào tai tôi. Nghe êm như một tiếng thở dài. Ràng mình như tiếng những mảnh thủy tinh vỡ, cọ sát vào nhau. Đời ca hát ngày tháng cho người mua vui. Có một buổi tối tôi đã ngồi nói chuyện với Khánh Ly về kiếp làm báo và kiếp làm ca sĩ. Lúc còn ăn khách, thì không thiếu gì sự mời mọc. Thậm chí là kiếp sống về già... Bì quan của Khánh Ly là em chỉ còn ăn khách trong hai năm nữa thôi. Và một buổi nghe Khánh Ly tâm sự những buổi tối, đi hát về, bước lên chín mươi sáu bậc thang, chân dẫm lên bóng mình, buồn quá anh ạ. Tôi biết rằng Khánh Ly rất cô đơn.

DƯƠNG HÙNG CƯỜNG

NGỰA CHỨNG TRONG SÂN TRƯỜNG

truyện dài VŨ MỘNG LONG

2

Tôi vào lớp một mình, từ chối sự dẫn dắt của ông hiệu trưởng. Tôi muốn chứng tỏ mình đã lớn, đã là một ông thầy dạy học trò thi tú tài, dù tôi chỉ mới hai mươi bốn tuổi. Học trò lớp đệ nhị B2 chào đón tôi bằng tiếng hô « nghiêm » đồng loạt. Tôi không giật mình. Thằng hô « nghiêm » đeo kính đen, ngồi đầu ghế bàn cuối lớp. Nó ngồi im, điều thuốc lá đang cháy, kẹp giữa hai ngón tay nó. Tất cả đều đứng lên.

Tôi bình tĩnh nhìn khắp lớp. Bắt gặp vài khuôn mặt kính cần giả tạo, khuôn mặt của những anh hề hạng bét trình diễn tài nghệ trước đám khán giả khó tính. Tôi thông thả bước xuống chỗ thằng đeo kính đen. Nó đã ngậm điều thuốc và đang nhả khói. Vỗ khề vai nó, tôi nói :

— Cảm ơn em.

Nó hất đầu, ngạo mạn :

— Cảm ơn gì ?

Tôi cười làm quen :

— Cảm ơn đã hô « nghiêm ». Tôi rất ghét nghi thức. Nghi thức thường vụ bình thức. Mà bình thức thường giả tạo. Ở lớp học chỉ cần thành thật. Hãy ném sự giả tạo ra cuộc đời. Em đã hô « nghiêm », làm ơn hô « nghỉ » giúp tôi.

Con ngựa chứng — tạm gọi thế — phá ra cười. Nó ngoáy đám bạn mà tôi đoán thuộc băng của nó, gỡ kính, đặt trên mặt bàn :

— Ông nói, tui mày hiểu gì không ?

Nó dúi điều thuốc, đứng dậy, khoanh tay :

— Thầy mới chịu chơi số dzách. Ông khoái « nghĩ », không khoái « nghĩem ». Vậy tui mày « nghĩ ».

Tôi vẫy tay :

— Có nghĩa là các em ngồi xuống.

Cả lớp ngồi xuống. Riêng con ngựa chứng. Nó vẫn đứng. Một chân ghếch lên ghế. Nó búng ngón tay tách một cái. Ba thằng cùng bàn nó đặt hết chân trên bàn y hết những người khản giả thiếu tự trọng trong rạp chiếu bóng, thích gác chân lên thành ghế của hàng ghế trước mình. Tôi chưa biết phản ứng ra sao. Những lớp học ở miền Đông của tôi không có ngựa chứng. Tôi xoay lưng, thông thả bước lên bục và ngồi xuống ghế của tôi. Tôi nhìn những cậu học trò gần tôi nhất, đọc được từ ánh mắt họ nỗi xót thương.

— Chúng ta có thể bắt đầu.

Con ngựa chứng đầu đàn nhún vai :

— Đi đàn với thế, giáo sư ? Phải giới thiệu cuộc đời ái tình và sự nghiệp của giáo sư chứ ?

Tôi cười :

— Em pha trò duyên dáng đấy.

Tôi bỗng chợt thấy mình giống Audie Murphy trong một phim cao bồi, nhan đề *Le nettoyeur*. Thị trấn đầy du đảng, lưu manh, sức mạnh là khẩu súng và trái dấm. Người shérif già bất lực, dành vui đầu ở một góc văn phòng, tối ngày say sưa. Đề khôi phải rút súng, cầm chắc cái chết. Thị trấn cần một shérif tài ba để dọn dẹp rác rưởi, tạo lại an ninh, trật tự. Anh chàng Audie Murphy đã tới bằng chuyến xe đầy hàng khách. Bọn cao bồi hay tin, đón chờ anh. Bước xuống xe sau cùng, Audie Murphy nhỏ thỏ, ăn diện như công tử bột, tay xách chiếc lông chim. Shérif mới đã làm bọn cao bồi ôm bụng cười nghiêng ngả. Tôi đang ngồi ở bàn của mình, bên phải là băng đen, trước mặt tôi là những cậu học trò chỉ kém tôi vài tuổi, nhiều cậu to con hơn tôi. Tôi tự nhủ sẽ chịu đựng những gì sắp xảy ra. Và, như thế, cần bình tĩnh. Chống tay lên cằm, tôi hỏi con ngựa chứng đầu đàn :

— Em có hay xem chiếu bóng không ?

— Lu bù.

— Có phim *Le nettoyeur* chưa ?

— Ai đóng vai chính ?

— Audie Murphy.

— Chưa.

— Có phim *Blackboard jungle* chưa ?

— Phim Tạc giảng à ?

— Không, phim học đường. Người ta dịch là *Bầy thú trước bảng đen*, Glenn Ford đóng vai thầy giáo.

— Kề sơ phim *Le nettoyeur* đi !

— Sẽ có dịp.

— Tôi sợ ông không còn dịp.

— Thế hả ! Chúng ta cứ chờ đợi. Bây giờ, tôi đề nghị em ngồi xuống, ngồi ngay ngắn, tôi sẽ giới thiệu « cuộc đời ái tình và sự nghiệp » của tôi.

Con ngựa chứng nhún vai :

— Ông này ngon đa ! Tụi mày ngồi đang hoàng.

Nó ngồi xuống ghế trước tiên. Ba thằng trong băng của nó cũng rút chân khỏi mặt bàn. Con ngựa chứng giờ tay :

— Giáo sư !

— Chi đó ?

— Tôi hít thuốc được chứ ? Giáo sư chịu chơi là giáo sư để học sinh hít thuốc « lip » trong lớp. Hít thuốc không vụ hình thức. Ô kê ?

Nó không đợi tôi trả lời, rút thuốc, mời lửa. Ba thằng cũng bàn nó bắt chước nó. Chúng gàn cổ rít thật nhanh, phả khói thật nhiều. Tôi im lặng. Con ngựa chứng đứng dậy :

— Mời giáo sư một điếu !

Nó vắt gói thuốc và hộp diêm lên bàn tôi. Cữ chỉ của nó khiêu khích ra mặt. Tôi chưa biết tên nó. Nhưng tôi sẽ biết. Ở trường sư phạm, người ta không dạy tôi cách đối phó với những đứa học trò ngang tàng. Người ta chỉ truyền cho tôi những kinh nghiệm sư phạm và khả năng chuyên môn. Tôi đã thực tập tại nhiều trường. Những lớp tôi tới thực tập toàn là lớp kiểu mẫu. Tôi cũng đã đọc thêm nhiều sách viết về tâm lý giáo dục. Tuyệt nhiên, tôi chưa được học, được đọc cách giáo huấn phủ đầu những học trò như những thằng đang khiêu khích tôi. Tôi hơi bối rối. Chiều hôm qua, tôi đã nói mạnh với ông hiệu trưởng. Vì tôi không thể tưởng tượng *Bầy thú trước bảng đen* lại có thật trước bảng đen trong lớp học của tôi. Tôi là đứa trẻ nghèo khổ đã chinh phục mọi nỗi gian nan để vươn lên. Tôi kiêu hãnh điều đó. Tôi đã chiến thắng cuộc đời thì không thể thua một vài con ngựa chứng.

Tôi thần nhiên rút một điếu thuốc lá, quẹt diêm mời thuốc. Tôi hít một hơi đầy, hơi trề hàm dưới, kéo hết khói vào đẳng mũi rồi nhả vòng khói tròn lớn, sau đó, thổi thêm một vòng khói nhỏ chạy qua vòng khói lớn. Học trò ngơ ngẩn nhìn. Tôi đã thổi miến họ bằng một chút tài còm. Con ngựa chứng gật gù :

— Tuyệt.

Tôi liệng điếu thuốc ra ngoài hàng lang. Con ngựa chứng hỏi :

— Giáo sư biết nhầy đàm không ?

— Biết.

— Cờ bịch ?

— Biết.

— Thích không ?

— Thích. Khi tôi rời trường sư phạm, những sở thích ấy đã bị chôn vùi. Giáo sư hút thuốc lá trong lớp sẽ không cấm được học sinh hút thuốc lá trong ớp. Em hiểu ý tôi chứ ?

Con ngựa chứng cười lớn :

— Ông cười xéo tội mình đó.

Tôi nói :

— Chúng ta nên tìm hiểu nhau. Trước khi làm nghề dạy học, tôi đã làm học trò. Tuổi trẻ có nhiều lầm lẫn đáng yêu nhưng cần đề phòng một lầm lẫn khiến mình phải ân hận suốt đời.

Con ngựa chứng đưa hai tay bưng mặt :

— Ông đi một đường luân lý giáo khoa thư.

Lớp học không cười ồ nữa. Nhiều khuôn mặt nhăn nhó. Nhiều ánh mắt phẫn nộ. Một vài cái đầu đã quay xuống nhìn con ngựa chứng. Chỉ còn tiếng cười khô khan, trơ trẽn của bà thẳng thuộc băng ngựa chứng. Tự nhiên, tôi phẫn khởi. Người ta dễ nghiêng cảm tình về những kẻ yếu đuối, những kẻ tưởng chừng đang bị số đông bắt nạt. Tôi muốn kéo dài không khi ngộp thở này. Tôi thêm nghe những lời chọc giận của con ngựa chứng. Tôi chờ nó nói một câu thật mất dạy để đón nhận một phản ứng của những người học trò thâm lặng. Tôi đã nghiêng rặng chịu nhục với cuộc đời, tôi sẽ nghiêng rặng nhẫn nhục chịu đựng những con ngựa chứng. Để chiến thắng. Bởi vì, ngựa chứng trong sân trường vẫn chỉ là học trò. Nhiệm vụ của một ông thầy khác hẳn nhiệm vụ của một ông giám thị trại giáo hóa. Người ta dạy chim sáo, chim yểng nói được những câu chào hỏi lễ phép; người ta dạy con khỉ, con vượn làm được trò vui; người ta dạy, con hổ, con sư tử làm được theo ý muốn của người ta. Thì tại sao một ông thầy không dạy được những học trò ngang ngược ?

— Em chê luân lý giáo khoa thư ?

Con ngựa chứng liếm mép :

— Hình như giáo sư chỉ đến lớp dạy Việt văn ? Đã lâu rồi, tôi không được học luân lý. Và cũng chẳng anh nào khoái dạy luân lý. Giáo sư biết tại sao chưa ?

— Tại sao ?

— Tại vì tội thầy nhóc con vô luân !

Tôi mỉm cười :

— Câu trả lời thắm thía lắm. Người ta bảo tuổi trẻ hôm nay không thích suy nghĩ và tàn nhẫn. Nhưng mà thành thật.

Tôi cố gắng thân thiện với con ngựa chứng :

— Em !

Nó vênh vảo ;

— Tôi ?

— Phải.

— Gì ?

— Tên em ?

— Mai một giáo sư sẽ đến nhà tôi chơi phé. Có thể, tôi sẽ cùng chơi nếu thiếu người. Chúng ta sẽ thâu cây và sẽ chửi nhau nếu có thằng chơi bịp.

Tôi thấy đau nhói tận tim. Nghẹn ngào. Chợt nhớ câu kết tội của người tùy phái già « Chưa hề thấy học trò hư đốn như bây giờ ». Tôi chớp mắt, nhiều đôi mắt đối diện tôi cũng chớp mau. Có đôi mắt ứa hai giọt lệ và động ở đuôi con mắt. Một người học trò đứng dậy :

— Thưa thầy, xin thầy giảng bài.

Con ngựa chứng đấm nắm tay xuống bàn :

— Lát nữa, tao dạy mày! Để nghe giáo sư kể cuộc đời ái tình và sự nghiệp cái đã. Tiên học tán phét, hậu học Việt văn !

Người học trò yêu cầu tôi giảng bài vẫn đứng thẳng. Chiếc áo sơ mi trắng nó mặc đã ngả màu cháo lòng và nhăn nheo. Nó bắt tôi nghĩ tới những người học trò miền Đông của tôi. Đôi mắt nó mở rộng, không chớp như thể nó muốn tôi hiểu rằng nó tội nghiệp giùm tôi. Tôi niêm nở hỏi nó :

— Em tên gì ?

— Thưa thầy Nguyễn văn Lành.

— Cảm ơn em Lành, em ngồi xuống, Tôi sẽ không dạy thiếu chương trình.

Lành ngồi xuống. Tôi nói :

— Đáng lẽ ông hiệu trưởng sẽ giới thiệu « cuộc đời ái tình và sự nghiệp » của tôi. Các em đã nghe tôi tâm sự : tôi rất ghét hình thức. Phải giới thiệu mình là một điều khó khăn. Vì dễ gây ngộ nhận. Tôi xin vắn tắt : Tên tôi : Trần Minh Định, tốt nghiệp đại học sư phạm ban Việt văn, có bằng cử nhân văn chương giáo khoa, bằng ngôn ngữ học Michigan. Chẳng đáng quan tâm những mảnh bằng đó. Điều tôi muốn các em phải biết là tôi là đứa trẻ con nhà nghèo, bán báo từ năm học đệ thất lấy tiền ăn học. Tôi yêu nghề dạy học nên thi vào sư phạm. Chưa có vợ. Chưa có cả người tình. Năm ngoài tôi dạy ở một tỉnh miền Đông. Chống gian lận thi cử, bị trả về Bộ. Tôi chọn trường này.

Tôi nhìn thẳng vào mặt con ngựa chứng :

— Và tôi sẽ dạy ở đây, ít nhất, là hết niên học.

Con ngựa chứng cười nửa miệng :

— Không bị đi linh à ?

Tôi lắc đầu :

— Tôi đã được huấn luyện quân sự chín tuần. Vì nhu cầu giáo dục, người ta cho tôi về dạy học.

(Còn tiếp)

TỔ CHỨC XÃ HỘI LOÀI VẬT

« Mọi loài vật trên trái đất, đặc biệt là động vật có vú, kể cả loài người, đều có những điểm tương đồng, không phải chỉ riêng các cơ năng sinh lý và tâm lý mà cả tổ chức và trật tự xã hội, trong đó, điển hình nhất phải nói đến quyền tư hữu ».

Khoa Học Thiên Nhiên quả quyết như vậy, sau khi rút tỉa những nhận định của các nhà Động Vật Học nổi danh của thế kỷ 20 đã lần mò đi sâu vào đời sống loài vật từ rừng xanh đến biển cả để đưa ra những dẫn chứng cụ thể về nguồn gốc, bản năng cũng như những cơ cấu xã hội của loài vật thân cận với loài người.

Eliot Howard nói về tình nghĩa và tổ chức gia đình muông thú

Ngoài bản năng dục tính để duy trì Luật Sinh Tồn, loài vật cũng có tình thương yêu chân thực như nghĩa phu thê, tình mẫu tử. Bên cạnh một trật tự xã hội chặt chẽ,

loài vật cũng không thiếu sót nghĩa vụ đối với gia đình, lòng nhớ nhà, óc xếp đặt và tinh thần bảo vệ tư hữu. Nhà Điều Loại Học người Anh tên là Eliot Howard ngày gần đây, khi viết về một giống chim ưa sống tại miền băng tuyết Nam hay Bắc Cực, hay cho rằng, giống chim này cũng biết tìm kiếm đất đai để chiếm ngụ. Công việc đấu tranh đầy cực nhọc để xây cất một mái ấm gia đình đều do những con chim « đàn ông » đảm nhận. Sau khi ngôi nhà khang trang đã hoàn thành, những con chim « đàn bà » mới được trình trọng mời đến chung sống để cấp tân lang và tân giai nhân thực sự bắt đầu vui duyên mới. Có được một mái nhà ấm cúng để cư ngụ, vợ chồng chim thường ca hát suốt ngày để hưởng trọn tuần trăng mật êm ái, đồng thời ăn mừng tân gia. Tuy nhiên, các bạn hãy coi chừng ! Mặc dầu họ hát hò vui vẻ, nhưng họ sẽ chiến đấu hết mình để gây thương tích cho các bạn, nếu bạn hiếu kỳ đến gần cư sở hôn nhân để tìm hiểu đời sống riêng tư của họ.

Nếu loài chim dùng tiếng hót để bảo vệ nơi cư trú thì các loài vật khác, vì không có tiếng hót như chim, nên đã sử dụng hương vị để phân biệt nơi cư trú đối với đồng loại. Loài vật nào được Trời phú cho có hạch nước thơm để đánh dấu nơi ở thì nhà cửa thơm tho, sạch sẽ. Bằng không có được hương thơm thiên phú này thì bọn họ đánh phải dùng đến những hương vị không ai ưa thích nổi, đó là mùi xú uế thoát ra bằng ngổ

ngách đại hay tiểu tiện. Cọp và Sư Tử, vì ăn ở ác độc, nên Trời bắt phải dùng phân hay nước tiểu của chính mình để phân biệt nơi cư trú đối với đồng loại. Còn các giống thú ăn ở hiền lành như hươu nai và sơn dương thì Trời sắp đặt cho một hệ thống hạch thơm ngay trên mí mắt thay thế cho hạch ngấn lệ để chẳng những khỏi phải đau khổ khóc than mà còn có thể tiết ra một loại dầu thơm thiên nhiên làm cho nhà cửa thoáng mát dễ thở.

Heine Hediger viết về trật tự gia đình và xã hội loài vật

Bác Sĩ Heine Hediger, nhà Động Vật Học hiện là Giám Đốc thảo cầm Zurich ở Thụy Sĩ đã tiết lộ rằng, có một loài thú gọi là Hươu Viên thiết lập cuộc sống khá qui củ trong rừng rậm. Nhà ở của Hươu Viên cũng được chia thành từng phòng riêng biệt như phòng ăn, phòng ngủ, phòng tắm, đặc biệt có cả phòng dành cho con cái. Gia đình nào không có phòng thì xã hội Hươu Viên thiết lập cho một phòng tắm công cộng ở ngoài ô để mọi người giữ gìn vệ sinh thân thể. Bác Sĩ Hediger còn khám phá ra rằng, không riêng loài chim, loài thú mới thiết lập được trật tự xã hội mà ngay cả loài cá cũng làm được công việc này. Ông còn cho biết, có một giống cá gọi là Cá Dao ở Đại Tây Dương cũng được phân chia thành giai tầng xã hội hẳn hoi. Hơn thế, giống Cá Dao cũng theo chế độ phụ hệ. Cá đực lúc nào cũng chiếm ngôi chỉ tôn không riêng ở gia đình mà cả ngoài xã hội. Khi phải tranh đấu thì tranh đấu rất lừng, nhưng lúc về nhà với vợ con thì Cá Dao cũng rất biết thương yêu, chiều chuộng.

Nói về loài thú hung dữ và du dương nhất trong số các loài thú, phải kể đến chó sói. Tuy vậy, theo Bác Sĩ Hediger, chó sói cũng có kỷ luật và nghi lễ riêng của chúng. Nhận xét này đã được ông rút tỉa trong một cuộc quan sát sinh hoạt của chó sói tại thảo cầm viên Basel cũng thuộc Thụy Sĩ. Những chiếc đuôi cúi xuống, vành tai mở rộng, mí mắt ngược lên, bộ lông sù to, nhất là cử động khuôn phép của những chiếc đuôi khi Đấng Quân Vương Nhà Sói đi qua, chứng tỏ loài sói cũng có được một hệ thống lễ nghi. Con nào thuộc giai cấp cùng đinh, khi đến gần lãnh chúa, đuôi phải dơ lên thật cao. Còn loại trung cấp, đuôi được đưa ngang. Đối với thân thuộc hay thích thuộc của lãnh chúa thì mọi cử chỉ vẫn được thể hiện bình thường.

Eugène Marraiss đòi xây cất đài tử sĩ cho loài vật biết hy sinh

Sự phân chia giai cấp càng được thể hiện rõ rệt hơn trong xã hội loài vượn sống ở Phi Châu và Nam Á Châu. Ngoài việc làm tình và nuôi dưỡng bầy vượn nhỏ, vượn cha và vượn mẹ còn có bổn phận phải săn sóc sắc đẹp cho Đức Vua Vượn. Theo qui luật, những con vượn cái có chồng con và tùy theo niên tuế được sắp xếp thành từng hạng. Vượn cái nào cao tuổi nhất khi được Triều Đình cho vờ đến để chăm nom Đức Vua có thể dùng cả đôi tay ngà ngọc để ve vuốt bộ lông bóng mượt của Vua. Vượn đực cũng có quyền này, nhưng chỉ được phép dùng một tay. Còn những chú cò nào còn độ tuổi

(Xem tiếp trang 63)

SỢ MA LẮM

Thùy có tính sợ ma lắm, chị Ngọc ạ! Đã mười lăm tuổi rồi, lớn lắm phải không chị? Thế mà Thùy cứ sợ, sợ kinh niên nữa là khác. Ở một mình không được, cái màn bay là Thùy hét lên. Đôi khi cũng gây bực mình cho người khác chứ bộ. Chị Ngọc làm ơn chỉ giúp Thùy cách nào để hết sợ ma.

THÙY

(Trưng Vương)

Em nên tìm đọc cuốn Hưng mạp phiêu lưu của Duyên Anh. Trong cuốn này, ở trang 113, Hưng mạp đã anh dũng chiến thắng con ma trọc đầu khiến các ông vua chân vịt Sáu móm. Tám lế phục sát đất. Hưng mạp phía ra chuyện rồi kết luận chỉ cần can đảm một chút là thắng ma dù có ma. Nhưng mà làm gì có ma. Em đừng sợ ma nữa. Có lẽ em yếu tim đó. Hãy tới bác sĩ khám tim đi. Ai bảo «ngày xưa còn bé» cứ sà vào lòng bà nội bắt kể chuyện ma!

KHÔNG THÍCH YÊU

Em năm nay đệ tam, có một cô bạn cùng lớp rất thương em, em biết rõ qua cách đối xử của nàng với em. Nhưng em không muốn sự yêu thương này vì em còn phải học để tránh tuổi linh. Nhờ chị chỉ dẫn cách ăn nói đối xử để nàng hiểu rằng em không thích yêu thương.

TUẤN

(Tam B1 Trung học Bình Tuy)

Nàng đối xử với em ra sao mà em biết rõ là nàng thương em? Mà thôi, cứ kể như thương em đi. Hình như, thi sĩ Nguyễn Bính có hai câu thơ nói rằng yêu mới khó chứ không yêu thì dễ. Em của chị lại cho rằng không yêu mới khó nên phải nhờ chị chỉ dẫn.

Tội chị quá đi thôi. Chị chẳng thích làm công việc này đâu. Kỳ thấy mờ á... Nhờ nàng của em bắt chị «chỉ dẫn cách ăn nói đối xử để» chàng của nàng đang không thích yêu thương thì sao đây? Em hơi khó tính đó. Người ta thêm một buổi chiều vàng tình yêu, Xuân Tầm chẳng hạn: «Tối đôi mai mai lấy một chiều. Để tìm trong đó ít lời yêu. Ban ngày sáng quá ban đêm tối. Tôi sợ không mơ tưởng được nhiều», Riêng em em đã trốn buổi chiều vàng mộng đó. Hãy trốn đi. Rồi mai này sẽ em sẽ bắt chước Xuân Diệu: «Thong thả. Chiều vàng thong thả lại. Rồi đi. Đêm tối xám dần dần. Cứ như thế mà trôi cho đến mãi. Những ngày, những tháng, những mùa xuân». Em ạ, buổi chiều ấy không nghe em bảo nó trôi thong thả đâu. Nó sắp trôi và trôi mất.

HÃY TIN MÌNH

Năm nay em 16 tuổi, nhưng lại thích coi bói, em cùng con bạn đi xem «lên đồng» Chị biết không? Họ nói em học hành không thành tài, mặc dầu

cố gắng. Em buồn ghê vậy, nhưng lại không tin gì cả. Như vậy có nên buồn không chị? Và tin không? Hiện tại em «thề» sẽ không thềm coi «đồng» nữa và nghĩ lại tiếc 100\$ ghê vậy chị.

KIM THANH

(Thủ Đức)

Nếu một ông phu xich lô đọc mục «Tử vi hàng ngày» trên nhật báo, thấy tuổi mình «Hôm nay xui, ra đường gặp nguy hiểm, coi chừng», ông ta sợ nguy hiểm, ở nhà chơi, chắc chắn, ông ta đói. Một người học trò lười biếng, chuyên cúp cua, bài thi không học mà thầy bói dạy rằng «Năm nay sẽ đậu, mai này làm Tổng trưởng Giáo dục» thì chỉ có cách ba má người học trò lười biếng đem bạc triệu mua bằng, anh ta mới đậu. Thầy bói là bọn ảm ờ. Không có nghề thầy bói. Bộ Tài chánh không đánh thuế thầy bói mà. Thầy bói chỉ sai được khi họ bơm ti hy vọng «sẽ tìm được tiền» cho những bà mê tin dị đoan mất trộm và tiếc của đòi tự tử. Em không nên xem bói, không nên tin thầy bói. Em phải tin ở chính em. Nếu em học hành chăm chỉ, cố gắng khắc phục mọi trở ngại, em sẽ thành tài. Tương lai của ta trông cậy vào sự nỗ lực hiện tại.

TÌNH YÊU VÔ CÁNҺ

Em có một người yêu mà người bạn gái thân nhất của em đến tỏ tình với anh. Bây giờ hai người yêu nhau, cho em đề một bên. Chị khuyên em nên đối xử thế nào cho tình bạn và tình yêu được trọn vẹn.

H.P.N

(Đà Nẵng)

Im lặng, nên im lặng. Khi nào không thể im lặng được thì cố nén

bằng cách hát khê bài *Tennessee waltz*. Bài này, danh ca Patti Page hát tuyệt vời. Connie Francis cũng thu đĩa bài này. Đại ý tôi đang khiêu vũ với người yêu của tôi ở Tennessee thì bạn tôi tới. Tôi giới thiệu người yêu của tôi với bạn tôi. Hai người khiêu vũ rồi... cho tôi đi!

ĐI LẠI TỪ ĐẦU

Năm nay em học đệ tứ, Anh Văn em dốt ghê đi, mặc dù có học kèm, chăm chú nghe lời cô giảng nhưng rốt cuộc chẳng hiểu gì cả. Bây giờ chị Ngọc dạy cho em cách nào học cho mau hiểu đi nghe chị. Em mong ở chị nhiều lắm.

THUY MY

(Hội An)

Em học mà không hiểu tức là em đã không có căn bản về môn Anh Văn. Chỉ còn cách học lại từ đầu, học lấy lại căn bản. Nếu đã mất căn bản, em có chăm chỉ cách mấy cũng bằng vô ích. Vì bài dễ em chưa học, hiểu sao bài khó. Văn phạm lơ mơ, ngồi học y hệt vịt nghe sấm. Khuyên em nên học thêm, và học từ bài số 1 năm đệ thất. Mỗi ngày học một giờ, chỉ một năm là em theo kịp mọi người. Cố hãy kiên nhẫn. Học sinh ngữ đòi hỏi rất nhiều kiên nhẫn. Sinh ngữ nó thấm dần chứ không «ăn» là nó ngay như các môn học khác. Chúc em thành công.

**VIẾT MỘT CÂU HỎI
TRÊN MỘT MẶT
GIẤY GỬI VỀ CHỖ:**

NGỌC THÂN ÁI

Bạn sẽ được trả
lời câu hỏi mà bạn
không biết hỏi ai.

• Ý ĐỨC kể

Đạo diễn : BÙI SƠN DUÂN

TÀI TỬ

TRẦN QUANG	THUYỀN
BẠCH TUYẾT	DÃ LAN
THÂM THỦY HẰNG	NGỌC YẾN
THÂM THỦY HẰNG	THỦY HƯƠNG
TONY HIẾU	TÌNH
ĐOÀN CHÂU MẬU	LÃO HẠNH

NHƯ HẠT MƯA SA

NÀNG ĐẾN BẮT CHỌT RỒI NÀNG ĐI bắt chốt. Thuyền chưa yêu nàng. Dĩ nhiên. Vì nàng là thứ lữ hành trong đêm mưa. Và chàng thì đã có người yêu rồi. Cô đào Dã Lan đó. Cái lương chi bảo, đang nổi danh trong làng hía mả. Nếu như Thuyền có một chút xao xuyến khi nghĩ tới nàng, chắc chắn, chàng đã ngâm khê bốn câu thơ của Vũ Hoàng Chương « Gặp gỡ chừng như chuyện Liễu Trai, Ra đi chẳng hẹn một ngày mai. Em ơi lửa tắt bình khô rượu, Đời vắng em rồi say với ai... » Mà liễu trai thật. Liễu trai chỉ dị. Nàng đến, thoát đầu, Thuyền tưởng một ả giang hồ bất hạnh. Mưa ướt hết người nàng. Nàng run lạnh. Đôi mắt van xin. Đôi môi mấp máy. Thuyền mời nàng vào nhà tạm trú. Nàng yêu cầu chàng đóng cửa lại, gài then kỹ. Nàng mang một sự bí mật gì đó. Thuyền không cần tìm hiểu. Ai đang âm mưu hại nàng, Thuyền không cần biết. Chỉ biết nàng

sắp chết lạnh, cần cứu giúp nàng.

Người họa sĩ tài hoa chưa gặp thời — thứ thiên tài ở ẩn — sống nghèo nàn trên căn gác xép ngoại ô. Căn gác bừa bãi tranh khung. Chàng đã xoay lưng, đứng hút thuốc đề cho nàng lau mặt, tóc và thay quần áo, bộ quần áo chàng đưa cho nàng. Rồi chàng tỉnh nguyện nằm dưới sàn, nhường chiếc giường để nàng nghỉ qua một đêm. Nàng tranh nằm dưới. Chàng ngủ như chàng nói « tôi ngủ như chết ». Sáng hôm sau, khi tiếng rao bánh mì, xối đậu của miền ngoại ô vọng lên, chàng mở mắt, giật mình. Nàng đã bỏ đi. Để lại cái tên dễ thương : Ngọc Yến. Và một chiếc hoa tai kim cương.

ÍT RA, NGỌC YẾN ĐÃ GÂY XÁC trợn trong tâm hồn họa sĩ Thuyền, một nghệ sĩ nghèo nàn. Lại thật, cứ là nghệ sĩ thì phải nghèo. Và tài càng đông, mền càng rách mướp. Chàng

chàng mơ mơ tỉnh tỉnh. Khi Thuyền muốn điên đầu vì nàng. Và chàng điên đầu thật sự khi Dã Lan, người bạn tự thuở ngày xưa còn bé biến thành người yêu, tỏ vẻ ghen tuông lúc thấy một sợi tóc dài trên gối của chàng. Và một mùi hương đàn bà lạ. Chàng giải thích, giải thích. Nàng nghi ngờ, nghi ngờ. Giải thích với vợ mình hay với người yêu của mình về một người con gái xa lạ là một khó chịu. Bởi vì tình ngay mà ý gian. Tại sao một cô gái « đi hoang », sắp chết lạnh lại có thể quên một chiếc hoa tai hột soàn? Người vợ hay người yêu chỉ nói một câu « Tôi biết hết rồi. » Và đòi mỗi cong cớn. Và đòi mắt ánh lửa giận dữ. Và đòi tay nắm chặt. Thế là có giông tố.

NHUNG GIÔNG TỐ ĐÃ ẸM.

Chàng tìm đến hậu trường, chỗ hóa trang riêng của nàng, ngồi chờ nàng đóng xong một lớp tuồng. Họ lại vui vẻ. Sự giận dỗi, hờn ghen như cơn mưa bóng mây. Nàng ngả vào vai chàng. Nũng nịu. Trách mắng yêu đương. Vừa lúc, người bạn thân của nàng tới. Dã Lan giới thiệu với Thuyền nàng là Thùy Hương. Chàng cũng đòi mắt ngắm Thùy Hương. Và cười nhạt. Như thể chàng là thám tử tay mơ vừa khám phá được một bí mật ghê gớm. Dã Lan vội vàng ra sân khấu. Còn có Thùy Hương và Thuyền. Chàng nói bóng gió, ám chỉ nàng đóng kịch giỏi và ngầm hỏi nàng muốn đưa chàng vào cuộc phiêu lưu vào đây. Nhưng nàng rất hồn nhiên, chân thành. Chàng ngờ vực nàng. Được rồi, tôi sẽ có đoạn kết của vở kịch cú bất. Cô rần chờ.

Đêm hôm ấy, Dã Lan về nhà Thuyền. Nàng buồn ngủ dựa vào vai

Thuyền, người họa sĩ chưa gặp thời

mở cửa diu Dã Lan vào, có tiếng chân chạy ở dưới. Chàng nhìn xuống. Đứng Ngọc Yến. Nàng trở lại làm gì?

NÀNG TRỞ LẠI GỬI CHO CHANG một miếng giấy, ghi vội vài giông cảm ơn và xin lỗi bỏ về nhà mà không chào chàng. Buổi sáng hôm sau, Dã Lan và Thuyền nói chuyện hội họa, Thuyền ngang bướng, nhất định tự tạo lấy sự nghiệp của mình. Dã Lan ngổ ý giúp tiền để chàng mua khung, mua sơn vụn động nơi triển lãm. Chàng từ chối, nói thẳng là chàng không muốn mang tiếng nhục nhờ đàn bà. Dã Lan bị chạm tự ái và lòng ghen nổi dậy, nàng bỏ về, nửa mai « Tôi biết, anh đã có cô gái đêm mưa giàu sang, đầu cần tôi ». Nàng theo gánh hát lưu diễn. Chàng cho rằng tình yêu giữa chàng và nàng đã đổ

vỡ từ đó. Không hiểu nhau thì không thể yêu nhau.

THÙY HƯƠNG ĐÃ YÊU CHÀNG, YÊU trộm, yêu vụng. Chàng không hay. Nàng vẫn là một ngò vực lớn đối với chàng. Biết đâu đấy, Thùy Hương chẳng là Ngọc Yến. Chờ đợi khám phá bí mật lâu quá, chàng đã nói huých toẹt với nàng. Nhưng nàng giận dữ, nàng quả quyết nàng không phải là thứ gái đêm mưa của chàng. Một đêm, có tiếng gõ cửa, chàng thức giấc nghe ngóng. Nàng đã trở lại. Ngọc Yến đó. Nàng trở lại, sợ hãi nhiều hơn. Nàng van xin chàng cho nàng tạm sống nhờ trên căn gác của chàng ít lâu. Chàng hỏi lý do, nàng không nói. Nàng bảo rồi chàng sẽ biết hết. Thuyên dễ xúc động, chàng đã chấp thuận. Mặc kệ, rồi ra sao thì ra.

Nàng đóng vai nội trợ, đi chợ sắm sửa bát đĩa, bình thủy, bếp điện. Chàng coi nàng như em gái. Bởi vì chàng cô độc. Mồ côi cha mẹ từ nhỏ. Chàng bị vấp xuống cuộc đời như thứ trái cây bỏ đi. Trái cây đã chín. Chín hoang. Chàng không hề biết mặt bố mẹ mình ra sao. Nàng thương chàng. Và yêu chàng sốt sắng. Rồi chàng biết nàng bị theo dõi. Nàng sợ cho chàng. Chàng bình thần chấp nhận. Kẻ thù của nàng đã xuất hiện. Một lão già tóc bạc, miệng ngáp pip, mặt danh ác. Hắn tới đòi mua tranh. Chàng không bán. Hắn dọa chàng rằng muốn sống để vẽ tranh, đừng xen vào việc của người khác.

THÙY HƯƠNG TỚI GIỮA LÚC NGỌC Yến đang trong vòng tay của Thuyên. Nàng mắng mỏ Yến. Khiến Thuyên ngạc nhiên. Chàng đã hiểu Hương là

Hương và Yến là Yến. Nhưng nghe Yến gọi Hương là em, xưng chị và Hương bảo Yến còn đến đây làm gì vì Yến mà mẹ chết, Thuyên rơi vào... sự điên đầu mới! Yến, mắt dăm lệ rơi khỏi tay Thuyên bỏ đi. Từ trên lầu, Hương dặn xuống: «Coi chừng chúng nó đợi bắt chị ở đầu ngõ.» Thuyên bàng hoàng đến nỗi không có một phản ứng nào. Chàng đề Yến đi mới trách Hương: «Cô làm gì thế» Hương bình tĩnh: «Anh ngồi yên, tôi kể cho anh nghe»...

HỌ LÀ CHỊ EM SONG SINH. YẾN CÓ người yêu là Tinh, một công tử bột. Anh trai của họ ở trong tổ chức buôn lậu của trùm buôn lậu quen gọi là lão Hanh. Ngày kia, Tinh và Yến lên Ban Mê Thuột săn bắn. Họ đến Drayling tắm. Trên cao, lão Hanh chiếu ống nhòm nhìn thân thể tuyệt mỹ của Yến. Và lão ta muốn chiếm đoạt Yến. Lão đã sai bộ hạ tạo ra một cuộc thanh toán giữa hai phe buôn lậu để hạ sát Tinh. Sau đó, lão hứa rửa thù cho Tinh và coi Yến như em dâu hân. Nhưng Yến đã dụ tên bộ hạ Y Nong của lão Hanh, cho tên này uống rượu và lấy chìa khóa kiểm soát nhất anh trai nàng. Người này bị lão Hanh hành hạ gần chết, tiết lộ cho Yến biết chính lão Hanh đã thủ tiêu Tinh.

Yến trốn về Sài Gòn. Lão Hanh lùng bắt nàng vì lão yêu nàng, muốn cưới nàng làm vợ. Lão đã bắt nhầm Thùy Hương. Nàng bị lão đem đi khá lâu, ở nhà, mẹ nàng lo sợ quá, lâm bệnh qua đời.

KÈ XONG, THÙY HƯƠNG NÓI : «Anh chờ đợi đi, lão Hanh sắp tới

đây đó.» Quả nhiên, Lão Hanh và bộ hạ tới. Lão định giết Thuyền. Khi lão biết có mặt Thùy Hương lão mới hay bộ hạ lão bá cáo lầm. Lão bỏ đi. Thùy Hương nói: « Nếu tôi không đến hôm nay, lão ấy đã giết anh.»

Thuyền không nghe thấy gì. Chàng đang lo cho số phận của Yến. Không hiểu tại sao hạt mưa ấy lại sa xuống đời chàng. Yến đã bị bộ hạ của lão Hanh bắt. Chúng dẫn nàng về sào huyệt của lão Hanh. Lão tổ tình yêu chân thật với nàng rồi dọa nạt, đánh đập nàng. Lão cũng không dấu nàng nguyên do nào lão giết vợ và tình địch. Lão là kẻ cô đơn nhất trên cõi đời. Nàng nói nàng yêu Thuyền. Lão nổi ghen, tới nhà Thuyền.

HỌNG SÚNG KÊ SÁT ÓT THUYỀN
Vừa khi Dĩ Lan tới sau chuyến lưu diễn dài. Nàng cười khóc, điên dại khi nghe lão Hanh nói Thuyền đã húp

nàng theo đuổi Ngọc Yến. Thuyền chửi bới lão Hanh. Lão rút dao rạch trán nàng. Dĩ Lan quên thù Thuyền bỏ đi. Nàng nói khéo nên lão Hanh tha nàng. Và nàng báo cảnh sát. Lão Hanh toan giết Thuyền để chiếm đoạt Yến. Ngược Thuyền bị phanh ra, lão Hanh chum tay khi nhìn thấy cái bốt lớn trên ngực Thuyền. Lão say mê rờ rẫm. Và hồi xuất xứ cuộc đời Thuyền. Chàng từ chối vì cho rằng lão Hanh không xứng đáng hỏi tên cha mẹ chàng. Lão Hanh nói: « Có thể là nhầm lẫn, có thể tôi và anh là chỗ thân tình »... Lão bỏ về, ra lệnh cho bộ hạ săn sóc Thuyền.

SỰ TÀN ÁC, KHỔN NẠN ĐÃ BIẾN
mất trên khuôn mặt lão Hanh. Lão nói về tình thương con. Thương con đến nỗi phải giết vợ và tình địch vì vợ và tình địch của lão đã hất hủi con lão trong thời gian lão phiêu bạt.

Cha con, người tình gặp gỡ vừa đan sọt vừa buồn cười

Lão đi tìm con rồng rã nhiều năm. Nơi nào con nít tụ tập là có lão tới mua đồ chơi, bông bẻ, rờ ngực để tìm cái bột, dấu tích thân yêu của đời lão. Khi lão thất vọng, lão trở nên hung ác, bạo tàn. Lão xin lỗi Yến, xin lỗi tất cả. Lão yêu cầu Yến hồi lòng tích của Thuyên vì lão hy vọng Thuyên là con trai duy nhất của lão. Yến bằng lòng giúp lão. Nàng ra về tự do.

BỘ HẠ CỦA LÃO HANH BẮT CỐC
 Dã Lan vì nằng nặc báo cảnh sát. Lúc ấy, Thủy Hương có mặt ở hậu trường sân khấu. Nàng nhận ra khuôn mặt quen của tên bộ hạ lão Hanh. Nàng vội theo rồi chiếc xe bắt cóc Dã Lan và báo cho cảnh sát. Cảnh sát vây sào huyết của lão Hanh. Lão ép Dã Lan theo lão trong cuộc đào tẩu. Chiếc traction vượt hàng rào cảnh sát lao vun vút. Nhưng cuối cùng lão Hanh vẫn bị hạ. Đầu lão chui qua kính trước nát vụn. Thuyên đã biết lão Hanh là cha mình. Chàng đến, mắt cha vẫn mở. Thuyên vuốt mắt cha. Một giòng máu ứa ra bên mép của một tay gang hồ phiêu bạt. Chàng chỉ còn cái pip của cha, một vật kỷ niệm linh thiêng và đau xót.

YẾN LẠI RA ĐI ĐỀ THUYỀN ĐƯỢC
 sống với hạnh phúc bình yên bên Dã Lan. Nhưng nàng nhăm. Hạt mưa đã dội xuống tâm hồn Thuyên, hạt mưa của tình yêu trong suốt, lung linh, huyền ảo. Và người họa sĩ chỉ có thể có hạnh phúc khi hứng giọt mưa tình rơi nhẹ vào lòng mình. Chàng bỏ. Bỏ hết. Bỏ Dã Lan. Bỏ sự nghiệp. Chàng đi tìm một giọt mưa.

BÙI SƠN DUÂN ĐẠO DIỄN ĐIỆN ẢNH CÓ VÓC DÁNG

Tôi chưa đọc *Như hạt mưa sa* của Ngọc Linh, một nhà văn chuyên viết tiểu thuyết tình tiết. Mà chỉ mới xem *Như hạt mưa sa*, tác phẩm điện ảnh đầu tay của Bùi Sơn Duân.

đạo diễn
 BÙI SƠN DUÂN

Thú thật, cho tới hôm nay, tôi vẫn chưa biết gì về Bùi Sơn Duân, ngoài đức tính khiêm tốn và lòng say mê điện ảnh. Nhiều người tốt nghiệp ở I.D.H.E.C. Paris, trong số đó có Lê Mộng Hoàng, Nguyễn Ngọc Liên. Lê Mộng Hoàng đã khai thác hết tài năng. Từ *Chiều kỷ niệm* đến *Xin đừng bỏ em*, Lê Mộng Hoàng chỉ là một người quay phim để hốt bạc. Bởi vì cứ thực hiện một cuốn phim, dù cuốn phim đầy cổ đại, người ta đã có quyền tự nhận là đạo diễn. Cho nên, chúng ta đành tạm gọi Lê Mộng Hoàng là đạo diễn. Như đạo diễn một show ở vô tuyến truyền hình. Như đạo diễn một vở tuồng cải lương. Còn Nguyễn Ngọc Liên, muốn trở thành đạo diễn, ông cần làm thêm vài « bài tập điện ảnh » tương tự *Mùa thu cuối cùng*.

Bùi Sơn Duân tốt nghiệp trường điện ảnh nào? Tôi không biết. Nhưng tác phẩm đầu tay của

(Xem tiếp trang 60)

TỪ KỂ TƯỜNG

một

— Kề ra thị trấn nhỏ bé này có một rạp ciné để giải trí cũng đỡ buồn. Có bao giờ chị đi ciné ở đây chưa ?

Chị Thục cười :

— Chưa. Nhưng bé Hạnh thì đi mấy lần. Phim ở đây chả hay ho gì, nhưng người coi thì chắc là đông ghê lắm.

— Toàn những cô nữ sinh ở cái trường trung học gì đó ?

— À, trường Huyện Trần Công Chúa.

— Thị trấn này êm đềm và dễ thương quá. Chị nhỉ ?

— Chị dân có biết. Ngày tối chỉ ru rú ở nhà, ít khi chị đi ra đường. Chắc Lũy đã cảm mấy cô nữ sinh ở trường Huyện Trần rồi chứ gì, hèn nào mà mời lên đã khen thị trấn này êm đềm dễ thương.

Lũy cười :

— Chị đoán cũng tài đấy. Thảo nào mà ngày xưa anh Đồng chẳng từng đứng đội mưa giùm mấy cái gốc me trước cổng trường chị.

Chị Thục hơi đỏ mặt cười khúc khích. Ngày xưa, Bao giờ mà chẳng gọi cho người ta nhiều xúc động. Chị Thục nói :

— Bây giờ chị già rồi. Ngày xưa đã bay mất theo ngày tháng như con bướm đêm, không trở về với cái chụp đèn trên bàn học của cô nữ sinh ngày nào ấy nữa.

Lũy cười :

— Nhưng ai cấm cô nữ sinh ngày nào ấy còn một chút mơ mộng.

Chị Thục nhỉ ?

Chị Thục tròn mắt :

— Chị còn mơ mộng. Chỉ tổ cho anh Đồng cười.

— Con gái đàn bà là chúa mơ mộng, bất cứ ở tuổi nào, trường hợp và hoàn cảnh nào. Càng lớn tuổi thì người ta càng nhiều mơ mộng. Năm nay chị mới có hăm sáu tuổi, còn trẻ măng mà kêu là già.

— Thôi đi tắm đi Lũy. Nói nhảm hoài.

Lũy cười. Một thoáng thời gian như đứng lại dưới chân. Câu nói của chị Thục làm Lũy thoáng một chút xúc động. Ngày xưa, lúc cha mẹ còn sống, hai chị em vẫn thường có tiếng là gần nhau nhất, hợp nhau nhất. Trong những lần nói đùa với nhau, chuyện gì làm cho chị Thục xúc động chị đều đuổi Lũy đi chỗ khác với một câu tương tự như câu chị vừa bảo. « Thôi đi chỗ khác chơi đi Lũy ». Sau ngày anh Đồng hỏi cưới câu nói ấy cũng vẫn thường vang lên trong căn nhà đầm ấm ấy mãi cho tới ngày chị về với anh Đồng. Từ đó mỗi năm vào ngày Tết hoặc giỗ lớn trong gia đình chị mới có dịp về, bình thường chị theo anh Đồng đi chuyển tới những nơi anh ấy làm việc. Ba Mẹ mất, căn nhà dưới tỉnh nhỏ giao cho một người giúp việc già trung thành coi sóc với hai thớt vườn lớn và một số ruộng đất bỏ hoang. Lũy học ở Sài Gòn cũng ít khi về. Ngày tháng quanh quẩn trong những ngày thi, trong các con đường phố hiu hắt dần dần. Lũy không có ý định gì với cái gia tài đó, và hình như chị Thục cũng thế. Cuối cùng căn nhà với những mảnh vườn, mảnh ruộng như một cái cớ để chị em còn gần gũi với nhau, để nhớ về hai người thân yêu đã mất. Anh Đồng đi liên miên hết nơi này đến nơi khác. Càng ngày càng xa. Chị Thục cũng đi theo anh như một cái chong chóng. Căn nhà dưới tỉnh nhỏ qua những cái Tết gần đây, những ngày giỗ lớn gần đây chỉ có một người giúp việc trung thành đi ra đi vào với những giờ phút chờ đợi. Không ai về vào dịp đó. Chị Thục ở mãi thị trấn xa xôi này, Lũy ở thành phố, tan tác chờ mùa mưa đến rồi đi theo những chiếc lá me rơi trên đường. Lũy vẫn có ý định nói với chị Thục về dưới tỉnh ở, hơi sức đâu mà đi theo anh Đồng, nhưng như thế chẳng hóa ra Lũy đã xen vào cái bóng hạnh phúc của chị sao ? Lũy vẫn nghĩ, đi và sống, cho dù ở một nơi nào xa xôi cũng là những ngày tháng hạnh phúc nhất của đời người có với nhau và gần với nhau. Căn nhà ngói cũ ấy rồi đây chắc chỉ có Lũy giữ ý định về. Lũy vẫn mong như thế, một ngày nào, chuyến xe bình yên đỗ lại ở bến xuống. Lũy về căn nhà xưa ngồi trên thềm cửa nhìn vườn hoa mai buổi chiều nở những bông muôn, uống với người giúp việc già một ly nước trà thơm mùi hoa khế, tưởng

nhớ đến những thứ xảy ra nơi căn nhà này. Ba Mẹ, anh chị em, và một thời vàng son trải dài trên cánh đồng thơ ấu.

— Lũy mang theo ít đồ thế thì ở chơi được mấy ngày nhỉ ?

Lũy ngưng đợi nước nói vọng ra :

— Tánh em ít khi mang theo đồ đạc nhiều, phiền lắm. Ở chơi bao nhiêu ngày thì có ăn nhằm gì. Hơi đâu chị lo xa.

— Rồi đây chắc chị phải tìm ra một cô nào mà giữ chân cậu chứ để lòng bồng hoải chẳng đâu nên đâu.

Lũy bật cười :

— Chị nói giống Mẹ ngày xưa.

Bất ngờ chị Thục im bật. Lũy đoán chị Thục đang buồn. Những cơn nước mắt làm Lũy dễ chịu. Trên những ô nhỏ của bức tường nhà tắm lọt vào những sợi nắng buổi chiều vàng ẽo lả, tiếng chim hót đầu đó ngoài hàng cây, tiếng sáo diều ngò nghê của lũ trẻ phía bờ hồ. Căn nhà thật vắng và hình như thì trấn cũng thật vắng. Lũy nhìn lên thấy được một khoảng trời đầy mây. Mây trắng xuống thấp như sương mù. Lũy nhớ lại con đường đã đi qua và tới đây và một ngày phiêu lãng. Gió biển mang cái lạnh gay gay với mùi muối mặn về đập vào cánh cửa gỗ, Lũy đang ở xa thành phố, xa căn nhà có hoa dại nở vô tận dưới chân thềm. Mùa mưa vậy những buổi chiều lũ rặng đầy sân. Tiếng chị Thục hỏi thật buồn :

— Lũy có về ngày giỗ Mẹ kỳ rồi không ?

Lũy thoáng ngập ngừng :

— Không.

— Cả hai chị em đều không về, chắc dưới nhà ông Năm trông lắm nhỉ ?

Lũy thở hắt ra :

— Chắc ông ấy cũng lại làm như mọi năm. Đơn sơ và trống vắng. Ai cũng bận, hoàn cảnh bây giờ khác ngày xưa. Về tỉnh không phải là một chuyện dễ như dự tính mình được.

— Nhưng thế nào rồi cũng phải về một ngày chứ. Đề chị nói với anh Đồng lo thu xếp ở đây hoặc về gần nhà chứ đừng đi xa đến một nơi nào khác.

Lũy phá tan bầu không khí u buồn của chị Thục :

— Chị quên ngày xưa anh Đồng là một cái chân đi sao, và hình như anh ấy đã giao hẹn với chị trước khi cưới rồi mà ?

Chị Thục cười hỏi :

— Giao hẹn cái gì nhỉ ?

— Giao hẹn là chị phải đi theo anh tới bất cứ nơi nào, không được nhân nhó vì bất cứ một lý do nào. Anh đâu thì em đó.

Chị Thục bật cười :

— Cái đó chắc Lũy bịa ra. Chị không nhớ gì cả.

Quả Lũy bịa thật. Nhưng chị Thục hình như thích thú với câu chuyện. Chị không nhắc gì về căn nhà dưới tỉnh và ngày giỗ nữa. Lũy xối vội vã những lon nước mát lạnh. Tiếng chim ngoài hàng cây hót nhiều hơn nhưng nắng đã tắt dần trên các ô nhỏ của bức tường.

Tắm xong, Lũy thay bộ đồ ngủ, mang chiếc ghế dài trong nhà ra bắc ngồi ngoài thềm. Chị Thục lo sửa soạn bữa cơm tối. Nắng cũng đã tắt hết trên mặt hồ xanh, những con diều giấy được lũ trẻ con cuốn xuống. Bây giờ những người đi dạo quanh hồ đã bắt đầu nom không rõ màu áo. Có tiếng xe ngựa gõ lóc cốc đến gần phía ngoài đường và một cỗ xe ngựa dừng lại trước cổng nhà. Con chó từ trong nhà chạy ra nguầy nguậy đuổi mừng rỡ.

Chị Thục đi ra nói :

— Bé Hạnh về đó.

Bé Hạnh vào nhà. Con chó nhỏ chạy theo phía sau cắn vào một góc của chiếc cặp. Chị Thục cười hỏi :

— Hạnh biết ai đây không ?

Bé Hạnh khựng lại ngó Lũy, rồi ngó chị Thục lắc đầu, Chị Thục cười kéo bé Hạnh lại gần nói :

— Người mà mấy hôm mẹ nhờ đi Cúc Huyền mang thư ra bưu điện bỏ đấy. Nhớ chưa ?

Bé Hạnh chớp mắt mấy cái rồi reo lên :

— Cậu Lũy.

Chị Thục gật đầu :

— Ừ cậu Lũy. Mời vừa lên đấy.

Bé Hạnh nhảy tới ném chiếc cặp vào tay Lũy rồi lay vai Lũy cười :

— Sao cậu không nói gì hết cứ ngó cháu làm cháu tưởng ông nào, sợ ghê.

— Sao lại sợ ?

— Thấy người lạ thì sợ chứ sao.

— Cháu làm như cậu là ông Ba Bị không bằng.

Hạnh rúc vào lưng mẹ cười. Chị Thục nói :

— Con vào cất cặp, tắm, rồi ăn cơm với mẹ và cậu.

— Dạ nhưng con muốn hỏi cậu Lũy một điều.

Lũy vòng một ngón tay, nheo mắt trêu Hạnh nói :

— Cứ hỏi.

— Cậu có quà sinh nhật cho cháu không.

Cháu thắc mắc quá sợ không ăn cơm ngon được.

— Cậu đi mang chỉ có chiếc va ly nhỏ, đựng mấy bộ quần áo thay đổi, hình như không có quà cho cháu.

(Còn tiếp)

**tu ke
tuong**

BÔNG HỒNG...

(Tiếp theo trang 21)

dòm cười. Sau đó tôi phóng xuống sông bơi qua phía bên kia bờ hồ vào nằm trong vườn mận nghe chim hót rời rã như nỗi buồn ăn dần vào hồn.

Từ bữa đó trò chơi thư tình chấm dứt. Tôi không chơi với hai thằng bạn đó nữa, cũng không cố gắng học đề thi đậu như lời khuyên của «chị» Hiền mà đi lang thang, bỏ học nhiều buổi bị «cồng sin» tám cái chủ nhật liền. Căn nhà tôi từ hôm ấy đóng kín cửa, buổi sáng chủ nhật vào trường lãnh hình phạt nom căn nhà buồn thảm chi lạ. Chiều về đạp xe ra chợ mua bánh mì gặm, gần ngày thi tôi đột nhiên bị đau liên miên và... thi rớt Trung Học. Lẽ ra tôi bị đuổi nhưng vì trong lớp tôi được điểm cao coi như một trường hợp may mắn và

có giấy chứng nhận bệnh trạng của bác sĩ nên tôi được học lại. Năm đó chị Hiền đậu Tú Tài một và học Đệ Nhất khi tôi phải ngồi lại một năm Đệ Tứ. Tôi cay đắng mùi đời nên thức trôn một đêm viết cho «chị» Hiền một bức thư, không phải là thư tình, mà là thư xỉ vả, tôi mang thẳng bức thư tới nhà chị ném vào cửa sổ rồi phóng xe về. Qua bắc bị mưa to tôi về bị bệnh nằm vùi mấy ngày. Nhưng hôm đi học tôi sắp té xỉu vì sung sướng bất ngờ. Chị Hiền nhờ Thục (Người đi với chị đến nhà tôi lần đầu) đứng chờ ở một chỗ vắng đưa trả tôi bức thư cũ tôi gửi cho chị lúc trước và kèm theo bức thư của chị. Tôi phóng xe như bay về nhà đọc bức thư chị Hiền gửi. Chị xin lỗi tôi thật dài, thật cảm động. Chị nhận đã là người làm cho tôi thi rớt, làm cho tôi sinh đau

14

thứ bảy, 27-2.

TRONG NHẬT KÝ CỦA QUỲNH... (Tiếp theo trang 21)

Chuyện con Thanh có bồ làm ồn cả lớp. Rõ ràng là tao thấy nó đứng ở góc đường Duy Tân, gần bùng binh đó, với một chàng lính thủy quần áo xanh lè, có vẻ du dương ghê lắm. Con Thanh được bạn bè vây lấy chất vấn. Có phải hôm ấy là thứ năm không, ở góc đường Duy Tân gần bùng binh đó, chàng nào vậy? Thanh đỏ mặt chối dài, đầu phải, đó là ông anh họ của Thanh mà. Cả bọn cười. Gớm, «ông anh họ» của Thanh «bò» quá. Lính thủy hả? Trông bay bướm lắm. Bay bướm cái gì, giống ông... bán xăng thì có.

Tôi không thích lối ồn ào của đám bạn, tấn công người ta theo lối đó làm người ta ngượng chết được chứ nói được gì. Tôi không tin là «ông anh họ» của Thanh như Thanh nói, tò mò tôi muốn tìm gặp riêng Thanh. Chắc Thanh không dấu tôi. Thanh là «hoa khôi» của lớp tam A p1, không hiểu vì sao một tháng sau khi nhập học nó đổi

yếu liên miên. Bức thư có những dấu nước loang ra, khô đi. Tôi sung sướng đoán là những giọt nước mắt của chị đã khóc lúc chị ngồi viết thư cho tôi. Và chúng tôi đã thân nhau từ hôm đó.

Mùa mưa tới trong tình lý thật sớm. Tưởng đầu cơn mưa đầu mùa ấy sẽ dứt. Nhưng mưa càng lúc càng lớn hơn. Tin báo và phát thanh cho biết trận bão đang kéo tới. Nước sông dâng lên cao dần, qua ngày hôm sau đã tràn lên đường phố. Người ta đã bắt đầu lo tản cư. Phố xá đóng cửa. Học trò nghỉ học thành lập đoàn cứu trợ. Tôi đứng trên nhà nghe nước sông Thạnh Trị xoáy mạnh dưới gầm sàn. Tôi hồ hững với tin bão tới tin nước tràn ngập tình lý. Nhưng tôi run sợ nước sẽ kéo phăng ngôi nhà của Hiền đi. Cái bàn học quay ra cửa sổ, khoảng sân có nhiều hoa giấy nở

buổi chiều, con mèo nhỏ của Hiền. Và biết đâu Hiền cũng bị cuốn trôi theo dòng nước hung bạo kia. Hiền chắc chắn là không biết lội. Đối với tôi bây giờ Hiền trở thành bé nhỏ, không là Hiền lớn hơn tôi hai tuổi, học trên tôi hai lớp nữa. Khi nước dâng cao trong tình lý người ta phải đi lại bằng thuyền. Tôi xoay sở cả ngày, cuối cùng mới mượn được chiếc thuyền cân cả của người dân ông vẫn neo sau nhà chèo gấp rút qua bên kia sông tới nhà Hiền. Giàn hoa giấy đã chìm sâu dưới nước, cái bàn học trôi mất. Hiền ôm con mèo nhỏ ngồi trên cây đa bắc ngang qua căn nhà gặm bánh mì, quần áo tóc tai rũ rượi nước. Tôi mừng rỡ cập thuyền vào tung cả cánh cửa. Nhà chỉ còn mình Hiền. Ba Má, các em Hiền kẹt ở nhà bà Ngoại. Hiền thấy tôi tới bật

15

sang lớp tôi, dù cũng cùng ban. Thanh, hoa khôi tam A p1 sang tam A p3 nó làm lu mờ hoa khôi tam A p3. Hoa khôi tam A p3 chúng tôi là nhỏ Hằng, da trắng như thạch cao, được bạn bè chấm nhất, nhưng khi có Thanh nó chỉ thuộc hạng thứ. Thanh đẹp và được ăn diêm của bạn bè ở nhiều phương diện, tóc hợp với khuôn mặt hay dáng đi «sang» chẳng hạn. Trong trường tôi thường sinh ra cái tục lệ đó. Hễ nhỏ nào được đồn thổi là đẹp thì bạn bè rủ nhau đón xem và chấm diêm. Dù chấm diêm xong có được là Hoa Khôi thì cũng chẳng ăn cái giải gì. Nhưng hãnh diện lắm. Đôi khi các cô giáo cũng được tham dự «cuộc thi» hoa khôi này. Thường các diêm chấm cho các cô là : có tướng.... phúc hậu hay có nét trẻ lâu. Cái đẹp «đàn bà» nó khác cái đẹp «con gái» mà.

Con gái đẹp như Thanh, tôi tin là nó sẽ có cả một tá những «ông anh họ». Ủ, nhưng mà sao Thanh lại dấu giếm thế nhỉ.

khóc tằm tằm tức. Tôi neo thuyền phóng lên ngồi bên cạnh Hiền, hai đứa thông chân quây nước. Tôi im lặng. Hiền cứ khóc. Và tôi tiếp tục im lặng nhìn những cọng tóc rối nước của Hiền. Khúc bánh mì sót lại trong nhà mấy hôm Hiền phải chia cho con mèo một nửa. Tôi thương Hiền đến suýt khóc. Một lúc tôi quay thuyền ra chợ mua mấy ổ bánh mì và chuối mang về. Lúc đó Hiền đã khô những giọt nước mắt. Hai đứa ngồi ăn bánh mì với chuối, con mèo cũng ngoan ngoãn ngủ trong tay Hiền. Sau đó tôi đưa Hiền qua nhà bà Ngoại.

Tình yêu ấy đã đến. Say đắm như bông hoa mới tỏa hương lần đầu. Cả tôi và Hiền đều như quên sự xa cách của mình. Lỡ học, tuổi đời, đề chỉ giữ cho mình một khoảnh khắc. Ở đó tình đầu nở ra những bông hoa trên

buộc chân. Trên con đường lá me vàng bay yêu dấu đó. Nhưng tình đầu đúng như nghĩa của nó là không có giây phút cuối. Dù tình đẹp đến đâu. Năm sau Hiền đậu luôn Tú Tài đôi, tôi may mắn lắm mới giật được cái bằng Trung Học hạng thứ. Hiền lên Sài Gòn rồi vào đại học sư phạm với một bức thư ngắn. Tôi làm cậu học trò của lớp đệ tam, ở lại với cái tỉnh lỵ bắt đầu có những hàng cây buồn tẻ. Tôi vì mặc cảm tự ti nên không biên cho Hiền một cái thư nào nữa. Và Hiền, gửi vài cái thư không thấy trả lời cũng quên dần cậu học trò đệ tam Nguyễn Đình Chiểu. Hiền đã quên tất cả, quên màu bánh mì, trái chuối, trong những ngày mưa bão vào tỉnh lỵ. Quên con mèo nhỏ ngoan ngoãn nằm trong tay để trốn hơi rét của mùa nước lụt năm nào. ■ ■ ■

tuổi ngọc

16

thứ sáu 5-3

Đêm qua tôi ngủ mơ thấy mình được tặng hoa. Vừa đi học về bé Thy trao cho tôi một bó hoa mà hỏi bé, bé không biết là của ai. Đó là một bó hoa cẩm chướng màu hồng xen lẫn vài bông màu trắng và tím thắm còn ướt những hạt nước. Tôi không hiểu ý nghĩa của hoa cẩm chướng, như người ta thường đặt vào mỗi loài hoa một cái tên, một ý nghĩa. Chỉ biết khi tỉnh dậy tôi ngẩn ngơ cả người.

Sáng nay tôi nhận được thư của Minh Uyên từ London, con bé mới đi mười ngày kể chuyện xứ người và đã «tao nhớ nhà ghê gớm, nhớ bọn mình, nhớ bò bía, nhớ đủ mọi thứ...». Con bé thật sừng, sống như một công chúa. Mười bảy tuổi mà nó như đứa trẻ con, gửi con đi học xa mà mẹ phải đi theo nửa đường. Nó kể khi tới phi trường Orly hai mẹ con chia tay nhau, nó khóc như mưa gió. Minh Uyên hẹn hè tới sẽ về. Trước khi đi nó đã «giao hẹn» với bố mẹ thế, mỗi năm phải cho nó về nước nghỉ hè. Uyên được bố mẹ cưng chiều quá đi. (Còn tiếp)

TÙY BÚT MAI THẢO

NHỮNG TỜ THƯ CŨ

TỜ GIẤY BÁO CÓ MỘT BƯU KIẾN GỬI THEO THẺ THỨC BẢO ĐẢM vừa nhận được sáng nay đã bắt buộc kẻ nhận bưu kiện là tôi phải đích thân đến một nơi chốn bây giờ chỉ họa hoằn lắm mới một vài lần lui tới. Đó là nơi của những bức điện tín màu xanh được gởi đi. Điện tín hỏa tốc những tin vui, gấp gáp những tin buồn. Đó là chốn của những con tem nhỏ được dán trên những góc phong bì. Và tem và phong bì mang những đời thư lên đường. Thư, khi đến, đã những dậm biếc lẫn qua. Thư khi đi, hồn của giấy đã không gian mệnh mỏng, dáng của chữ đã đường trường bát ngát. Nơi chốn đó là nhà bưu điện của thành phố. Sinh hoạt thường nhật của tôi, đóng khung trong một hiện tại phẳng — Và như thế bao lâu rồi không nhớ nữa — đã từng ngày từng ngày, nghiêng nặng vào cái khuynh hướng muốn cách biệt, muốn thu mình. Nghĩa là cắt đứt những ràng buộc, tháo gỡ những liên lạc. Căn nhà đời sống của tôi thuở nào trăm nghìn cửa hồng cùng mở, sau mỗi năm lại có một cánh cửa này lấp đi, một cánh cửa kia khép lại. Và những đường giây nối kết xưa trước xum xuê như cành, dày đặc như tóc, mỗi tuổi thêm, tôi lại bắt gặp tôi thả buông đi cho đứt rụng lần lần. Như thế đó mà những sân ga, cửa tiễn đưa, những bến tàu, cửa trùng phùng, nhà bưu điện với thư đi thư nhận, đã từ những nơi chốn lui tới thân quen thuở nào biến dần thành xa cách.

NIÊN THIẾU VÀ VÀO ĐỜI CỦA TÔI, TUỔI VÀNG VÀ TUỔI NGỌC CỦA tôi xưa, khác ngược với bây giờ đã được đánh dấu thật đậm thắm, thật đậm đà, bằng những tờ thư. Quá khứ tôi, đã có hàng nghìn lá thư được gửi. Dĩ

văng tôi, từ ngọn đỉnh cao nhất của hồi tưởng đến vực thẳm sâu nhất của trí nhớ, là những hình ảnh thấp thoáng mà kín khắp đó của những con tem và những chiếc phong bì. Xưa, tôi có một người bạn, gấp gỡ hàng ngày, thân thiết vô tả. Đó là người phu trạm sáng nào cũng tới. Trước, tôi có những người tình, mùi giấy thơm tho, sáng tươi màu mực. Đó là những bao thư. Mỗi tình thư nhất, cũng bằng thư mà thành. Những bạn bè đầu tiên, cũng từ thư mà có. Tôi đã viết tay run theo chữ, từng trang giấy phơi phơi tâm hồn mười bảy. Tôi đã sống, mắt ngời theo giọng, mỗi chiếc phong bì được dán lại là gói kín một trời rung động. Thư chưa viết, hồn đã viết thành những chữ vàng rực rỡ. Thư gửi đi rồi, hồn cũng lên đường và chấp cánh bay theo. Tuổi trẻ tôi là một hộp thư lớn. Cao ngất một chồng thư, thư là cái núi kỷ niệm vĩ đại. Những con tem và những chiếc phong bì, đó là tôi xưa, tôi như một địa chủ hồng.

NHỚ LẠI NHỮNG KIỆN THƯ VÀ NHỮNG RỪNG THƯ, CHẤT NGẮT NHỮNG ngày nào, nhớ làm sao cho hết được. Viết đêm viết ngày. Viết chiều, viết sáng. Tuổi trẻ tôi, suốt một thời kỳ, đúng là những phong thư đã lớp lớp lên đường như một hành quân. Riêng một vụ hè, số thư gửi và số thư nhận đã nhiều gấp năm bảy lần số ngày nghỉ học. Nhà tôi ở gần biển. Bàn viết trên lầu cao. Suốt ba tháng trời liền, nghe tiếng sóng từ bãi xa vọng vào, giữa một nghiêng đầu bàng khuâng, sau một chớp mắt mơ màng, nhớ đến những người bạn cùng lớp lần đầu xa cách, tưởng tới một người yêu ở lại với cái thị trấn mình vừa rời xa, tôi đã sống, gần như mê mẩn và miệt mài với những giọng chữ khi gấp lại thành thư, là những đường giấy tình cảm nồng nàn đòi rút ngắn lại những khoảng cách, lấp đầy những không gian, cho về gần những ở xa, cho hiện hình những khuất mặt. Thư viết đã nhiều thế, chuyện kể còn nhiều hơn. Thư đã dài mười trang, chừng như một trăm trang mới chở hết những điều muốn nói. Thư năm trang, gấp mấy cũng chưa vừa. Và đã ký tên rồi, còn phải thêm nữa những giọng tái bút. Tuổi trẻ nhiều chuyện thật. Đó là cái tuổi muốn nói. Như con chim không thể không hát, vì cổ họng bình minh đã đầy chật những âm thanh. Tuổi trẻ phơi mở thật. Như đã nắng mùa bên ngoài, thì cửa buồng phải mở. Như sóng lòng thanh niên không thể là những đợt sóng ngầm, mà phải hát thành triều, phải dâng thành ngọn. Bởi vậy mà thư nào cũng có chuyện, chuyện nào cũng thành thư, phu trạm chuyển không kịp, người viết thư không ngừng, thư theo thư lên đường thành một giọng vô tận.

CÁI TÔI XƯA ĐÃ NÓI NHỮNG GÌ TRONG NHỮNG TỜ THƯ THUỞ ẤY. TÔI đã nói đến tôi, tôi với chính tôi như một khám phá. Tôi của những tờ thư đầu, tôi là một thế giới. Tôi đã nói đến người, người với tôi là một tao ngộ, người đến với tôi vang động tiếng cười, mái tóc là gió, chân đi thành nhạc, khoảng khắc đã tình nhân, mới thôi đã bằng hữu. Tôi đã nói đến đời. Như một trái vừa ngọt, một nhành hoa mới nở, như một hội vui, như một chân trời. Những trang thư của tuổi trẻ tôi xưa là phấn trắng bảng đen rất bở

ngõ những hàng chữ mới. Tôi ấy chữ lên trang, chữ mọc xanh um, chữ là cỏ nội. Tôi thả chữ vào giòng. Chữ hóa thân thành sóng, giòng phôi phôi thành gió, con tem là bướm bướm, phong bì là mây bay. Thư của một tuổi vàng như vậy đó thư. Những lá thư chan chứa máu hồn đầm đầm hơi thở. Lời của một tuổi ngọc là như vậy đó lời. Mỗi bức thư là một bài thơ. Và tôi đã viết như vậy, trên lụa của tuổi, trên gấm của hồn, suốt một thời kỳ, những lá thư nào cũng là những lá thư tình gửi cho bè bạn, gửi cho người yêu, nhưng chính là gửi cho mình trước nhất.

BÂY GIỜ NHỮNG BUỔI CHIỀU MƯA, TÔI KHÔNG CÒN ĐƯỢC CẢ MỘT TỜ thư cũ để mà đọc lại. Một địa chỉ tôi đã mất. Những địa chỉ người đã lạc. Những người bạn xa vẫn còn đó. Dăm bảy lang thang, một vài xa cách. Một tên người thoáng nhớ. Một khuôn mặt thoáng hiện. Nhưng cuộc sống, cuộc sống mà sáng nay gặp một phiền gầy ở một đầu đường, chiều nay một mảnh cút ở ngoài đầu ngõ, cuộc sống có tôi hay không có tôi cũng vậy, chừng như đã mất những bờ ngõ, dẫu vẫn nhìn nhưng không còn đáng nói. Những đỉnh đã thấp. Những vực đã đầy. Những cánh cửa khép dần. Một ngôi nhà im lặng. Trong cái chung của một nin thính buồn rầu này, có cái riêng là những lá thư không còn được gửi đi. Những con tem và những phong bì xưa chỉ còn là những hình thù xa lạ.

Chuyện đóng phim

Nhạc sĩ Phạm Đình Chương đóng vai nhạc trưởng trong giàn nhạc chơi bài *Nửa hồn thương đau* đề tài tử Kim Vui hát trong phim *Chân trời tím*. Đạo diễn Lê Hoàng Hoa đã đo tính kỹ càng. Rồi ra lệnh đèn đóm. Máy sắp bấm, thấy tài tử Phạm Đình Chương thấp, không quay được đầu. Bèn ngừng. Đi tìm đồ kê. Tìm mãi mới ra cái kết đựng nước ngọt ọp ẹp. Tài tử đứng lên. Lại ra lệnh đèn đóm. Kim Vui đứng như pho tượng chịu đựng ánh đèn tai ác. Mồ hôi toát ra tằm tã. Chuyên viên hóa

trang phải vác cả cuộn giấy đi cầu, xé ra, thấm mồ hôi. Đạo diễn Lê Hoàng Hoa hô: Máy! Tài tử Phạm Đình Chương kẹp cây vĩ cầm vào một bên cổ, vừa đưa « ác sê » lên kéo thì, « bực », nách áo bị đứt hết chỉ, lộ cái áo trắng bên trong. Mất toi vài thước phim màu. Giám đốc sản xuất Quốc Phong nhăn nhó. Lại hô hoán tìm kim chỉ vá áo. Và Kim Vui cũng đứng chờ như pho tượng. Cảnh này, riêng giấy thấm mồ hôi cho Kim Vui đã tốn năm cuộn. Đó là một trong những nỗi khổ của nghề quay phim nghèo nàn của Việt Nam.

duyên anh

Vậy đó, bỗng nhiên mà họ lớn
Tuổi hai mươi đến có ai ngờ
Một hôm trộn gió tình yêu lại
Đứng ngàn trông với áo chiều thơ
HUY CẬN

một

Tâm sự tôi giống lắm sự anh chàng du tử của bài hát « *Lời du tử* ». Tôi lầm nhảm: *Chiều nay biết về nơi đâu. Dừng chân ta ngắm cảnh bao la sâu*... Mặc dù, cảnh Sài Gòn chụp tôi thật ngoạn mục, xịch lô mây chạy vung vít. Tắc xi lái phom phom. Thù thật, Sài Gòn quyến rũ tôi nhờ xịch lô mây. Tôi ben anh dùng xách va ly bước vào. Tầng dưới kin chồ. Dân di cư chiếm đất Nhà Hát Tây như dân di cư Âu châu chiếm đất miền Tây nước Mỹ. Mần giăng lu bù. Gia đình nọ cách gia đình kia bằng cái ri đồ vải. Ai đến sớm, chiếm đất rộng, bày biện bếp núc, lu nước và kê cả giường! Tầng một hết chỗ, tôi lên hai. Rồi tầng ba. Và cũng chỉ có quyền trải tờ báo, gối đầu lên va ly, nằm chờ một đêm ở sát rìa, rất dễ rơi xuống tầng dưới nếu ngủ mê lẫn một vòng. Tôi không có tài tả cảnh. Đại khái, tôi đã cư ngụ tại chỗ quý vị ký giả ngồi dự thỉnh các phiên họp Hạ Viện. Chỗ ấy, ngày xưa, người ta chề làm lan can. Nên đi qua đã ngại hướng hồ nằm ngủ. Vậy mà đã nằm ngủ bình yên, đầy mộng mị.

Sáng hôm sau, khi tôi đang say sưa ngáy pho pho thì một bàn tay đập nhẹ lên người tôi. Và giọng nói nhẹ nhàng :

— Này cậu, này cậu, dậy đi !

Tôi mở mắt. Tôi chẳng còn nhớ mất tôi nhiều ghen hay ít và hai bên mép có hai vết ke trắng không. Phải thật thả chữ. Nam phương hoàng hậu hay người đẹp Joséphine nằm ngủ, nếu ta nhìn thấy quý bà ấy chầy rãi, ta sẽ mất hết sự ngưỡng mộ. Tôi có thể tin là khuôn mặt ban mai của tôi không đến nỗi tệ. Người gọi tôi, chết chưa là con gái. Tôi bèn vùng dậy. Người con gái nắm chặt cánh tay tôi :

— Kheo khéo kéo cậu rơi xuống tầng dưới.

Tôi kheo khéo liền. Người con gái hỏi tôi :

— Cậu mới đi cư à ?

Tôi đáp :

— Vâng.

Người con gái ngó tôi một cách thương hại :

— Cậu phải mua cái ghế bố. Tối nay ngủ xích vô trong. Tôi dẹp gọn đồ đạc của nhà tôi để cậu kê ghế. Đêm ngủ, sáng gấp ghế, tôi cất giùm cho.

Tôi nói một câu ngờ ngẩn :

— Rồi ban ngày nằm đâu ?

Tự nhiên, tôi đâm ra ngượng vì vừa chợt thấy một con bé nằm sắp trên ghế bố, hai khuỷu tay chống, đầu ngẩng cao, đương mở to đôi mắt tròn, đen lay lay nhìn tôi. Tôi đoán con bé là em người con gái vừa cứu tôi... thoát chết. Tôi rút khăn, lau vội lờ mờ mỗi hồi nhón trên mặt :

— Vâng, vâng...

Người con gái tưới nước vào cục than hồng bối rối của tôi :

— Hay cậu ngủ với thằng em trai tôi nhé ? Nó bằng tuổi cậu.

Tôi lắc đầu :

— Thưa chị, em sẽ mua cái ghế bố.

Người con gái hỏi câu hỏi tôi đã hỏi nàng :

— Rồi ban ngày cậu ở đâu ?

Tôi nhún vai rất điệu. Cho con bé đang theo dõi tôi biết tôi là kẻ lãng tử.

— Dạ, thưa chị, em đi tìm nơi tuyền mộ cư ly đồn điền cao su.

Người con gái mỉm cười :

— Cậu vui vẻ quá.

Nàng tưởng tôi đùa bỡn. Ở nhà, tôi là thằng đoảng vị. Con trai đầu lòng thường đoảng. Mẹ tôi hể sai việc gì mà tôi làm không nên thân, bà hay phản nản : « Giá mày là con gái thì tao đỡ vất vả ». Còn bố tôi luôn luôn phản : « Ra khỏi nhà, mày chỉ còn nước đi ăn mày ». Tôi không thể làm nghề « cốc » được. Nhưng rất có thể làm cư ly đồn điền.

Một cư ly đồn điền giàu tưởng tượng. Mấy năm trọ học ở Hà Nội, tôi chẳng học hành gì cả. Ngoài những giờ lêu lổng trong Vườn Bách Thú, trên bờ hồ Trúc Bạch, bơi thuyền lướt mặt nước hồ Tây, lang thang con đường đến Lăng và nằm dài học thuộc lòng thơ Nguyễn Bính trên cổ mứt Voi Phục, tôi còn tới Âm Nhạc Học Xá của cụ Duyệt tập dương cầm. Không xoay đầu ra

đương cầm, tôi đã vẽ phẩy đàn trên mặt bàn và ngồi cả giờ đập tay xuống gỗ. Như thế nắn lắm. Tôi bèn xoay sang lục huyền cầm Y pha nho và nhận ông nhạc sĩ xi trai với cái tên chảnh nghệ sĩ tí ti ông cụ nào là Tạ Tấn làm sư phụ. Ông này ưa sáng tác nhạc chung với ông Nguyễn Túc. Nhạc hai ông cũng lãng lờ, trữ tình ra phết. Nhưng Tạ Tấn và Nguyễn Túc nghe nó kém đi mất tầm mười phần trăm thơ mộng. Ông Tạ Tấn dạy tôi lục huyền cầm Y pha nho theo phương pháp Carulli. Tôi mất bộn tiền và búng bài số 14 nhanh như gió. Nhờ đó, khi tôi về Thái Bình « mừng giải phóng » lên sân khấu ngoài trời biểu diễn tài nghệ, bộ đội và nhân dân vỗ tay hàng chục phút. Ông văn công Trần Hoàn, tác giả bài *Sơn nữ ca*, giới thiệu tôi và bảo tôi vừa trình bày một bản nhạc cách mạng Nga xô vĩ đại ! Bài tập số 14 đấy. Tôi nhắc một kỷ niệm buồn cười để khoe rằng tôi biết chơi lục huyền cầm Y pha nho. Khi tôi trốn nhà đi phiêu lưu, tôi đã không nhớ mang ảnh của bố mẹ và các em tôi mà chỉ nhớ mang cuốn sách của Carulli. Tôi nghĩ là, ngoài những giờ cạo mủ cao su, tôi sẽ ngồi dưới gốc cây cao su, tập đàn.

Biết đầu đấy, con gái yêu của chủ đồn điền cao su chẳng mê tiếng đàn tôi. Tôi sẽ, như một anh trai si tình Ý đại lợi, ôm cây đàn mandoline, đứng dưới cửa sổ nhà nàng nhêu ngoa : *Đời lạnh lùng trôi theo dòng nước mắt, với bao tiếng tơ sợi thương...* Vì cuộc tình đã chết một đêm nao... Nàng sẽ yêu tôi, sẽ tương tư phát ốm. Bố nàng gọi tôi, phát cho tôi chân thư kỹ. Rồi nàng gặp mặt tôi không xi giái như anh Trương Chi, nàng đòi lấy tôi làm chồng thì sợ quá. Tôi thường tự hào là đứa mơ mộng nhất thế giới. Có lần, bị xe hộ tống thời tu hít và bóp còi ầm ỹ đuổi tôi dạt sang một bên đường để xe V.I.P chạy. Tôi liếc mắt ngó trộm xe V.I.P. Thấy phu nhân thủ tướng đang soi gương điểm phấn. Bèn mơ mộng làm tổng thống. Tôi mơ mộng một ông nghị sĩ sáng giá của Hiệp chúng quốc giả đồ là Mỹ kiều lục lộ, ăn mặc lem nhem đạo phổ thâm dân Việt Nam cho biết sự tinh. Ông nghị sĩ Mỹ bị tên đặc công Cộng sản chặn đường, di súng vào gáy. Tôi đi qua phố vắng vẻ đó, nhào lại, hạ tên Cộng sản, đoạt súng nghiêng mình tặng khẩu K. 54 cho ông nghị sĩ Mỹ. Ông này ôm lấy tôi khóc, cảm ơn và biếu tôi hai ngàn đô la. Mấy năm sau, ông ta ứng cử tổng thống Mỹ và đắc cử. Ông tổng thống Mỹ nhớ ân nhân của ông và ông sẽ đưa tôi lên làm tổng thống Việt Nam bầu cử đảng hoàng. Tôi sẽ ngồi xe Mercedes sáu cửa, cầm cờ và trước xe tôi đi là hàng trăm mô tô hộ tống, sau xe tôi đi là hàng trăm tu binh. Tôi cương quyết yêu cầu hãng xe Ford chế giùm tôi hai loại kèn. Một loại bóp inh ỏi phát ra câu « Tổng thống rất thương đồng bào », một loại bóp inh ỏi phát ra câu « Đồng bào xé ra cho tổng thống đi ». Và tôi mút cà rem cây một cách thơ thời hân hoan.

Đó là giấc mơ khi tôi đã thành thân. Còn giờ đây, trước mặt người đẹp, tôi chỉ mơ làm cụ ly đồn điền đẹp giai, đàn hay, hát ngọt và được con gái ông chủ đồn điền mê mết.

— Thưa chị, em nói thật.

Người con gái bĩu môi :

— Cậu mà làm cư ly đồn điền cao su thì cả nước này chết đói hết...
À, tên cậu là gì nhỉ?

Tôi ngượng ngập đáp:

— Long. Vũ văn Long, biệt hiệu Trương Chi!

Người con gái cười thành tiếng:

— Cậu khéo khôi hài. Chắc cậu hát hay lắm phải không?

Tôi đã ngồi dậy từ lúc nào chẳng hay, khẽ nhún vai kiểu cách:

— Ở Hà Nội em đã dự thi tuyển lựa ca sĩ do Đài Phát Thanh tổ chức. Nếu không có Duy Trác, em đã được vào chung kết. «Thăng» Duy Trác nó át giọng em, em bị loại.

Người con gái long lanh đôi mắt ra cái điều tội nghiệp tôi. Con bé nằm sấp trên ghế bố lắng tai nghe cuộc đối thoại làm quen.

— Tên tôi là Phượng. Cậu biết đánh đàn à?

Tôi cố nói lớn:

— Em chơi guitare espagnole, chơi classique, chị ạ!

Sở dĩ tôi chêm vài tí tiếng Tây là cốt để con bé đang theo rồi tôi phục tôi. Dân này cũng học sinh, chứ bộ. Tôi nói tiếp:

— Mai mốt, nếu ở Sài Gòn có thi ca sĩ, em sẽ ghi tên và hy vọng trở thành danh ca như Quách Đàm, Duy Trác, Anh Ngọc. Thưa chị, em anh đừng đi cư một mình, em là thứ « xeo mết men » của cuộc đời.

Lại sửa tí tiếng Anh. Phượng khen tôi:

— Trông cậu là tôi biết cậu có tâm hồn nghệ sĩ.

Tôi vội khoe nặng:

— Vâng, thưa chị, em mang trong huyết quản giọng máu nghệ sĩ. Bố em gán mấy cái răng vàng, chơi đàn vọng cổ và từng vô Nam theo các gánh cải lương. Mẹ em cũng là nghệ sĩ chuyên biểu diễn lên đồng ở các đền thờ đức thánh Trần. Bố em còn biết kéo nhị và gảy đàn bầu.

Chị Phượng che miệng cười. Con bé nằm sấp trên ghế bố cũng mỉm cười. Tôi thấy cái « không khí » thân mật rất thuận lợi cho tôi. Bèn bạo dạn hỏi:

— Thưa chị, em muốn rửa mặt, đánh răng.

Chị Phượng — như vậy, trong bước đường lưu lạc của tôi, tự nhiên, có người chỉ đỡ đầu, khỏi mất công đăng báo với những giọng ai oán: *Lãng tử, mười chín tuổi cô đơn, yêu nhạc Hoàng Thi Thơ, mến mộ giọng hát Ngọc Cẩm và Nguyễn Hữu Thiết, khoái coi phim Ấn Độ, huyết quản đầy máu « để mềm phiêu lưu ký » muốn tìm người chỉ để an ủi những lúc bao tử lép kẹp, hứa trả lời mọi thư, ưu tiên cho thư nào gửi tem, bảo tôi xuống dưới nhà, trả người gác gian một đồng là tắm gội thả cửa.* Tôi gửi chị Phượng cái va ly, xuống dưới nhà.

**duyên
anh**

(Còn tiếp)

NGUYỄN BÌNH

truyện cổ tích

Em ạ, ngày xưa vua nước Bướm
Kén văn tài, mở Diệp-lang khoa.
Vua không lấy Trọng, vua thề thề,
Con bướm vàng tuyển dậu Thám hoa
Vua liền gọi gả con gái yêu,
Nàng đẹp như em chả nói điều.
Vua nuôi hai vợ chồng phở mã
Cho nhớn xem hoa, sớm lại chiều.

Một hôm hai vợ chồng quan Thám
Mê mãi xem hoa, lạc lối về.
Vợ khóc : « Minh hơi, em hãi lắm »,
Giời chiều lạc lối tới vườn lê.

Vườn đầy hoa trắng như em ấy,
Bỗng một bà tiên hiện hiện ra
Sao mà đẹp thế, Tiên mà lại
Nữ chúa vườn lê đi thăm hoa.

Bà thấy vợ chồng con bướm dại,
Sụt sùi ngồi khóc dưới hoa lê.
Đến bên âu yếm, bà thương hại,
« Ý hân hai con lạc lối về.

« Đấy về nước bướm đường thì xa!
« Về tạm nhà ta ngủ với ta

« Có đủ chần thên cùng áo gấm
« Có nhiều bánh ngọt ướp hương hoa.

Đêm ấy chần êm và gối êm,
Vợ chồng ăn bánh với bà Tiên.
Ăn xong thoát chốc liền thay lột,
Chồng hóa làm anh, vợ hóa em.

nhà cô thôn nữ

Vợ tôi chỉ thích quay tơ
Chỉ quen kéo kén, chỉ tra chần tằm
Vợ tôi dệt lụa quanh năm
Chỉ hiếm một nỗi không làm được thơ
Rõ ràng điều nhất, điều thừa,
Minh tôi thơ cũng đủ thừa thanh danh
Vợ tôi dệt lụa cho nhanh
Quay tơ cho nhện đề lảnh áo tôi
Sang năm ra ở riêng rồi
Vợ tôi dệt lụa, tôi ngồi làm thơ.
Lụa may áo, bán còn thừa
Tôi đem theo giấy viết thơ chung tình.
Giăng câu này dưới mái gianh
« Nhà cô thôn nữ, vợ anh học trò. »

Chủ tiệm: KIẾN VÀNG

Tình yêu

Tình yêu như một hạt sương nhỏ, từ xa trông tưởng như hạt kim cương, song lại gần thì chỉ là giọt nước mắt.

STECKET

Tình yêu chính là cái bóng của ta, khi ở trước mặt, khi trốn sau lưng. Vì thế trong cuộc đuổi bắt hoài công, ta chỉ việc ngồi lại nghỉ ngơi.

H-R-SUNNY

Tuổi loài vật

— Chó sói và gấu sống được 20 năm.

— Loài khác từ 10 đến 14 năm.

— Sư-tử sống đến 70 năm.

— Loài hổ rừng và sóc 8 năm.

— Voi sống được 410 năm.

— Gà sao, gà tây, gà ta 12 năm.

— Cá voi 1000 năm, cá chép 150 năm.

— Heo và chó 20 năm.

— Dê và trư 15 năm là hết sức.

— Bò 50 năm, ngựa chẳng mấy khi sống được 35 năm.

— Mèo không sống được hơn 18 năm.

— Thỏ nhà chỉ sống từ 8 đến 10 năm là cùng.

HA TA

Lớn bé, ai sợ ai

Kiến có cắn ta thật đau, bất quá cũng chỉ gãi vài cái là khỏi. Nhưng có con vật to lớn là con voi lại rất sợ con kiến. Dĩ nhiên là giống kiến có cắn mòn đời cũng chẳng thấm thía gì đa voi. Nhưng khổ sở cho chàng voi nếu ăn cỏ có lẫn một con kiến. Chàng ta sẽ húng hắng ho hay đau bụng không biết chừng. Cứ thấy voi đập cỏ trước khi ăn thì rõ.

Con cá voi cũng thế, nó há cái miệng ra mà « rít » một hơi thì cả đàn cá lớn bé đang bơi đều trôi vô bụng tuốt luốt. Nhưng nó lại rất sợ một con cá ép bé tí xiu. Con cá đó sẽ không trôi vô bụng mà ép ở lại ở trong miệng cá voi. Vài tuần lễ sau, cái miệng cá voi sưng lên đau đờn và rất có thể vì con cá ép bé tí xiu đó mà con cá voi không lờ chết được.

Mời hay trời quá quan phòng. Những giống vật to lớn đâu phải là không có ai đề mà kkiep sợ.

TÍ KY

hẹn hò

Tại nghĩa-trang Père Lachaise, người ta thấy có hai ngôi mộ gần nhau.

— Ngôi mộ thứ nhất có mang cái bia khắc chữ « JACQUES DURAND » năm 1890 « Anh chờ em »

— Ngôi mộ thứ hai đề :

« JACQUELINE DURAND » năm 1925 « Em đây ».

chất nổ và hòa bình

Nobel, người của các giải hòa bình chính là một ông vua chế tạo chất nổ. Với quan niệm của ông : Khi hai đoàn quân cùng dùng một thứ khí giới khủng khiếp có thể tàn sát nhau trong nháy mắt, thì họ sẽ sợ khi phải đối diện với nhau. Bởi thế chiến tranh sẽ ít xảy ra. Vì thế ông ra công sản xuất những thứ chất nổ cực mạnh để... Phụng sự hòa bình.

nóng và lạnh

Trong hộp màu muôn ngàn màu sắc của thiên nhiên, nhà họa sĩ phân biệt ra làm 2 loại màu, căn cứ theo sắc độ của nó. Loại màu NÓNG và loại màu LẠNH. Những loại màu như Đỏ, Cam, Hồng, Vàng... (và những màu họ hàng của nó) thuộc loại màu NÓNG. Những loại màu như xanh da trời, xanh lục, tím (và những màu họ hàng của nó) thuộc loại màu LẠNH. Phân biệt như vậy, thường khi diễn tả hình ảnh vui tươi, người ta dùng nhiều màu sáng, thuộc về họ hàng màu NÓNG. Khi diễn tả hình ảnh buồn, những màu thuộc họ hàng màu LẠNH được dùng nhiều hơn.

LY LY

quảng cáo

Một ông to lớn bước vào một nhà hàng ăn lớn gọi bồi lại hỏi :

- Có món dăn chiên bơ không ?
- Thừa không.
- Có ruồi tái chứ ?
- Thừa không.
- Cho 100 trứng muối nấu canh.
- Rất tiếc.
- Vậy thì cho đĩa thạch thùng nhúng dấm, 2 con.
- Rất tiếc.
- Cho một đĩa kiến kho cũng được.
- Cảm phiền, nhà hàng chúng tôi không có.

Ông to lớn làm tất cả các thực khách trong nhà hàng chú ý. Ông xô ghế đứng dậy sau khi để lại trên bàn 1 màu giấy nhỏ. Mọi người cùng xúm lại chỗ anh bồi. Màu giấy viết :

Tranh không lời

« Hãy mua thuốc diệt trừ ruồi muỗi, dăn, kiến, thạch sùng hiệu Nhân Thọ. »

KIẾN NẤU

rao vặt

Đề xứng đáng với bằng hiệu « cửa tiệm bán từ cây kim tới chiếc phi thuyền », cửa tiệm Chạp Phở Tuổi Ngọc nhận mua bán, đổi chác tất cả những món hàng cũ mới của khách thập phương. Xin các bạn hãy gửi về đề tên KIẾN VÀNG địa chỉ Tuổi Ngọc. Cam đoan là món hàng của các bạn sẽ được « mại » nhanh chóng. Nhân dịp này cũng xin cáo lỗi với các bạn là trong dịp cửa hàng chúng tôi khai trương còn nghèo nàn quá, chưa đáp ứng đúng với nhu cầu của khách hàng. Mong các bạn thông cảm.

K.V.

thuốc cũ rích

Nếu đang ăn cơm mà bạn mắc nghẹn, « nấc cục » bạn hãy đưa ngược đôi đũa hay chiếc muỗng bạn đang ăn, sẽ hết ngay. Có dịp, bạn thử xem.

tóc dài và trọc tóc

Tóc dài, cái mốt của các chàng hip-pi coi bộ đã sắp hết thời. Ở Anh hiện đang có một đảng đầu trọc gọi là SKINHEAD. Đảng này sở dĩ xuất hiện là để chế dân hip-pi để tóc mất vẻ thâm mỹ của giới Nam nhi. Mốt của cô điển là chỉ thay đổi một phần. Mốt của hiện đại là đi ngược hẳn lại. Và đơn giản một lẽ, khi đối ai cũng chỉ thêm được ăn no.

NGÔ HẢI

một bài toán

Một bài toán lạ. Cũng theo lối này, mời bạn thay bằng những con số mới của bạn

$$55 - 27 = 28$$

$$\times \quad \quad \times$$

$$15 + 14 = 29$$

$$825 - 13 = 812$$

những bài thơ hay phổ nhạc

● NGUYỄN XUÂN HOÀNG

Tuổi Ngọc sẽ mời những nhà văn danh tiếng viết về những bài thơ hay phổ nhạc. Gọi là thơ nhạc giao duyên bằng chữ. Mở đầu, nhà văn Nguyễn Xuân Hoàng vi vút bài Chiều của Hồ Dzếnh do Dương Thiệu Tước phổ nhạc. Số lời Duyên Anh vi vút bài Ngậm ngùi của Huy Cận với giọng suối nhạc bất hủ Phạm Duy.

chiều

Trên đường về nhớ đầy
Chiều chập đưa chân ngày
Tiếng buồn vang trong mây

Chim rừng quên cất cánh
Gió say tình ngáy ngáy
Có phải sầu vạn cổ
Chất trong hồn chiều nay

Tôi là người lữ khách
Mau chiều khó làm khuây
Ngỡ lòng mình là rừng
Ngỡ hồn mình là mây
Nhớ nhà chầm điếu thuốc
Khói huyền bay lên cây.

Mưa là một người khách cần trọng báo tin trước bằng những đám mây đen và những ngày âm u oi bức rung động trong một thoáng gió như

tiếng chuông leng keng của người thầy lễ dẫn đầu đám rước.

Mỗi ngày bầu trời như muốn thấp gần những mái nhà.

Rồi một buổi chiều nào đó trong ngày nào đó, mưa đến, ung dung và khoan thai đến, gõ đều đặn những nhịp tay trên cánh cửa nhà ta.

Và như thế mùa nắng đã hết.

Tối hôm qua mưa ào ạt tới hai lần. Một lần vào lúc nửa đêm và một lần vào lúc gần sáng. Mưa bay qua cửa sổ tạt ướt chỗ nằm ta đánh thức cơn mê ngủ quá khứ, khuấy dậy những hoài niệm tưởng đã chết. Mưa là cây kim nhọn đâm thủng cái nhọt bọc căng mủ kỷ niệm, mưa là lửa đầu điếu thuốc làm xiu quả bóng trên tay đứa bé.

Mưa chính là cơn gió lớn xô sập cánh cửa dĩ vãng.

Tôi đốt một điếu thuốc. Nhớ nhà.
Nhớ nhà chăm điếu thuốc.

Hồ-Dzếnh.

Phải rồi, đó chính là Hồ-Dzếnh. Một Hồ-Dzếnh thi sĩ được khơi thuốc âm nhạc của Dương Thiệu Tước phả vào tâm hồn ta.

Kỳ lạ thay, mưa đêm làm nhớ nắng chiều. Chiều của người thi sĩ này không giống như chiều của bất kỳ một người nào khác.

Tôi tưởng như đang nghe vọng lại đâu đó tiếng thơ của Huy Cận qua những tiếng khua động tí tách của giọt mưa trên mái tôn.

*Tại nương nước giọt mái nhà
Nghe trời nắng nặng nghe ta buồn buồn
Nghe đi rơi rạc trong hồn
Những chân xa vắng dậm mòn lẽ loi
Rơi rơi dẫu dẫu rơi rơi...*

Nhưng không, đó chỉ là Hồ-Dzếnh, một Hồ-Dzếnh làm cho Dương Thiệu Tước được yêu mến hơn và một Dương Thiệu Tước làm cho Hồ-Dzếnh gần gũi chúng ta hơn.

Một người bạn nói với ta rằng thơ hay chỉ được đọc trong đầu và âm nhạc tuyệt diệu nhất là chính sự im lặng.

Nhưng tại sao gọi là THI CA?

Âm nhạc phải chăng là thứ ngôn ngữ phổ quát nhất, còn thơ vốn là thứ ngôn ngữ đặc thù nhất.

Hình như ta chỉ có thể yêu được nhạc Võ Đức Thu trong *Tổng Biệt* của Tấn Đà, yêu thêm, một tình yêu nữa tiếng thầm thì Phạm Duy trong *Ngậm Ngùi* của Huy Cận, và nhìn khuôn mặt Phạm Đình Chương rõ hơn một chút trong *Mộng Dưới Hoa* của Đình Hùng.

Và ngược lại, tại sao không phải là « hình như » một Đình Hùng chỉ thức dậy với Phạm Đình Chương, một Huy Cận chỉ làm xao xuyến tâm hồn ta bởi Phạm Duy và một Tấn Đà được nâng cao vóc dáng lên nửa bằng âm nhạc Võ Đức Thu?

Phải: Tại sao không?

CHIỀU. Đó là bài thơ của một người không giống một người nào và âm nhạc của họ Dương không phải âm nhạc của ai.

Nhưng ta cảm thấy có lẽ họ Dương đã hiểu quá rõ Hồ-Dzếnh, và âm nhạc của chàng đã thấm thấu thơ của người.

Dương Thiệu Tước là người nói lớn hơn giọng nói của họ Hồ, là người phóng rọi to thêm nữa cái tâm hồn hồn nhiên của thi sĩ. Và hơn tất cả những điều đó, Dương Thiệu Tước làm thơ của Hồ thơ hơn, cũng như thơ của Hồ-Dzếnh làm nhạc của Dương tràn đầy nhạc tính hơn.

Vả lại, dường như (?) âm nhạc tuyệt diệu đó trong dòng thơ phi thường kia được nghe lại trong đầu ta đêm nay không phải là cái gì khác ngoài tính cách kêu gọi, tham dự, can thiệp của vật xúc tác tốt nhất, giống như thìa nước trà tan những vụn bánh Madeleine của Marcel Proust hé mở tấm màn sương mù của ngày cũ.

Phải rồi, đó là những ngày ta lạc trong rừng, tuổi nhỏ và núi cao và chiến tranh. Bộ đội N.L. Hòn Lớn, Sông Ba, những ngày trốn giặc Pháp, những đêm lửa trại ca hát, những âm nhạc, thơ và kịch.

Phải rồi, đó chỉ là ta, chạy lúp xúp trong rừng sâu, trầm mình trong lá cây và tiếng chim.

(Xem tiếp trang 64)

T U Ầ N L Ế C Ủ A B Ạ N

SAO VÁN phụ trách

Từ lâu các mục tử vì hàng ngày, hàng tuần, trên các nhật báo, tuần báo đã trở thành một thứ thói quen, không muốn gọi là nhảm nhí. Dù ta biết chắc thế song ta vẫn phải dở dành ta bằng những... nhảm nhí đó. Người VN không nghèo mơ mộng, không no đầy hạnh phúc, vì thế rất thèm được tin tưởng ai đó dành, hứa hẹn. Người phụ trách mục này, dĩ nhiên không phải là một nhà lý số bốc dịch bói toán hay chiêm tinh gia hay nhà tâm lý học, hẳn chỉ là một người giàu có tưởng tượng, sẽ giúp các bạn một tuần mơ mộng, vui vẻ trong các điều hân tự phả ra chẳng cần cứ vào sách vở nào hết. Với một lời khuyên lớn, đừng bao giờ... tin.

21-3 đến 20-4

Trong tuần này bạn không hợp với mưa gió. Hãy đề phòng mang theo áo mưa luôn luôn. Bị đau nặng có thể cũng chỉ vì vài giọt nước. Ngón tay út bạn có thể bị thương (như bị ai cắn nhẹ một cái). Nhìn thấy một con nhện rơi đang khi học bài là một dấu xui. Cuối năm có đồ cũng chỉ đồ vớt. Chủ nhật đi phố là hết tới đồng tiền cuối cùng.

21-4 đến 21-5

Thứ ba, thứ tư, thứ bảy là những ngày hên của bạn. Nên xin tiền đóng giày hoặc may áo mới kẻ lỗ díp. Hãy đưa tay lên đầu (dành cho các bạn con gái) bứt một sợi tóc và buông cho rơi xuống mặt bàn, nếu hai đầu sợi tóc không giao nhau thì bạn không nên quyết định điều gì trong tuần.

22-5 đến 21-6

Những bạn có thói quen mỗi khi bị người khác nhìn thì chớp mắt : Có thư tỏ tình trong tuần. Những bạn hay cúi đầu hoặc quay đi nơi khác khi bị nhìn : người bạn mới gặp đang nhớ bạn. Những bạn có tật thói miên người đang nhìn mình : một người thân xa bạn. Những người hay giật mình mỗi khi biết người khác nhìn : Điều mà bạn đang lo lắng không tới đâu.

22-6 đến 23-7

Một tuần lễ nhiều chuyện làm bạn buồn, chẳng hạn như bị bạn bè xử ức, có thể giận nhau lâu. Các bạn hay ăn chửa (nhất là mẹ) không nên uống nước ở ngoài đường khi được bạn bè mời trong tuần này. Ngủ mơ thấy biển hoặc sông : bạn đang băn khoăn một điều tâm thường. Nhưng bạn sẽ rất hên trong những ngày sắp tới.

24-7 đến 23-8

Thứ hai, thứ tư, thứ năm : những ngày vui vẻ. Bạn nào có thói quen ngậm môi cho môi ướt, môi đỏ thì coi chừng bạn bị sưng môi vì răng của bạn. Các bạn học lớp chín nên cần nhắc kỹ và quyết định chọn bạn trong tuần. Các bạn sửa soạn làm tú kép cũng nên chọn phân khoa trước khi thi. Bạn nào có mộng làm người linh trẻ, xin có lời khuyên can.

Đôi mắt của bạn có thể làm khô sở nhiều người (không nhỏ thuốc, không cặp lông mi giả). Bạn đang có người « đề ý » kỹ. Lại có cả người đang đòi làm « tài xế tình nguyện » nữa. Nghỉ hè, không nên đi xa. Có thư của bạn ở gần. Thư trách móc. Phần nói riêng với các bạn con gái.

24-8 đến 23-9

Nửa tuần đầu bạn gặp với những con số chán, nửa tuần sau cũng những con số chán lại làm bạn xui — Có sẵn hột xi ngầu, bạn thử gieo một lần, nếu gặp số chán bạn có quyền bỏ sách vở đi một vòng bạn bè hay đi phố, không có gì phiền hà bạn — Bạn thi cuối tháng bảy có phần dễ đỗ (nhưng phải vất vả học đó).

24-9 đến 23-10

Bạn không nên mặc áo hoa ra đường (tuần này kỳ cho các bạn ăn mặc hip-hip) — Nếu bạn đi gặp mưa ở lại một nhà bạn vào buổi tối, dấu hiệu bạn sẽ có một món tiền nhỏ vừa đủ mua vài thứ lặt vặt bạn đang cần) không nên đứng dưới bóng cây trời nắng trong tuần, riêng đối với các bạn mà hồng sợ râm nắng.

24-10 đến 22-11

Một bài hát ở radio hay Tivi sẽ kéo bạn ra khỏi ghế lúc đang học — Tội nghiệp cho bạn, sách vở không cho phép bạn đâu — Vì nghĩ tới kỳ thi sắp tới bạn lo có thể ỉa nước mắt được — Tuần lễ bốc rối nhiều cho các bạn gạo thi — Lời khuyên cũ rích : Chịu khó « tụng kinh », trời thương và sẽ đền bù bạn xứng đáng.

23-11 đến 24-12

Bạn trai : Vui buồn lẫn lộn, thêm những băn khoăn với một dấu hỏi lớn : Tại sao người ấy lại nhìn tôi, đôi mắt ấy có nói điều gì chẳng ? — Bạn gái : Có một buổi tối thấy buồn, nhẹ nhàng thôi, các bạn có thói quen viết nhật ký có thể làm nhòe chữ vì nước. Không nên đứng nhiều bên cửa sổ.

22-12 đến 20-1

Chúc bạn một tuần lễ gặp nhiều ưng ý, vì bạn có nhiều dịp may mắn — Những bạn thường bề bầy tay khi do dự những điều quyết định, dù nhỏ, cũng thành công trọn vẹn. Tuy nhiên, một tuần không hên đối với những bạn tra lấy ngón vẽ vòng vào các giọt nước rơi trên bàn.

21-1 đến 19-2

Sức khỏe trong tuần hơi kém — Đi mưa về cảm qua loa (Nên ăn một tô phở thật nóng — có thể sẽ khỏi ngay) Nằm mơ thấy đám cưới là điềm báo trước một điều hên — Cử ăn ngọt. (Nói trước cho trường hợp con sâu răng hay giun sán) Bạn trai : Khớp một lần trước bạn gái và về giận mình hết sức.

20-2 đến 20-3

BÙI SƠN DUÂN

(Tiếp theo trang 36)

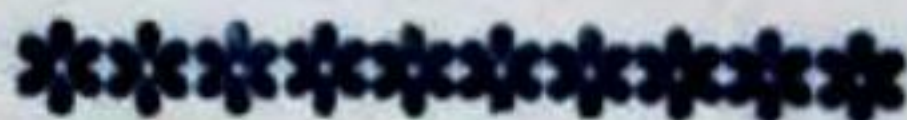
ông. *Như hạt mưa sa*, ông xứng đáng được coi như một đạo diễn điện ảnh. Lê Hoàng Hoa không thể làm nổi những phim có chiều sâu. Ông ta chỉ đủ khả năng thực hiện những phim hoạt động. Câu nhận xét của tôi trên tuần báo *Kịch Ảnh*: Nếu chịu khó trau dồi tài nghệ, Lê Hoàng Hoa sẽ là đạo diễn tài ba nhất về phim hoạt động. Đừng hiểu câu ấy là sự ngợi ca một thiên tài. Bởi vì, những phim đấm đá không được xếp vào hàng tác phẩm, kể cả những tiểu thuyết đấm đá. Chưa hề thấy tượng vàng Oscar trao tặng một phim Djangô! Bùi Sơn Duân đã quyến rũ tôi theo rồi tác phẩm của ông từ đầu chí cuối với một truyện phim không lấy gì làm đặc sắc. *Như hạt mưa sa*, thực sự, chỉ để giới thiệu đạo diễn Bùi Sơn Duân. Tác phẩm đầu tay của ông đã chứng minh tài nghệ của ông. Người ta không hề tìm thấy một nhánh cỏ dại. Bùi Sơn Duân biết tôn trọng khán giả. Ông là đạo diễn có lương tâm. Ông đã làm nghệ thuật. Nhờ ông, Thẩm Thúy Hằng biết đóng phim. Với Lê Mộng Hoàng, Thẩm Thúy Hằng chỉ biết khoe sắc đẹp, khoe thân hình cân đối bơm bằng chất nhựa hóa học của Nhật Bản và... thay đổi quần áo!

Có lẽ, đạo diễn Việt Nam nào cũng muốn tác phẩm của mình đủ chất hi nộ ái lạc. Bởi thế, bởi muốn đủ thứ, tác phẩm đã không trọn vẹn. Tôi cho rằng anh hề Tùng Lâm và vài cảnh diễn cợt rở tiền của anh đã làm *Như hạt mưa sa* mất mát ít nhiều công lao của đạo diễn Bùi Sơn Duân. Nếu săn sóc kỹ đối thoại một chút, bớt tiếng

« không » — nhiều không quá — và Đoàn Châu Mậu chỉ cảnh cáo họ hạ bằng đôi mắt đang nể sợ của một trâm buôn lậu thay vì luôn luôn dọa « tao bắn hề sọ mày » thì cuốn phim tương đối thành công. Dù sao, *Như hạt mưa sa* vẫn là cuốn phim lấy lại niềm tin yêu phim Việt Nam của khán giả. Sau khi khán giả đã chán nản những phim đầy cỏ dại như *Chiều kỷ niệm*, *Tiếng hát học trò*, *Xin đừng bỏ em...*

Sau hết, xem *Như hạt mưa sa*, tôi dám đoán quyết Bùi Sơn Duân đã có chỗ đứng rất hách trọng lịch sử điện ảnh Việt Nam. Mai này, khi điện ảnh Việt Nam trưởng thành, đủ sức đánh bại phim ngoại quốc nhập cảng, những người làm phim phải nhắc nhớ Bùi Sơn Duân. Vì ông là một đạo diễn. Và ông xứng đáng được những người làm nghệ thuật coi như một đạo diễn.

DUYÊN ANH

KHÁNH LY TRÊN BÃI CỎ

(Tiếp theo trang 22)

đàn của Trịnh Công Sơn. Đó là một tiếng hát thu dung, đầy đủ, đến nơi đến chốn. Hát ở trong phòng thu băng, chắc hẳn Khánh Ly không hát đến say mê như một đêm thơ sầu nào cách đây bao nhiêu năm trước bạn bè trên bãi cỏ quàn Văn. Khánh Ly không quên thời gian, không cởi áo mưa và không cởi giày để đi chân trần trên sân cát. Tôi chỉ có thể yêu tiếng hát Khánh Ly ở những phút đó mà thôi. Ở những phút mà Khánh Ly phải hát khàn cả giọng, yếu hơi và xanh xao vì mệt và cảm xúc. Hát đến

quên cả đưa bàn tay vén mái tóc qua một bên má. Hát như thể mời hát thật với lòng mình, cho người, và cho tất cả những giây phút thăng hoa. Khánh Ly có một giọng hát thật đặc biệt, những chữ T, Đ phát âm lẫn vào nhau « đã đót » như giọng nũng nịu của một tình nhân. Chữ Q, phát âm cong cong rất dễ thương. Tất cả những thứ ấy trộn lẫn vào nhau cùng với một âm thanh uể oải, đặng đặc, nghe trong mưa như mưa mềm nhũn ra, giống một thỏi kẹo cao su nhai trong miệng. Người ta gọi giọng hát Khánh Ly là giọng hát cần sa. Tôi nghĩ giọng hát Khánh Ly là giọng hát của buổi sáng. Sau một giấc ngủ dài đầy nhọc mệt.

Thời gian qua đã đưa đi hết cái quá khứ cũ và bạn bè xưa. Không còn một nơi nào là bãi cỏ của quán Văn nữa. Dù sau này không thiếu chỉ những quán cà phê. Ở những nơi đó từ sáng sớm cho tới giờ đóng cửa tiếng hát Khánh Ly vẫn không ngớt phát ra từ băng nhạc với những bài hát cũ hay những bài hát mới. Nhưng giọng hát gần gũi thì hình như không còn. Tôi gọi giọng hát ấy là « giọng hát của bãi cỏ ». Một đêm thứ Bảy sau một cơn mưa chiều tối, thành phố đắm thắm với những cơn đường sạch mát dưới ánh đèn. Và những bóng cây xanh cho mùa mưa mới còn sót lại trong chương trình tái thiết lại thành phố. Tôi bước vào phòng trà Tự Do. Nơi Khánh Ly mới về, mới ký một hợp đồng sau khi đã bỏ Queen Bee. Tự Do tối thứ Bảy không còn một chỗ trống. Chương trình của Khánh Ly và các bạn bắt đầu khoảng 10 giờ hơn với Lệ Thu, Mai Hương, Ngọc Minh... Ngồi nói chuyện với Khánh Ly giữa một

không khí ồn ào như thế tôi có nhắc lại một tối thứ sáu nào trên bãi cỏ của quán Văn, Khánh Ly chớp mắt nói, đại ý, bây giờ Khánh Ly cũng chán nản lắm rồi, mong mỗi có một nơi nào đó để hát cho bạn bè nghe. Hát ở đây Khánh Ly kiếm được nhiều tiền, rõ ràng như vậy. Nhưng không thích. Khánh Ly chỉ thích một không khí gần gũi hơn, ngồi gần với nhau, sẵn micro đây đi và thích hát lúc nào thì hát. Tôi có nói ý định sẽ viết một bài về giọng hát Khánh Ly ngày xưa, trên bãi cỏ quán Văn. Khánh Ly nói Khánh Ly thích tên mình được gắn liền với chữ « bãi cỏ ». Tôi nghĩ Khánh Ly đã nói thật. Vì trong câu chuyện Khánh Ly hãy còn tha thiết tới ngày xưa lắm. Bây giờ Khánh Ly là một ca sĩ hát ra tiền của phòng trà. Nhưng phòng trà, không phải là nơi « nuôi dưỡng » tiếng hát ấy. Tiếng hát Khánh Ly bây giờ điêu luyện quá, đầy đủ, tới nơi tới chốn quá. Đó là tiếng hát của giờ giấc tính bằng tiền hơn là tiếng hát của tâm hồn. Sự tha thiết không còn, nó nhàn nhạt, giữa một không khí loãng tan và phê phỡn. Người hát và người nghe hiểu rõ hơn ai hết sẽ không bao giờ có một sự cảm thông. Tôi thỉnh thoảng có nghe Khánh Ly hát trên chương trình nhạc chủ đề của Nguyễn Đình Toàn. Tiếng hát phát ra từ chiếc radio nhỏ vào lúc 11 giờ tối thứ năm ấy nghe như gọi lại một chút hương xưa. Điều này đúng như mong ước của Khánh Ly, thế giới tiếng hát của người không thích được gọi bằng ca sĩ ấy là thế giới của bãi cỏ. Của những chỗ ngồi gần nhau và trong hơi mưa.

Bên cạnh những đêm phải có mặt ở phòng trà Tự Do hiện giờ Khánh Ly

đang mở một hội quán lấy tên là hội quán « Cây Tre » tọa lạc số 2 bis đường Đinh Tiên Hoàng nằm trong sân vận động Hoa Lư, sau trụ sở CPS. Theo Khánh Ly, hội quán này là một thực hiện nhỏ của cái mơ ước trở về với bãi cỏ ngày xưa. Nơi đây là chỗ họp mặt của băng hữu. Là chỗ « nghỉ chân » của Khánh Ly đó. Hội quán đang xây cất và sẽ khai trương vào ngày 29-5-71. Buổi chiều, với một cái hẹn trước, tôi đến hội quán « Cây Tre » giữa lúc Khánh Ly đang nằm dài trên ghế xích đu xem báo.

Xung quanh là bàn ghế chất ngồn ngang. Những người thợ đang gõ búa nện đinh. Bức tranh to lớn của Vị ý làm « phòng » cho bức gỗ dành làm nơi đứng hát. Khánh Ly khoa tay một vòng cười nói đã bỏ ra hơn năm trăm ngàn rồi đấy mà chưa xong chi cả. Chạy tiền điên đầu nhưng thích lắm. Sau hôm khai trương sẽ kê đặc biệt mấy cái bàn lớn bọc nệm như La pagode để « mấy ông » tới đây viết bài vào buổi sáng, yên tĩnh lắm. Khánh Ly bao cả phê. Khánh Ly đã làm tôi cảm động. Ít nhất cũng còn một điều gì để viết về Khánh Ly chứ. Sau khi tiếng hát ấy đã xa rồi bãi cỏ, và sau ngày Khánh Ly đi lấy chồng. Nói như Dương Hùng Cường, Khánh Ly đi lấy chồng chả là gì cả.

Với hội quán « Cây Tre ». Tôi mong sẽ gặp lại nơi đây những băng hữu cũ, đã xa cách. Khi Khánh Ly đã mong ước những điều như thế. Tiếng hát của những ngày đầu tiên trên bãi cỏ quán Văm sẽ trở về với không khí của tuổi trẻ, những tình khúc xưa. Khi mùa mưa mới đang gõ về thành phố những tiếng ngậm ngùi, thúc giục.

TỪ KẾ TƯỢNG

KHÁNH LY KHÔNG PHẢI LÀ CA SĨ

Tiếp theo trang 24

nổi tiếng. Rồi nàng hát trong chương trình nhạc chủ đề của Nguyễn Đình Toàn, người báo Khánh Ly « hát như mèo gào ». Rồi Khánh Ly hát ở phòng trà Tự Do. Khi tổng thống Nguyễn văn Thiệu, trong một buổi tiếp tân văn nghệ sĩ, lên tiếng về nhạc Trịnh Công Sơn và giọng hát Khánh Ly thì đàn chúng bắt đầu chú ý, theo rồi hai « nhân vật » này. Nhạc Trịnh Công Sơn vang vang khắp nơi. Bằng tiếng hát Khánh Ly được nhắc nhở. Trẻ nhắc. Già nhắc. Linh nhắc. Trốn linh cũng nhắc. Nhà văn Nguyễn Thụy Long, trên nhật báo *Độc Lập* từ số ra mắt, bảo giọng hát Khánh Ly và giọng hát hít tồ phe (hút thuốc phiện). Nhà văn Thảo Trường thì bảo giọng hát Khánh Ly là giọng hát đề tang cho cuộc chiến. Một vài ký giả tân nhạc tán tụng giọng Khánh Ly là giọng hát liêu trai, rồi giọng hát lừng khừng nhất nước. Tại sao lại giọng hát liêu trai ? Có khi nào ta được ma hát để so sánh. Cảm tưởng như không còn Khánh Ly nữa. Khánh Ly, giọng hát hít tồ phe, giọng hát cần sa, giọng hát mèo gào, giọng hát đề tang cho cuộc chiến, giọng hát lừng khừng nhất nước ? Như thế, Khánh Ly vẫn chỉ là ca sĩ. Nhiều ca sĩ đã chìm khuất trong sự đào thải tàn nhẫn — nhưng bắt buộc — của cuộc đời sau một thời vàng son lộng lẫy. Vì là ca sĩ.

Khánh Ly, theo tôi, không phải là ca sĩ. Có thể Khánh Ly hát chưa điều luyện, hát không truyền cảm. Cần gì. Khánh Ly là một hiện tượng. Cả nước nghe Khánh Ly hát vì nàng là hiện tượng. Mọi người sẽ quên giọng hát Khánh Ly. Nhưng phải nhớ hiện tượng Khánh Ly. Vì là hiện tượng nên Khánh Ly không bị quên lãng, không nằm trong luật đào thải. Khánh Ly nên hãnh diện nói : Tôi không phải là ca sĩ.

DUYÊN ANH

SUU TẦM (Tiếp theo trang 31)

thanh xuân thì chỉ được phép đứng xa xa nhìn ngắm vẻ oai phong lẫm liệt của Vua Vượn. Nhiều nhà Động Vật Học Tây Phương, khi bình luận về trật tự xã hội của loài vượn này, đã cho rằng, đối với xã hội loài người nghi lễ đó — nếu có — cũng chỉ diễn ra trong triều đình Đông Phương thời cổ.

Ai cũng biết, vượn là một trong số những loài thú sống trong rừng thiếu hẳn phương tiện đề tự vệ. Vượn chẳng những yếu đuối lại không có nanh vuốt để chống trả các loài ác thú. Để đền bù những thiếu sót này, Tào Hóa đã phú cho vượn một tinh thần kỷ luật, đoàn kết keo sơn, biết hy sinh để cứu đồng loại. Nhà Bác Vật Học ở Nam Phi tên là Eugene Marais đã thuật lại một câu chuyện nói về tinh thần hy sinh và phương cách tự vệ tập thể của loài vượn để cuối cùng ông kết luận rằng «Thật xứng đáng, nếu cần xây cất một Đài Tử Sĩ để kỷ niệm những con vật biết hy sinh cho đại nghĩa». Câu chuyện ra sao? Đây, xin mời các bạn theo dõi:

«Trên triền núi thẳng đứng, chỉ có một con đường độc nhất từ chân núi lên đến nơi cư ngụ của Vua Vượn. Con đường này dài non một cây số, rộng chừng một thước, ngoằn ngoèo, khúc khuỷu, chính là nơi Vua Vượn đã sắp đặt cho đoàn quân vượn canh gác nhằm bảo vệ an ninh cho nhà Vua. Đoàn quân vượn bố trí thật chu đáo với một kỷ luật rất nghiêm minh. Theo luật Thượng Đế, khi đã tự vệ phải có tấn công hay trái lại vì có tấn công nên mới tự vệ. Thế rồi việc đến đã đến. Hôm đó, nắng chiều vừa tắt. Từ chân núi, một con beo lớn xuất hiện, ngược mắt nhìn lên, rình mò. Vừa thấy bóng beo, hai chiến sĩ vượn có nhiệm vụ canh gác đã lẳng lẳng rời khỏi đơn vị, rồi nép mình leo lên một mỏm núi ngay trên đầu

beo. Vì thêm thường những con mồi khác đang ngờ ngác nhìn mình, nên beo ta không chú ý đến hai kẻ quyết tử đã đứng ngay trên đầu beo và đang chờ cơ hội chiến đấu sống còn với beo. Giờ hành động đã đến. Vừa lúc beo vươn mình định lấy đà nhảy bổ lên, vơ quàng một vài chú vượn để làm món ăn chơi thì cặp vượn quyết tử cũng từ trên cao lao xuống mình beo. Một con bấu lấy xương lưng, một tóm ngay lấy cổ beo. Bị tấn công bất ngờ trước khi ra tay, beo ta hoảng hốt dùng chân trước tát mạnh chủ vượn đang đeo trên lưng té xuống đất thì cũng vừa lúc máu từ một trong hai tĩnh mạch chính ở cổ beo tuôn ra xối xả vì trong chớp nhoáng, khi beo bận hạ địch thủ trên lưng thì địch thủ kia đã thừa thế dồn mọi nỗ lực cắn đứt mạch máu ở cổ beo. Kết quả, hai chiến sĩ quyết tử vượn đều bỏ mạng, nhưng beo cũng không thoát khỏi bàn tay Tử Thần vì vết thương ở cổ đã can máu trở về tim. Qua cơn lo sợ kinh hoàng, đàn vượn lại yên giấc ngủ với tinh thần trật tự thường lệ.

Chủ nghĩa xã hội

với quyền tư hữu

Biết phòng thủ cũng như biết tấn công để bảo vệ lẽ sống, nghiêm nhiên loài vật đã ý thức được quyền tư hữu. Các lý thuyết gia xã hội chủ nghĩa cho rằng, mầm mống của mọi tranh chấp trên thế gian này đều bắt nguồn từ những va chạm về quyền tư hữu, theo đó, để mưu cầu một thế giới đại đồng, họ chủ trương tiêu diệt quyền tư hữu. Tuy nhiên thực tế đã chứng minh, tư tưởng này thuần túy chỉ là một lý thuyết vi tính thần tư hữu không khác xa bản năng mà Tào Hóa đã dành cho không riêng loài người. Trong khi đó bản năng lại là một sinh hoạt không bao giờ thay đổi như gà đẻ trứng, lừa mọc mầm, tò vò nuôi nhện, bò nhai lại, chim làm tổ vân vân... ■■■

NHỮNG BÀI THƠ HAY... NHÌN XUỐNG CUỘC ĐỜI

(Tiếp theo trang 57)

Phải rồi, đó chỉ điều thuốc đầu tiên hút lập bập trong tiếng cộp găm và tiếng súng.

Phải rồi, đó là tuổi nhỏ ta lạc trong chỗ không người. Nhớ cha, nhớ mẹ, nhớ anh em và nhớ nhà. Mây trên trời, hoa lá trên cây, lo sợ trong đầu.

Chiều.

Đó là ta. Chỉ là ta. Trong một buổi chiều buồn rầu tâm hồn lảng đãng, điều thuốc đãng, hơi thở khô.

Kỳ lạ thay, Hồ Dzếnh và Dương Thiệu Tước chỉ là cái cơ hội nhờ cái ta đầy tội nghiệp.

Nghe lại một lần nữa bài *Chiều* để ta còn nhìn lại ta.

Có kỷ cục không, người ta không nhớ đến sự vật, người ta không nhớ đến âm nhạc, người ta không nhớ đến thi ca, người ta chỉ nhớ đến chính mình mà thôi. Ai đã nói thế?

Hình như là, lại hình như, Royer-Collard. Vả lại cũng chẳng cần ông này ông nọ.

Chỉ là cái ta trong suốt qua sự im lặng của âm nhạc và hơi thở của thi ca trong đầu.

Cảm ơn người thi sĩ và cảm ơn nhà nhạc sĩ.

Cảm ơn đêm mưa của trời đất.

(Tiếp theo trang 5)

Quỳnh sản xuất đều là những băng nhạc đáng đồng tiền người mua. Nhạc sĩ Phạm Mạnh Cương đã không khinh thường thính giả. Ông thận trọng chọn bài ca, chọn danh ca và luôn luôn thay đổi người soạn hòa âm. Do đó, trước phong trào sản xuất băng nhạc ào ào, vội vàng, bán phá giá, những băng nhạc do Phạm Mạnh Cương thực hiện vẫn được thính giả dành cho một sự chiếu cố đặc biệt. Làm nghệ thuật không thể bốc lột, Phạm Mạnh Cương đã quan niệm thế. Trong những bài ca tháng hạ tôi thích nhất giọng Duy Trác, Sĩ Phú. Nhưng người làm tôi xúc động chỉ là Hà Thanh với bản *Trả lại em yêu*. Một số Tuổi Ngọc nào đó, sẽ viết về giọng hát này.

TUẦN BÁO

tuổi ngọc

Biên lai số 579/BTT/NBC/4CBC ngày
24-4-1971 Thư từ bài vở đề tên Duyên
Anh. Ngân, chi phiếu, thư bảo đảm
đề tên Vũ Mộng Long.

HỘI QUÁN CÂY TRE

2 bis Đinh Tiên Hoàng, Sài Gòn

NƠI GẶP GỠ LÝ TƯỞNG CỦA TUỔI TRẺ HÔM NAY

- Sinh hoạt văn nghệ mỗi đêm thứ bảy, chủ nhật từ 19 giờ 30.
- Mỗi đêm thứ sáu sinh hoạt văn nghệ của anh em Quán Văn ngày xưa.

Những ngày khác mở cửa từ 8 giờ đến 22 giờ.

KHÁNH-LY
kính mời